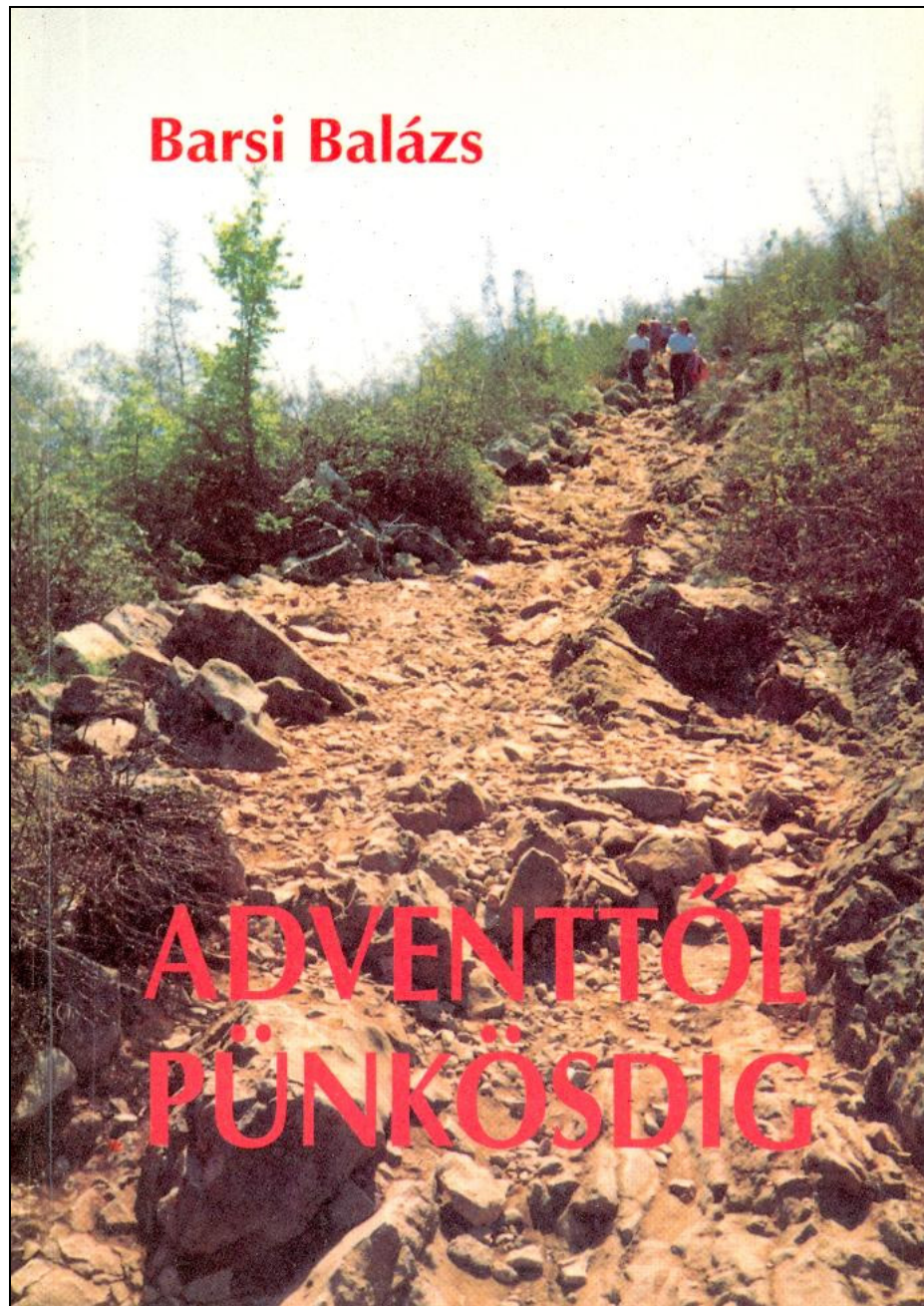

Barsi Balázs **Adventtől Pünkösdig**

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Barsi Balázs
Adventtől Pünkösdig

Konferenciabeszédek a pesti ferenceseknél az 1994-es egyházi évben

Hálából a felséges teremtő Istennek és az ő dicsőségére.

Sajtó alá rendezte:

Katalin Mária

A kéziratot nyelvileg gondozta:

Telek Péter-Pál

Lektorálta:

Hidász Ferenc

A könyvet Katalin Mária rendezte sajtó alá, s a következő köszönetét fejezte ki:

Hálás köszönetemet fejezem ki és kérem az Úr áldását mindazoknak a szolgálatára, akik segítségemre voltak, hogy Balázs atya beszédei nyomtatásban is megjelenjenek, így Hidász Ferenc és Telek Péter-Pál kisebb testvéreknek, Vékony Mártának és férjemnek, Reé Andrásnak.

Budapest, 1994. november

Katalin Mária

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv második kiadásának elektronikus változata. A könyv 1994-ben jelent meg az EFO Kiadó gondozásában az ISBN 963 8243 04 X azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Advent.....	4
Hozzád emelem az én lelkemet, Uram!.....	4
A bűnbeesés.....	10
Úrjövét.....	15
Legyetek olyanok, mint mennyei Atyátok!.....	19
Nagyböjt.....	23
A megkísértés.....	23
Urunk színeváltozása.....	28
A templom megtisztítása.....	34
Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte.....	39
Eljött az óra, mikor megdicsőül az Emberfia.....	44
Szent Klára Virágvasárnapja.....	49
Húsvét.....	51
Az emmauszi úton.....	51
Jézus megjelenik az apostoloknak.....	56
Én vagyok a jó Pásztor.....	61
Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők.....	66
A szeretet parancsa.....	70
Jézus mennybemenetele.....	74
Pünkösd.....	78
Vegyétek a Szentlelket!.....	78

Advent

Itt az óra, hogy felébredjünk álmunkból. (Róm 13,11)

Hozzád emelem az én lelkemet, Uram!

Krisztusban Kedves Testvéreim!

„Isten az embert az ő képére és hasonlatosságára teremtette.” Ez a Szentírás első kijelentése az emberről.

Ez nem valami stabilitást jelent, hanem azt, hogy olyannak teremtett bennünket, hogy vágyakozunk rá. Az élő képmás akar találkozni az eredetivel. Megnevezhetetlen mélységes vágyakozás ez bennünk. Az egyetlen, amit az ember sosem fog tudni letagadni, akármennyire elállatiasodna, hogy a vágyaiban végtelen.

Ennek a negatív lenyomatát hordozzuk. A végtelen Istenre vágyunk. Az állat nem tudja és nem szenvedti azt a végtelenséget, amit mi. Isten megszánta Ádámot, amikor Évát melléje adta, hogy neki megfelelő segítőtársa legyen. A Bibliában ez azt jelenti, hogy segítőtársa az Isten felé vezető úton. Most már nem kell egyedül hordoznia ezt a végtelen vágyat, hanem megoszthatja. De a bűnben ez a vágy is megromlott.

Az idők teljességében azonban eljött az Isten szent Fia, aki Szűztől született. Így a szüzesség abszolút ragyogást kap. Igazában a názáreti Jézus az, aki csont az én csontomból és hús az én húsból. Csak Jézussal lehet hordozni és kibírni ezt a végtelen vágyat. A paradicsomi állapotból kiesett emberben megbetegedett az Isten utáni vágy. Először is darabokra hullt. A test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége formájában mutatkozik meg. Amikor Ádám olyan akart lenni, mint az Isten, szinte csak törmelék maradt ebből a hatalmas vágyakozásból. A sátán súgta neki, hogy olyan akarjon lenni, mint az Isten.

Az ártatlan ember nem határozza meg, hogy ő mire vágyakozik. Az ártatlan ember nem tudja, hogy ő ártatlan. A szentek sohasem tudták, hogy ők szentek; bizonyos értelemben ők is sötétségben voltak, mint mi, akik nem vagyunk szentek. Sajnos, mi nem is a szentséget akarjuk, hanem a szentséggel járó édességet. Azt az öntetszelgést, hogy milyen jó lehet a szentnek, mert mindennap nyugtázzhatja, hogy foltalan és tiszta. Nem így van! A szent nem tudja magáról, hogy szent, és az ártatlan sem, hogy ártatlan.

Ádám nem határozta meg a vágyát, hogy mire vágyakozik, mert tiszta szíve vonzotta az Isten felé. Arra gravitált az élete. Ahogy most az önzésünk működik minden pillanatban bennünk, Ádámot ugyanúgy vonzotta valami az Isten felé, és a sátán most arra vette rá, hogy határozza meg, mi is ez. *„Olyan akarok lenni, mint az Isten!”* – és itt tévedett. Nem akarok olyan lenni, mint az Isten. Az Isten dolga, hogy milyenné tesz, *én Istené akarok lenni!* Egyre jobban az övé.

Természetesen most, hogy kiestünk a paradicsomi állapotból, Krisztus tanítása alapján meg kell határoznunk ezeket a vágyakat. Mire vágyakozik az ember, amikor romlott vágyai után megy? A legperverzebb, a legalantasabb vágyak kielégítésében is észre kellene vennie az embernek, hogy végtelenséget keres, Istent keresi. A prostituálttól kezdve a saját dicsőségét hajszoló, karriert csináló államférfiig mind az élő Istent keresik öntudatlanul. Mert minden kevés nekik. Krisztus tanítása újra megnyitja számunkra a világosság forrását, de most már világosan látnunk kell, hogy kire vágyakozunk.

Az öskígyó az ártatlan embert törbe csalta azzal, hogy Ádám olyan akarjon lenni, mint az Isten. Az ösbűn elferdítette az ember vágyát, hiszen egészen más arra vágyakozni, hogy *isteni ember legyek*, és egészen más, hogy *az Istené legyek*.

Egyszer, bizonyára a Szentlélek kegyelméből, egy csodálatos vallomást tettem Istennek: „Én sokkal boldogabb lehetnék, mint te, Istenem, mert neked nincs olyan jó Istened, mint amilyen nekem van.” Jó embernek lenni! Akármennyi szenvedéssel is jár, jó az övének lenni! Figyeljük csak meg az adópénz jelenetben, hogy amikor az Úr Jézus megnézi azt a római pénzdarabot, amelyen a császárnak a képe van, azt mondja: „*Adjátok meg a császárnak azt, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené.*” Akkor ő arra gondol, hogy az ember az Isten pénze, az ő lenyomatát viseli. Az Úr Jézus egyben azt is kijelenti, hogy a császár nem Isten. De azt is, hogy mi, emberek, mindenestül az Istené vagyunk. A császáré csak a pénzünk lehet, az adónk, vagy bizonyos szolgáltatásaink, de mi nem vagyunk a császáré. Nem vagy te, testvérem, egyetlen rendé, egyetlen kormányé sem, senkié sem. Az Istené vagy! Ahogy Szent Pál mondja: „*Minden a tiétek, ti Krisztuséi vagytok, Krisztus pedig az Atyáé.*”

Milyen felszabadító gondolat ez, hogy az övé vagyok. Tehát nem akarok mindentudó lenni, nem akarok mindenható lenni, nem akarok végtelen szabad lenni, még örökkévaló sem akarok lenni, csak az övé akarok lenni. De mivel ő örökkévaló, ezért örökre az övé akarok lenni.

Igen, amikor az ember a végtelen tudásra vágyik, nem vágyik rosszra, de az öskígyó megrontja ezt a vágyát. Egyrészt, hogy Isten nélkül akarj tudni. Nem a tudás rossz, hanem az, hogy Isten nélkül tudj. Testvéreim, ha Isten nélkül sokat tudunk, akkor semmit sem tudunk, mert a vágyaink végső céljáról nem tudunk semmit. Másrészt, a gonosz az értelmet rossz irányba vitte, s ezt napjainkban is lehet látni. Az értelemnek kettős funkciója van: egyrészt, hogy valamit meg tudjunk csinálni, hogy megoldjunk egy gyakorlati problémát. Például az ősemler hogy ne fázzon, bevitte a tüzet a barlangjába, és most ott tartunk, hogy a Holdra is elmehetünk. Ez nem rossz!

De az értelemnek nemcsak az a funkciója, hogy valamit megcsináljak, hanem, hogy rákérdézzek arra, alapvetően mi végett vagyok a világon? Ez a szemlélődő értelem! Arra kérdez, hogy az egész mire való? Hogy van-e értelme a létezésnek, az én létezésemnek, és hogy velem mi lesz.

Érdekes módon, minél jobban kifejlődött (a reneszánsz óta) a világot birtokba vevő értelem, annál jobban elsorvadt a szemlélődő értelem. Ezért nem csoda, hogy az úrhajóval és a televízióval megáldott embert hirtelen örvény veszi körül, lehúzza a mélybe, és öngyilkos lesz, mert az egésznek nem látja az értelmét. Ez a végtelen tudásra törekvés és a hatalom szédülete, a mindenhatóság bűvölete. Isten nélkül akarunk istenné lenni.

Megkérdézték többen a múlt rendszerben: Hol van az Isten? A lombikban? Nem kell a fizikában emlegetni, a fizika nagyszerűen működik Isten nélkül is. Hol van az Isten az úrhajó szerkesztésében? Tudjátok, hol? A lombikot kezében tartó ember szívében és az úrhajót szerkesztő ember szívében. Annak a szívében, akinek például megszakad egy szeretetkapcsolata, és azon gondolkodik, hogy öngyilkos lesz. Benne ott van az Isten. Ott van a vágyainknak a legmélyében, abban a gyöngeségben, amit szeretetnek nevezünk.

Életünk rettenetes sötét éjszakáin a hatalom hirtelen úgy mutatkozik, mint ami képtelen boldoggá tenni bennünket. Vagyis semmit sem tudok elérni az én tudományos technikai mindenhatóságommal. Igen, az Isten nélkül gyakorolt képességek, kibővített lehetőségek úgy mutatkoznak, mint abszolút csőd. Nem vezetnek el a boldogságra. A sátán még többet is tett. Ezzel az Isten nélküli mindentudásra és mindenhatóságra való törekvéssel még akaratunkat is megrongálta. Miért? Mert az akarat nem arra való, hogy bármit megtegyek, hanem, hogyha látom a legfőbb célt, akkor őt akarjam. Ha magamban hallom és érzem az élő vizek csobogását, az örök halmok kívánságát; akkor az akarat azt akarja, ne pedig mást. Hogy ne szétforgácsolva törjön mindenhatóságra, hanem hogy a Mindenhatót akarja. Nem nekem kell mindenhatónak lennem, hanem a Mindenhatóé kell lennem.

Ugyanígy, végtelen szabadságra is csábította az öskígyó az embert, és csábítja ma is. Figyeld csak meg! Hova érkeztünk el a huszadik században? Miről szól a média mindennap? Abszolút szabad vagyok. Meghatározhatom a nememet. Eldönthetem, meghatározhatom, hogy a magzat

megszülessék-e vagy sem. Nincs a tízparancsolatnak olyan parancsa, amit le ne lehetne szavaztatni a modern parlamentekben. Élet és halál fölött döntök. Abszolút szabad vagyok!

Ebben is kettős az elferdülés. Egyrészt, az ember Isten nélkül akar szabad lenni, pedig a szabadságnak egyetlen funkciója van, hogy az abszolút értékhez odatapadjon, hogy odaadja önmagát. Az iránytűben a tű mozgásának nem az a célja, hogy össze-vissza kalimpáljon, hanem hogy az irányt mutassa. A kincskeresőnek nem az a célja, hogy keressen, hanem hogy egy igen nagy, értékes kincset találjon és akkor örömeiben eladjon mindent, hogy azt megvegye. A szabadság nem teljesezhet be a végtelenül szeretett lény nélkül. Nincs értelme. *Nem a szabadság boldogít, hanem a szeretet.* Másrészt, az igazi szeretetben nem is akarok szabad lenni. Ha egy szeretetkapcsolatban szabad akarok lenni, akkor az a szeretet beteg. Az igazi szeretetben rab akarok lenni. A szeretetnek ez a logikája.

A szabadság arra való, hogy odaadjuk. Csak addig funkcionál, amíg a végső értékhez hozzá nem tapad. Az Isten nélküli szabadság a szabadság abszolút megbetegedése. Nézzétek a mai ideológiákat és a mai emberi gyakorlatot! Nézzétek a szabadság melléktermékeit! A kosárszámra kihordott magzatokat, amelyeket valahol elföldelnek, a szétdőlt családokat, a háború tüzeiben égő Balkán-félszigetet.

De nemcsak ebben mutatkozik meg a bűnbeesett ember szabadságának a megbetegedése, hanem abban is, hogy a szabadság, amely már képtelen a szeretetre, az önszeretetre lesz a rabja. Amikor valaki bejelenti, hogy elmegy szerzetesnek, akkor megkérdezzük tőle: „Te élve el akarod ásni magadat? Hát nem akarsz szabad lenni?” Szeretném ilyenkor megkérdezni: Bocsánat, milyen szabadságra gondolsz? Például, hogy ihatsz-e sört, amikor akarsz? – Hát ez a szabadság? Hogy bármit, bármikor megtehetek? Hát nem az a szabadság, hogy örömmel odaadom az életemet?! Nem ez a legnagyobb döntése az embernek?! Amikor minden külső tényezőtől függetlenül, sőt, néha azok ellenére önmagáról dönt. Ez az akarat önmeghatározása, az akarat legnagyobb tette! Isten is így szabad. Hiszen őt nem a külső dolgok befolyásolják. Istent semmi sem befolyásolja. Ezért mondja Krisztus: „*Így tetszett neked, Atyám.*”

Isten egyetlen művét sem azért tette, mert mi kiváltottuk belőle. Nem azért jött el, mert vétkeztünk, hanem mert el akart jönni. Karácsony akkor is lett volna, ha soha nem lett volna bűn. Istent semmiféle emberi döntés nem befolyásolja, nem hat rá, csak akkor, ha ő maga akarja. Isten önmagát határozza meg, és önmagából él. Az akaratnak ez az önmeghatározás a célja, nem pedig az, hogy a végtelen Szeretet ellen tudjunk dönteni és felszabadítsuk tőle magunkat.

Nagyon sokba fog még kerülni Európának az úgynevezett felszabadító hadjárat, amelyet az Evangélium ellen folytat. De Isten megengedi. S majd lesznek kiégett országrészek, kiégett területek, de lesz egy-két, talán négykézlábon járó nyomorék ember is, aki az Evangéliumot komolyan veszi. Ez a maradék elindulhat újra, mert Isten nem érzélgősen szeret, de szeret!

Hol kezdődik a szabadság? Ott, ahol azt mondja Mária: „*Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.*” Hol kezdődik a szabadság? Amikor Pünkösdkor, Péter beszéde után azt kérdezték a jeruzsálemi zarándokok: „*Testvérek, mit cselekedjünk?*” Amikor Francesco ezt kérdezi: „*Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?*” Amikor az Úr így tanít bennünket imádkozni, hogy: „*Legyen meg a te akaratod.*”

Látjuk tehát, hogy a bűnbeesett embernek a legmélyebb betegsége az Isten utáni vágy megbetegedése. Minden vágy Isten utáni vágy, csak nem tudjuk. Ne beszéljen elfojtásról Freud nyomán az, aki letagadja ezt a vágyat, az élő Isten utáni vágyakozást. Freudnál nagyobb pszichológusok is születtek, akik látták, hogy van Isten utáni vágy az emberben. A nemiség semmi hozzá képest. A nemi vágyaknak konkrét és főnséges gyümölcse a szerelem és a gyermek. Mögötte azonban ott lobog a végtelen élet utáni vágy. S ha ezt a vágyat lecementezzük, ha ezt elfojtjuk, akkor örülteket termelünk ki és összezavarjuk az emberi életet.

Isten utáni vágyunk megbetegedett. Ez azt jelentette, hogy darabokra hullt. Azt mondja Szent János első levelében: „*A test kívánsága, a szemek kívánsága, az élet kevélysége nem az Atyától való.*” A paradicsomi állapotban levő ember a nemiséget, az anyagiak birtoklásához való

vonzódást és az önértékelést szentségként élte meg, anélkül, hogy szembefordult volna Istennel. A bűnbeesett ember bálványozza ezt a hármat. Figyeljétek meg! A termékenységi kultuszok bálványozták a szexualitást. Azt állították: a nemiség isten, az ember nem tud uralkodni rajta. És leborultak a szex-isten halványa előtt. Ma is sokan imádják ezt az ősi bálványt. A birtoklás utáni vágy, a kevélység és az önimádat a császárokban mutatkozott meg, valamint a hódító gnosztikus vallásokban, amelyekben úgy gondolja az ember, hogy ő isten, mert minden isten.

Ez a három nagy bálványimádás folyt az Újszövetség előtt. De a bálvány nem mindenestül rossz. Volt annyi esze az ókori embernek is, hogy tudta: a konkrét bálvány kapcsolatban van a természetfölöttivel, a főistennel. Manapság sok ember még erre a szintre sem jut el. Ma a szexualitás, a birtoklási vágy és az önimádat nem mint bálványimádás mutatkozik, hanem mint abszolút önmegvalósítás. Az önimádatnak a legfurcsább, Istentől teljesen elszakadt módja. Ezek a régi, ókori vallási köntösbe öltözött emberi vágyak legalább emberméretűek voltak, és mindig Istenre vonatkoztak, nem úgy, mint ma.

Ezért, testvéreim, becsüljétek meg a katolikus egyházban a kezdetektől fogva jelenlevő aszkétákat és szüzeket. Az ember igazi felszabadító hadjáratát vezették. Azok a bozontos, torz, nevetséges alakok ott a pusztában azt mondták, hogy a szexualitás nem isten, csak szexualitás! A birtoklás és az anyagi dolgok csak anyagi dolgok, csak birtoklás, de nem isten. A császár nem isten, csak császár!

Ez vére menő harc volt! Ezzel Európát szabadították fel. A világ nőtt bennük! És hova züllött le ma Európa az őskígyó csábítására?!

Érdemes figyelni arra, hogy mielőtt valaki a Hiszekegyet elmondaná keresztségekor, azt kérdezi tőle az Egyház, hogy: „*Ellene mondasz-e az ördögnek? Minden cselekedetének és minden pompájának?*” – Ha a vágyaid nem vesznek jó irányt, ha nem mondasz abszolút nemet az alapvető rossz irányokra, akkor a Hiszekegy nem abban az erőtérben, abban az emberi kontextusban születik meg, ahol meg kell születnie. Akkor üres vallásoskodás lesz csupán belőle, semmi egyéb, ahol egy életen át nagy bűnökben vergődsz. Ezért kezdi a Szentegyház a Lélek hatására Adventtel az egyházi évet, mert nagy tisztulást akar. Ne mondd azt, hogy *hiszek benned, Uram*, hanem előbb mondd a sátánnak: *Nem! Nem! Nem!*

Mit mond Szent Pál? – „*Ti még nem mentetek el a véretek ontásáig a bűnök elleni harcban.*”

Kereszténységünk megalkuvó lett. Igen, az Egyház is nagyon mérgezett! Krisztus nem paktált a gonosszal, hanem kegyetlenül ellentmondott neki. Ez a háromszoros *nem*, amelyet ő is kimondott megkísértésekor a három bálványnak, a vágyak felszabadítása lett, és az én vágyaim is csak így szabadulnak fel, hogy kimondhassam: *Tebenned bízom, Atyaisten, Jézus Krisztus és Szentlélek*. Nemcsak úgy bízom benned, mint a bálványaim mellett egy újabb bálványban.

Milyen zseniális a szent liturgia, hogy az egyházi évet Adventtel kezdi. A Szentlélek az Isten utáni vágyat keltegeti bennünk, hogy meggyógyítson. Ott kezdi, ahol a romlás kezdődött bennünk. Nem bűnbánattal, nem azzal, hogy Istent felismerd. Ez kevés. Vágyakozz utána! Semmi és senki sem hiányzik nekem, csak te, én Istenem. Te pedig azért hiányzol, mert nem eléggé vágyakozom rád. Ezért adja ajkunkra az Egyház Advent első vasárnapjának introitusában: „*Hozzád emelem az én lelkemet, Uram, mert kik téged várnak, meg nem szegyenülnek.*” – és: „*Rorate coeli desuper, et nubes pluant justum*”. („*Harmatozzatok, egek, onnan felülről, és a felhők essék az igazat.*”)

Ezért adja ajkunkra a zsolttáros imáit:

„*Isten, én Istenem, tehozzád ébrednek virradatkor.*”

Felébredtél már Istenre? Szabad másképp felébredni?!

„*Téged szomjazik az én lelkem, utánad sóvárog az én testem.*”

Sóvárgott már a tested az Isten után?

„*A puszta és úttalan és víz nélküli földön így jelenek meg szentélyedben előtted, hogy lássam hatalmat és dicsőségedet, mert jobb a te irgalmasságod, mint az élet. Az én ajkaim dicsérnek*

téged. Így áldalak téged életemben és a te nevedben emelem fel kezeimet. Ha rólad emlékezem ágyamon, reggel is rólad gondolkodom, mert te lettél segítőm és szárnyad árnyékában örvezdem. Lelkem hozzád ragaszkodik, és a te jobbod fölvelt engem.”

Az Egyház most Izrael kétezer éves várakozásába helyez bennünket. Figyeljük meg a gyönyörű Ó-antifónákat. Úgy szólítjuk meg Krisztust, mintha még meg sem testesült volna: „*Ó, Bölcsesség, ó, Dávid kulcsa, ó, Jessze gyökere, jöjj el!*” És Isten az ő örökkévalóságában egyszerre hallja a kereszténységnek és Izraelnek ezt az imáját, mert számára nincs idő. És képzeljétek el, a mi imádságunk Krisztust hozza a földre. A mi Krisztus utáni vágyakozásunkra válaszol Isten, amikor szent Fiát elküldi hozzánk. Igaz, hogy Isten mindenképpen el fogja küldeni szent Fiát, de nem akarta úgy elküldeni, hogy ne legyenek, akik vágyakoznak utána. Így a megtestesülés nemcsak abszolút kegyelem, hanem imameghallgatás is. A mi mostani imádságunkat hallgatta meg akkor. Mindez nem pusztá játszadozás az idővel, hiszen Isten örökkévaló. Karácsony előttre helyezük most magunkat, és Isten az örökkévalóságban hallja azt, hogy kérjük az ő szent Fia elküldését. Advent ezért megrendítő idő.

Talán azt mondd, testvérem, hogy te most nem tudsz vágyakozni Istenre: vagy van vágyam, vagy nincs; ezen az ember nem uralkodhat. Mondhatod, hogy te nem vagy az, aki most Istenre vágyakozik. Neked most elég lenne egy kicsit több békesség, egészség stb. Nem így van: igazából Isten hiányzik neked, testvér. Senki és semmi más.

Az Isten utáni vágyat ez a szent idő a hívő emberben nem úgy akarja felszítani, hogy érzelmeket korbácsol fel bennünk, hanem az értelmünkre hat, gondolkodásra készítet. Figyeljük meg a római liturgia misekönyörgéseit, amelyeket némelyek unalmasnak tartanak, mert elszoktak a gondolkodástól. A hittől megvilágosított értelemnek meg kell valamit fontolnia és ebből születik a vágyakozás.

Testvérek, az első keresztények 300 évig nem ünnepelték a Karácsonyt. Akkor vezették be Karácsony ünnepét, amikor egyes eretnek tanítások megkérdőjelezték Jézus teljes istenségét. Egy Basilides nevű gnosztikus eretnek kezdte először ünnepelni Vízkeresztet. Miért? Mert számára Jézus megkeresztelkedésének jelene azt bizonyítja, hogy Jézus nem volt Isten, csak a Szentlélektől megszállt próféta. Erre az Egyház bevezette Vízkereszt és a Karácsony ünnepét. Ez az ünnep eretnekek ellen szól, dogmatikus ünnep. Igazságot ünneplünk. Nem győznek a szentatyák arról beszélni régi karácsonyi beszédekben, hogy ez a betlehemi gyermek Isten. S ők így szólnak a hívekhez: „Fontold meg, ó, keresztény lélek!” – Nemcsak az a teofánia, Isten-jelenés, mikor színében elváltozik, hanem *Jézus életének minden perce az. A születése is!* Jézus nem a keresztségkor lett Isten, hanem Isten volt Betlehemben is (fogantatásában is és a világ kezdete előtt is).

Ha belehallgatunk Karácsony legnagyobb szónokának, Nagy Szent Leónak beszédeibe, akkor egyébbel sem találkozunk, mint megfontolni való ténnyel. Karácsonykor le kell ülni és gondolkodni kell elsősorban, nem pedig érzelegni. Az érzés majd utána jön. Sajnos, ma Európát az érzégek, vagyis a nagy, hiteles érzések utánezatai irányítják, és elég pár csillogó papír, egy giccsesen előadott Stille Nacht, hogy az ember érzéki érzellemmel meghatódjon egy estére vagy egy éjszakára, de jobba nem lesz. Nem ez a Karácsony. *Karácsony az Isten megtestesülése.* Enélkül gúnyt űzne belőlünk ez az ünnep. Nem a család ünnepe, legfeljebb annyiban, amennyiben Isten egy családba született bele. Nem a szeretet ünnepe, hanem Istennek az ünnepe, aki maga a szeretet. Karácsony dogmatikus ünnep!

Valóban elhiszed, hogy az, aki Mária méhéből pár perce született, sír és csak biológiai funkciói vannak – mindenséget tartó Isten? Elhiszed? Ha nem hiszed el, akkor miért vagy jelen a szentmisén? Ugye, hogy nem fontoltad meg eléggé? S mertél 20-30 évig eljágni a templomba!

Elfogadod azt, hogy akit Mária most tett tisztába és akit most szoptatott meg, az a teremtő Isten? Hogy ez nem valami mítosz? Valóban belegondoltál Karácsony titkába? Rakjuk félre szépen a karácsonyi érzelmeket, elég volt belőlük. Semmire sem megyünk velük, egy hét múlva

talán összeveszünk, s a család ott van, ahol volt. Fontold meg, keresztény lélek, hogy ez a ma született gyermek maga a testté lett Ige, az örök Isten!

Gondolj bele, hogy az, aki a mindenséget összetartja, most tehetetlen! *Íme, a halhatatlan halandó lett! Íme, az örökké boldog most sír! Íme, a mindenható most tehetetlen! Íme, a mindentudó most nem tud semmit! Íme, a mindenek teremtője Mária által, az ő méhéből mint teremtmény mutatkozott meg!*

Fontold meg! Gondolkodj el! Enélkül ne vásárolj és ne takaríts, mert nincs értelme! Öntsünk tiszta vizet a pohárba, a szívünkbe! És miután elgondolkodtál, határozd el magad. Ehhez viszont akarat kell. Ezután majd megindulnak az érzelmek, de milyen érzelmek! Sírva fogsz leborulni a Szentség előtt. Érzelgősség és sok édeskés ének helyett énekeld a Szentírás szavait:

„Gyermek született nekiünk!

Fiú adatott nekünk!”...

és:

„*Én Fiam vagy Te! Én ma szültelek téged.*”

(Éneklő Egyház)

Az öröktől megszülető Isten Fia most Emberfia lett. Testvéreim, ha Karácsony régi nagy szónokait hallotta volna a mostani magyar katolikusság, akkor unatkozott volna, mert azok nem újsághíreket és érzelmes történeteket meséltek. Nagy Szent Leó és Szent Ágoston az értelmünkre apellál. Fontold meg, gondolj bele: *Isten emberré lett!*

És ekkor felkel szívünkben az Isten utáni vágyakozás.

És ekkor elindul és megtisztul bennünk az Isten utáni vágy, elindítja az akaratot és ez megváltoztatja életünket.

A megtestesülés olyan hatalmas tény, amit az ókori misztériumvallások vagy a nagy keleti vallások el sem tudtak képzelni. A görögök például legfeljebb istenek kirándulásáról, megjelenéséről, istenek és emberek szerelmi kalandjából született félistenekről tudtak, de nem az istenség megtestesüléséről. Az utóbb megkeresztelt pogány népek, amilyen a magyar is, még most sem fogadták el egészen a megtestesülést, és sokan úgy gondolják, hogy Isten úgy lett emberré, hogy felvette a test ruháját. Például a gyermek Jézus emberi értelmével mindent előre tudott. Nem: „*Mindenben hasonlónak lett hozzánk, a bűnt kivéve.*” Nem félisten, nem isteni ember, hanem *Istenember*. Ez az egyetlen örömhír, ez vágyaink kútforrása.

A bűnbeesés

A legmagasabb fokú teológiai gondolkodás a prédikáció. Ez első hallásra talán megdöbbentő, de tapasztalatból beszélek. Mondhatná valaki, hogy a szemlélődés a legmagasabb foka az Istennel való kapcsolatnak, és ezért talán a teológiai gondolkodásnak is ez a legmagasabb foka. Nem az, hiszen a szemlélődés nem gondolkodás, hanem a gondolkodás hirtelen felfüggesztése, rácsodálkozás. Igen, ez a legmélyebb forrása a teológiai gondolkodásnak, mert csak a hatalmas szeretet, az igazi csodálkozás indítja az embert arra, hogy hirdesse Isten igéjét. Csak egy ilyen hatalmas csodálkozás érdemli meg, hogy az értelem minden erejével a nyomába szegődjék, igazában csak egy életjelenség érdemli meg azt, hogy kutassuk.

Az értelem nyomába szegődik a szemlélődésnek, de a sarusziját meg kell oldania, nem közelíthet az égő csipkebokorhoz. Viszont az a kötelessége, hogy elgondolkodjon. A szemlélődés közelít, sőt Istennel egyesít, a teológia megáll, letérdel, figyel és fogalmaz.

Nagy teológus nincs szemlélődés nélkül. Mindegyiknek (és a nagy igehirdetőknek is) az életében ott volt ez a mózesi élmény. Melyik apostolnak nem volt ott az életében? Gondoljunk csak a színeváltozásra, a Feltámadottal való találkozásra. Saul életében ott volt a damaszkuszi út. Annak az igehirdető papnak, akivel nem történik valami hasonló – még ha a csendes hit homályában is –, nincs mondanivalója. Az élet igéit kell ugyanis hirdetni nektek, mert *az élet megjelent a Földön*. El kell mondanunk azt, amit láttunk, kezünkkel tapintottunk, és amikor próbáljuk nektek elmondani, ez lesz a legmagasabb fokú teológiai beszédhelyzet, nem a katedra.

Mondhatnád azt is, hogy a meditáció, a magányos elmélkedés, az Istentől való gondolkodás mégiscsak a legmagasabb fokú beszéd Istennel és Istentől. Ott azonban nincs a szemed előtt a hívők serege. Kell, hogy a papnak az élete szembesüljön az Igével, hogy azt hozzá alakítsa. A magányban kaphatok felismeréseket, de mégis megdöbbentő tapasztalat, hogy csak akkor lesz teljes a felismerés, amikor próbálok elmondani nektek.

Valahogy úgy, ahogy Mária Magdolna látta azon a hajnalon a *kertészt*. A kertészben hirtelen felismerte az ő Mesterét. De csak akkor lett teljessé a hite, amikor az apostoli egyházhoz futott, mert ott már azt mondta: „*Láttam az Urat*.” Csodálatos teljességre jut a papnak a hite akkor, amikor a hívekhez akar szólni, mert ekkor az egyéni látástól az Egyház közösségéig jut el. Az is előfordulhat, hogy a magányos elmélkedő ráébred – a kegyelem hatására – valami végtelenül ragyogó igazságra. Ez az igazság akkor válik teljesen világossá számára, amikor tetteiben nyilvánul meg. Az igehirdető számára akkor, amikor prédikál.

Szent Erzsébet tudta, hogy aki jót tesz egynek is a legkisebbek közül, Krisztusnak teszi. Mégis, akkor tapasztalta meg ezt az igazságot, amikor gyakorolni kezdte: akkor az ágyában fekvő koldusban a töviskoronás Krisztust látta meg. Tehát amikor az elmélkedésből a cselekvésbe megyünk át, vagy amikor a pap az elmélkedésből az igehirdetésbe, akkor érjük el a megértésnek a legteljesebb pillanatát. Nincs az Egyházban nagyobb pillanat, mint az igehirdetés, amely a konsekrációhoz hasonló. Hiszen Urunk azt mondta, hogy „*aki hallja az én igéimet és hisz abban, az átmegy a halálból az életbe. S eljön az óra, amikor a halottak meghallják az Isten Fiának a szavát és elöjönnek a sírjukból*.” És hozzáteszi: „*Ez az óra most van itt*.” – az igehirdetés órája.

Aki az igehirdetés feladatát kapta, vegye tudomásul, hogy első számú jócselekedete maga az igehirdetés. Így gondolkodtak a szent apostolok, amikor azt mondták: „*Nem volna rendjén, hogy elhanyagoljuk az Isten szavát*.” A papságnak nem szabad elhanyagolni az Isten szavát. A papnak rá kell érnie Istennel lenni, minden más csupán másodlagos, vagy következmény. Tehát ne hanyagoljuk el az Isten szavát az asztal szolgálata miatt. Ezért szemeltek ki a közösségből hét jó hírben álló, Szentlélekkel eltelt bölcs férfiút, ők pedig az imádságnak és az Isten szava szolgálatának szentelték magukat, vagyis a csendes meditációnak, amelynek a gyümölcse az igehirdetés.

Higgyétek el, hogy Szent Pál maga is hirdette meg jobban az Igét. Egészen világos ez, hiszen tudta azt, hogy Krisztus az Úr, de csak amikor a kolosszeiek felvetették a problémát: *vajon ura-e az angyali lényeknek* (ezeknek a csillagokat mozgató hatalmasságoknak), akkor döbbent rá arra, hogy Krisztus abszolút Úr, tehát a kozmosznak is az ura.

Az ige egyébként táplálék, ezért is jócselekedet. Az igehirdetés a legnagyobb jócselekedet, amelynek végzése közben az igehirdető pap valami teljességre ébred rá, amelyet magányos és a maga számára végzett elmélkedésében legfeljebb sejtethet.

Kedves testvéreim, az igehirdető papnak szemlélődő és elmélkedő embernek kell lennie. A megértés órája, a teljes megértés órája (amennyire ez lehetséges a földön) az igehirdetés eseménye. Mindezt azért mondom, hogy megosszam veletek örömet, és tudjátok, hogy én csak abból adok nektek, ami az Úré és a tiétek. Nemcsak engem használ fel az Isten, hanem titeket is, a hiteteknek a figyelmét. Ezt ti nem látjátok innét, az igehirdetés helyéről, azt a szomjúságot, amely a szemekben van, a hitnek a szomjúságát. Nem passzív magatartás ez. Gondoljátok csak meg, hogy az Úr Jézus azért szaporította meg a kenyeret, mert éheztek a kenyérré. Az ige kiosztásának a pillanata a kenyérszaporítás állandósított csodája az Egyház életében, amelynek első számú tanúja maga a pap. Hiszen tudja, hogy nem volt egebe, csak öt árpakenyere meg két hala, és megosztás közben maga az Úr szaporította meg az eledelt. De ha ti nem éheznétek, az Úr nem tenne csodát.

A ti éhezésetek az ígére inkább okozója ennek a vasárnapról vasárnapra megújuló csodának – amelyet az Úr velünk tesz –, mint az általam előhozott száraz kenyér és hal. Ezért állítom, hogy az igehirdetés szituációja a legmagasabb teológiai szint az Egyházban, nem a katedra. A katedrának ezt kell szolgálnia. Hiszen itt egy csodálatos párbeszéd folyik, hitben történő beszélgetés Krisztussal.

Azt is el kell mondanom, hogy az igehirdetésre készülő pap soha nincs egyedül. Talán a szemlélődésnek a pillanatait kivéve mindig látom azt a sokaságot és benne magamat is, amelyről az Úr azt mondta: „*Szánom a tömeget. Megegett rajtuk a szíve, mert elcsigázottak voltak és olyanok, mint a pásztor nélküli juhok.*” Titeket látva kaptam mindazt, amit kiosztok nektek.

A múlt vasárnap arról beszéltem, hogy *az Isten az embert az ő képére és hasonlatosságára teremtette*, és rájöttünk, hogy ezt nem statikusan kell érteni, hanem inkább mozgásként. Az ember mérhetetlen nagy vágyal vágyakozik Isten után. A bűn ezt a vágyat rontotta meg, aminek következtében ez a vágy széttöredezett, más alakot öltött. Sőt talán az a legnagyobb romlás, hogy sokan egy életen át nem tudják, mi a bajuk! Hogy Isten a bajuk, hogy órá vágyakoznak. Ezer nevet adunk a vágyaknak, és vergődünk a vágyak hálójában, mert talán soha sem vettük észre, hogy *egy valamire vágyakozunk: az élő Istenre.*

De nézzétek csak, a paradicsomon kívül a pusztaságban felemeltetett a szent Kereszt és rajta függ az egyszülött Fiú, akinek oldalát megnyitotta a katona lándzsája, és az ő oldalsebe – amelyből vér és víz folyt ki – gyógyítja meg Ádám oldalát. Semmi és senki más.

Advent az Isten utáni váagnak, a gyógyításnak az ideje. De a mai napon megkérdezhetnénk, hogyan történt Ádám bukása? Jó lenne látni, jó lenne behatolni ebbe a titokba, hogy lássuk a gyógyítás módját is.

Miben állt Ádám vétke? A vágyaiban. Hogyan rontotta meg őt az öskígyó? Arra csábította az embert, hogy olyan legyen, mint az Isten. De tudta-e a sátán, hogy milyen az Isten? Nem. Ő a bűnbeesés előtt ártatlan angyali lény volt. Hinnie kellett volna, hogy az Isten szeretet. Az angyalok annyit tudtak csupán, hogy az Isten szereti őket. De hogy ez az Isten belülről milyen, hogy van-e még valami, ami felülmúlja benne a szeretetet, vagy csupa szeretet, ezt nem tudhatták, mert az angyalok nem ismerték a Szentháromságot. Szent Pál apostol mondja, hogy az angyali világ is csak Pünkösd után, a vándor igehirdető apostoloktól tudja meg a nagy hírt, hogy Isten Szentháromság, hogy Isten elküldte Egyszülöttjét a földre.

Annyit tudtak, hogy Isten végtelenül szereti őket. Tudták a teremtésből és a vele való kapcsolatból. De nem tudhatták, hogy vajon az Isten önmagában szeretet-e? Hogyan lehet egy

személy szeretet? Kit szeret? Önmagát szereti? Azt tudták, hogy ők szeretve vannak. De azt hinniük kellett, hogy Isten belülről is, nem csupán irányukban, *maga a szeretet*. Az angyaloknak is volt egyfajta adventjük, a hitnek az a hatalmas adventje, amíg Krisztus megjelent a földön. Addig sok mindent csak hinniük lehetett. Egy nagy szellemnek talán nehezebb elhinnie azt, amit mi elhiszünk – megtapasztalván a szeretetet –, mert a szellem tudni vágyik.

Vajon Istenben van még más is? Vajon a hatalma felülmúlja a szeretetét? S ha nem fogadták el azt, hogy Isten maga a szeretet (nemcsak irányukban az), akkor megjelent bennük a hatalmi Istennek a képe. Ez volt talán a próbatétel? Ha Istenben van valami, ami túlterjed a szeretetén, akkor a szeretete csak csalétek, akkor a szeretet csak uralomvágyának kiélése?! Maga a sátán akart olyan lenni, mint az Isten. Vagyis olyan, amilyen képet ő alkotott az Istenről. Olyan hatalmas szeretett volna lenni. Pedig arra kellett volna törekednie, hogy olyan legyen, amilyennek hitében ismerte meg. Csupa szeretet. Isten próbára tette az angyali világot. Talán a próba ez lehetett. Az angyali világ ekkor még nem látta a Szentháromságot, csak tapasztalta a rááradó szeretetet.

Figyeljük csak meg, a bukott angyal az embert is ezzel kísérti. Felkelti benne az ő boldogságára irigy Isten képét. Megdöbbenő ravaszság: „*Valóban mondta Isten, hogy a Paradicsomkert egyetlen fájáról sem ehettek?*” Íme, egy kérdésbe ágyazott hazugság! Fordítsuk csak át kijelentő mondatba: *Isten azt mondta, hogy a kert egyetlen fájáról sem ehettek*. Ez nem igaz. Az egész kert az övék volt. Az az egyetlen kis fa, amelyre a tiltás vonatkozott, szinte szabadságuk megmentőjének színpadi kelléke volt. Minden a tiétek, ott áll egy fa, ahhoz ne nyúljatok! A szabadságuknak szinte az utolsó, a legkisebb próbája. Figyeljétek meg, mivel kísérti meg a sátán az embert: *Ugye, nem ehettek a Paradicsom egyetlen fájáról sem?* – Így a sátán lehetőséget ad az embernek, hogy védelmébe vegye az Istent. Ez szörnyű! Olyan, mint amikor kezdjük szalonképessé tenni Istent az ateisták előtt.

Figyeljük meg Évát, mit válaszol: „*A Paradicsom, kertjének valamennyi fájáról ehetünk. Isten csak azt mondta, hogy a Paradicsom közepén álló fáról ne együnk és ne is érintsük, mert akkor meghalunk*”. Éva már ekkor elbukott. Miért? Bekapta a horgot, amelyen a csali az emberre irigy Istennek a képe. Most már arra húzza a sátán, amerre akarja. Tudniillik Éva egy fél mondattal többet mondott, mint ami az igazság: „*Ne is érintsük*”. Ezt Isten nem mondta. Tehát az ember agyának vásznára gyönyörűen kirajzolódott az emberre irigy Isten képe, aki csak szeretgeti az embert, de belülről a hatalmi mánia irányítja. Megszállottja annak, hogy rabszolgái legyenek, akik mindig dicsőítik. Nézzétek a fiatalokat és magatokat és az emberiséget évezredek óta, nem ez a mi igazi kísértésünk? *Hogy Isten igazából nem akarja, hogy boldogok legyünk, hiszen oktalanul tilalomfákat állít.*

Az első, amit hamar meg kell tanulnunk, hogy a sátánnal nem szabad szóba állni. Amikor ő veled Istenről beszélget és kétségbevonja Isten szeretetét, úgyis alulmaradsz. Másodszor, ha valaki sajnál téged, mert Isten szolgája, szolgálója vagy, akkor fordulj sarkon és szó nélkül hagyd ott. Engem ne sajnáljanak, mert az Istené vagyok. Ez a sajnálat mérhetetlenül szennyes. Elindítja az önsajnálatot az emberben, felkelti az emberre irigy Istennek a képét, aki nem csupa szeretet. Igaz, hogy jó velünk szemben, de szeretete csak eszköz, amellyel az embert mögöttes céljaihoz meg akarja nyerni.

És itt következett be a zuhanás, a végtelen nagy zuhanás. Nem az lenne a baj, ha az ember olyan akarna lenni, mint az Isten, hanem ha olyan akar lenni, mint az az isten, akit ő magának elképzelt, egy hatalmi isten. Amikor az ember az életében valami többet is akar, mint a szeretetet. Rettenetes zuhanás ez, legyen bár látszatra ártatlan dolog. Ha valaki megszállottja annak, hogy művész lesz, vagy ünnepezt személyiség, annak vége. Ha a szeretet fölé helyezte bármiféle más cél megigéz, ez maga a bűn vonzása!

Az angyali világ is így zuhant a mélybe, és Ádám is. A Jelenések könyvéből kiderül, hogy ez volt a csatának a lényege. Hiszen Mihály neve is azt jelenti, hogy *ki olyan, mint az Isten?* Mert Szent Mihály csodálja az Istent. Ez az angyal elragadtatottan hisz a szeretetben. Nem

gyanúsítja Istent, hanem mindenestül olyannak tartja, amilyennek feléje megmutatkozott: szeretetnek.

Testvérem, ebben az adventi időben abból a szempontból vizsgálj meg a lelkiismeretedet, hogy milyen az Isten-képed? Ha az Isten nem csupán szeretet számodra, hanem még rosszat is tud tenni, akkor a bűn ígézetében vagy, hiába jársz a templomba reggeltől estig. Jobban a bűn ígézetében vagy, mint egy szegény prostituált, vagy egy bebörtönzött gyilkos. Ők bünt követtek el, valami konkrét bünt, amivel megszegték a törvényt. De a jók romlottsága a legnagyobb romlottság. Ha Istenről feltételezed – és hány katolikus megteszi –, hogy *azért nemcsak szeretet*, mindenestül az ördögé lehetsz! Természetesen vigyázni is kell, hogy ezt a gyöngéd szeretetet meg ne sértsem.

Igen, az Úrjövét, az első Úrjövét mindent meggyógyít ezen tény kinyilatkoztatása által. Jézusban Isten feltárta benső életét. Most látjuk, hogy milyen az Isten. Ezután szólít fel Jézus: *Legyetek olyanok, mint az Isten.*

Figyeljük csak meg, Jézus szinte ugyanazt mondja, mint a sátán, de a sátán úgy, hogy: *olyanok legyetek, mint az Isten.* Az ő hatalmi Isten-képét állítja elének. Jézus, amikor azt mondja: *Legyetek olyanok, mint a ti mennyei Atyátok*, akkor a végtelenül szerető, semmi mást tenni nem tudó Istent, a végtelen Szeretetet állítja elének. Azt hiszitek, hogy van fogalmunk arról, hogy az *Isten szeretet?*

„*Hallottátok a parancsot, szemet szemért, fogat fogért. Én pedig azt mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket és imádkozzatok üldözőitekért. Így lesztek fiai mennyei Atyátoknak. Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes.*” Vagyis legyetek olyanok, mint Isten. Vagyis csupa szeretet. *Mert Isten maga a szeretet.*

Ezt láttátok Jézus életében. Az Úr Jézus kinyilatkoztatta, hogy az Istennek nincsen semmije és senkije, csak egyszülött Fia van. Ez minden gazdagsága. Istennek a mi aranyaink, ékszereink por és hamu. A világmindenség neki semmit nem ad. Azt ő adta nekünk. Elgondolkodtatok-e már azon, hogy Istennek semmije nincs, csak szeretete, hogy Isten semmire nem képes, csak szeretetre? Tulajdonképpen egy világi életet élő, bűnökben szenvedő embernek megrendítő kinyilatkoztatás. Micsoda szegénység! Mi azonban láttuk az egyszülött Fiút emberi életében, hogy milyen emberi nyelvre lefordítva az Isten.

Ez a betlehemi újszülött, ez az Isten. Ez a kamasz fiú itt, Názáretben, ez az Isten. Ez a munkásember, aki csendben dolgozik, hogy velünk egy életet éljen, ez az Isten. A tanító és a csodatevő Krisztus, maga az Isten. Az elfogott és börtönbe zárt Emberfia az Isten Fia. Ez a megostorozott ember maga a Teremtő. Hogyan ünnepli Bach az első ostorcsapáskor a kicsordult krisztusi vért? Ez az Istennek a vére. Ez a tövissel koronázott, kigúnyolt király, ez a farsangi király, ez az Isten. Ez a megfeszített, agonizáló férfi, ez az Isten. Ez a halott Jézus, ez az Isten.

Ezt fontold meg, testvérem, és vágyad újra egészségesen felcsap az égig, mert kiszabadul a fojtogató bűnös alagutakból, felhagy a tévelygés útjaival. *Valóban olyan akarsz lenni, mint az Isten, akit most megismertél? Csupa szeretet?*

Ne gondoljátok, hogy a holnapi ünnep, Szent Miklós napja mellékes. A keresztény érzék karácsony táján Szent Miklósban látja a keresztény élet lényegét. Mindig, mindent odaadni. A halálig adni. S nem várni azt, hogy kapjak valamit, hiszen enyém az Isten. Mert az ajándékozás a keresztény ember életformája, az ajándékozásban a kötelezőn és a szükségesen felül adok. Akármilyen kicsi is az, amit adok, az ajándéknak lényege, hogy valamilyen pazarlás legyen benne. Legalább a csomagolása, mert Isten szeretete abszolút ingyenes, tékozló és tiszta.

Ahhoz, hogy normálisan tudjunk élni, nekünk kötelezően birtokolnunk kell ezt a szeretetet, és olyan szeretetben kell élnünk, amely túllépi a kötelező határát. Hogy emberi módon tudjunk élni, szükségünk van a minimumon felüli, túlaradó szeretetre. Ha ezt nem kapjuk meg, mindannyian nyomorultak és szegények leszünk. Ezen az estén megtanultuk, hogy maga az Isten ajándékoz meg minket.

Tehát a keresztény életforma nem lehet más, mint a pazarlás, mely önmagát adja. Hacsak egy lépést is teszel a kötelességen felül, otthon a családban vagy bárhol, akkor kezdesz keresztény lenni. Ha a szükségeset megadod mindenütt, nem vagy keresztény. Ha valami túlcsoordulót adsz, akkor vagy keresztény.

Nemde Urunk, Jézus azt mondotta: „*Ha kényszerítenek száz lépésre, menj el kétannyira.*” Ez Jézus lelkülete. Ez a pazarló osztogatás. Csak az első percek szédítőek! Nagyon félünk, mert jobban átéljük ma a halált, mint életünk végén. Hiszen az utolsó percig nem a halálra koncentrálnak, hanem élni akarunk. De itt szembenézünk azzal, hogy most a családban én többé nem létezem és még csak nem is panaszkodhatom. Amikor beleveted magadat ebbe a szédületbe, észreveszed azt, hogy valaki felfog téged. Hogy valaki visz, hogy valaki szeret téged. A Golgotának a sötétsége, testvéreim, a szeretetnek a sötétsége. Valószínűleg ez az, amiről Keresztes Szent János azt mondja: *a lélek sötét éjszakája.*

Nem kell várni, hogy bekövetkezzék. Nekünk kell beleszaladni ebbe az éjszakába, ha egyáltalán üdvözülni akarunk. Így apró ajándékaink végtelen sokat tárnak fel nekünk Isten és ember titkáról.

Legyél olyan, mint az Isten. Merj olyan lenni, hiszen *Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által.*

1993. december 5.

Úrjövét

Sajnos, sok keresztény nem fogadja el a maga teljességében a megtestesülést.

Nagyon sokan elfogadják azt, hogy Jézus Krisztus Isten Fia volt és a földön élt, valamikor régen, kétezer évvel ezelőtt. Tehát az első Advent (Úrjövét) tény az ő számukra.

Azt is elfogadják, hogy valamikor majd az idők végén Krisztus visszajön. De most? Rettenetes sivár világ ez! Ott ragyogott az a hatalmas fényesség Palesztinában és majd felragyog a történelem végén.

A mi életünk azonban most folyik, a XX. században. Úrhajónk, tévénk, rádióink, génebesztetünk van, politikai, gazdasági és egyéb problémákkal küszködünk. Amikor éjszaka szemünkbe világít egy autó reflektora, utána szinte megvakulunk, a sötétség még nagyobb lesz. Alig elviselhető. Vajon nem egyfajta kereszténység termelte ki magából az ateizmust? Jobb lett volna, ha Krisztus el sem jött volna, ha nem bolygatta volna meg a mi világunkat, ha most nem jön, ha most nincs itt.

– Felejthetetlen az a galileai tavasz, amikor közöttünk voltál, Jézus. És tudjuk, hogy eljössz ismét, az idők végén. De most magunkra hagytál, egyedül vagyunk. – Karácsonyi álomról az ateisták is beszélnek. Fáj nekik, hogy nincs itt Jézus. Nem ezért tagadják, hogy egyáltalán nincs is Jézus? Higgyétek el, kedves testvéreim, hogy ez a fajta féloldalas kereszténység nagyon mérgezi a szíveket és egyik oka az ateizmusnak. Hogy lehet egy történelmet, egy egész emberi életet Jézus jelenléte nélkül leélni? Persze, ezen sokan el sem gondolkodnak. Mivel pedig nem gondolkodnak, végképp nem értenek egyes dolgokat.

Mire való az Egyház, ez a félig isteni, félig emberi torzszülött? A maga rettenetes idealizmusával és emberfölötti követelményeivel, oly közepszerű bűneivel és hatalmas botrányaival? S mire való a szentségek? Igazában véve ez még nagyobb botrány, merjük-e bevallani? Mit keres itt az anyag? Most kenyeret visznek oda az oltárra, aztán olajat hoznak és megkenik a beteget. Mi ez a „hókusz-pókusz”? Nem érthetetlen, ősi mechanizmusok ezek? Jó, Jézus élt, meghalt, feltámadt. Legfeljebb az írások maradtak utána.

Az írás azért nem jelenlét. Szeretett testvérem levele nem az ő jelenléte. Pótolja nektek egy levél azt, akit szerettek? Pótolja az írás Krisztust? Szegény az az egyház, ahol már csak írások vannak.

Persze ezek a kérdések tudatosan fel sem merülnek sokak lelkében. Tudattalan, ködös világban viszont léteznek, és egy elviselhetetlen érzés formájában jelentkeznek nagyon sok keresztényben. Attól függően növekszik ez az idegenség-érzet, hogy mennyire mélyen vésődött beléjük. Talán a szüleik is így éltek és ezt hitték, sőt esetleg már a nagyszüleik is.

Most leírok egy rettenetes eseményt. Mi, papok ezt nap mint nap látjuk. Férfiak és nők, megkeresztelt emberek, Húsvétkor és Karácsonykor eljönnek a templomba. Most gyermekük született. A nagymama unszolására megkereszteltetik. Persze bejelenteni csak az asszony jön el, mert a vallás valami asszonyi dolog. Elérkezik a keresztelő napja. A szertartás szövegét a pap egyedül mondja, senki nem feleli rá: *Ámen*. A férfi egy fél lépéssel hátrább áll a felesége mögött, az óráját nézi. Ez a jelenet valahogy nem rá tartozik. Ha primitívebb ember, akkor előzőleg egy kicsit fel is önt a garatra, hogy el tudja viselni ezt az érthetetlen ceremóniát, amit gyermekükkel a pap művel. Talán az is felmerül az agyában egy pillanatra, hogy holnap mit szólnának a munkatársai, ha most itt látnák? Mindez rossz érzést kelt benne. Rossz közérzetének alapja pedig az, hogy Jézus nincs itt.

A pap, ha személyes szót szól, abajgatásnak veszik. Ha nem mond semmit, akkor teljesíti-e a hivatását? Milyen rettenetesek néha a temetések. Nem a gyász miatt, hanem amiatt, hogy látni kell a kereszténységnek ezt a fogyatékos adventi hitét. Hisznek ők abban, hogy élt Jézus és talán abban is, hogy majd eljön. De most szünet van. Azok a csöndes, pókhálós, bezárt templomok! Egyfajta keresztény mitológia él a fejükben. A *valaha* és a *majd* között szakadék tátong. Ebben

mi papok is hibásak vagyunk. Amikor kritizálom az igehirdetést, nem az előző papi nemzedéket kritizálom, hiszen igehirdetésünk töredékes, és majd száz év múlva látják mások, hogy a mostani nemzedéké is töredékes, de legalább tanuljunk belőle! Igehirdetésünk súlyosan bűnös, mert sokat moralizált. Annak részleteit taglalta, hogyan kell megtartani az 5., 6. és 7. parancsot, mikor minősül súlyosnak, mikor bocsánatosnak egy bűn.

Krisztus az Oltáriszentséget szinte azért adta, hogy a keresztyény még nagyobbat is tudjon vétkezni! *Szentségtörést* is képes legyen elkövetni! Állandóan moralizáltunk, példákat hoztunk, erkölcsöt hirdettünk. Bűnös ebben a hitoktatás, mely nem vezette be a Szentségek titkaiba a hittanulókat, ahogyan a régi Szentatyák tették. Hiányzott az a misztagogikus (a hit titkaiba bevezető) oktatás, amely húsvét után az újonnan megkereszteltek beavatta az eucharisztikus titokba. Újra elmagyarázták a keresztség eseményét is, hogy amikor alámerültek a vízbe és feljöttek, életet kaptak! A keresztségig nem is beszéltek a szentmiseről. Azt mondták: „Ne szórjátok a gyöngyöket a sertések elé.” A szentmise nem volt pasztorációs terület. Nem izgatta a keleti atyákat, hányan vannak a templomban. Nekünk, nyugati papoknak akkor jön meg az ünnepi hangulatunk, ha sokan vannak a templomban, akkor már énekelünk is, de ha csak két-három öregasszony van jelen, akkor gyorsan összecsapjuk a misét. Valami rettenetes torzulás van itt!

Az Eucharisztia volt valaha az Egyház dobogó szíve, és ma is az. Bűnös ennek elfedésében a keresztyény nevelés, melynek a központjában nem a misztika állt, hanem az aszketika! Persze most már mindkettő hiányos. Tudniillik a keresztyény aszkézis csak következmény! Előbb van a misztika, vagyis a tény, hogy *Isten szeret és itt van*, és utána jön, mint válasz, az erkölcs és az önmegtagadás. Az első mindig egy örömben fogant elöntés, melyet követ az örömben hozott áldozat. Ilyen egy örökfogadalom. Sokszor a fogadalmat tevő testvérek meg is lepődnek, amikor világi barátaik sápadt arccal sajnálni kezdik őket, hiszen számukra nyilvánvaló tény, hogy boldogok! *Áldozat csak örömben fogan!*

A két Úrjövét távol van egymástól. A jelen igazából sivár pusztaság. Olyan ez, mintha gyermekkoromban egyszer láthattam volna az édesanyámat. Eljött volna az árvaházba és egy napot együtt töltöttünk volna. S aztán elbúcsúzva a következőket mondta volna: Kisfiam, én szeretlek téged, de többet sose jövök el, viszont igyekszem ott lenni a halálos ágyadnál. Vagy olyan, mintha a szerelmesek önként lemondtak volna arról, hogy valaha is találkozzanak, hűséget fogadtak volna egymásnak, de a következő találkozást életük végére halasztották volna.

Szeretet ez? Nem a szeretetnek a meggyalázása? És Isten ezt tette volna velünk? Egyszer eljött és felsebezte a szívünket. Higgyétek el, ez az a seb, amit az európai ateizmus nem bír elviselni. Majd valamikor el fog jönni, de most nincs sehol. Ez nem a mi hitünk, testvéreim! Ez a hitünknek gyalázatos karikatúrája!

Vegyük csak elő Szent János evangéliumát. Ott Jézus azt mondja Nikodémusnak: „*Aki újjá nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába.*” Ezt a keresztségről mondja. Tehát itt és most lépünk be a mennyországba, nem a halálunk pillanatában. *A keresztséggel beléptünk Isten országába.* Ezért az őskeresztyény úgy értette az egész keresztyény életet, mint Krisztus ezer éves uralmát. Ez az Egyház ideje. A keresztséggel elkezdődött Krisztus uralma azokban, akik hisznek neki. Bennünk! Figyeljétek meg a Jelenések könyvében a szimbólumokat: oda mehetnek az élet fájához és ehetnek róla. Ez az Oltáriszentséget, az áldozást jelenti. Az ősegyház úgy tudja, hogy a keresztség által odajárulhatunk az isteni élethez. Ezt is mondja az Úr Jézus: „*Ha földiekről beszélek és nem hiszitek, hogyan hinnétek el majd, amikor a mennyiekről szólok?*”

Mennyire így van! Hiszen a keresztség még földi dolog, akárcsak az Oltáriszentség, az Eucharisztia. Nem is lesz a mennyországban. A szentségek még földi dolgok, és ha ezt sem értjük, mondja Jézus, akkor mit fogtok majd tenni, amikor a mennyiekről beszélek. Vagyis arról, hogy itt és most a keresztyény belépett Isten világába. Mit mond Krisztus a szamariai asszonynak? „*Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik.*” Ez jelképezi földi vágyainkat,

melyek ritmikusan kielégülnek és újra jelentkeznek. Aki azonban „*abból a vízből iszik, amit én adok, az nem szomjazik meg soha többé, mert az a víz, amelyet én adok, örök életre szökellő vízforrás lesz benne*”. Szívében forrás tör fel! Ez a képek szintjén azt mondja, hogy Isten élete benne fog felfakadni.

A vízmerítés szertartásán, a sátoros ünnepen Jézus felkiáltott, de szavát, sajnos, nem hallotta meg Európa: „*Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék, s aki hisz bennem, annak az Írás szava szerint bensejéből élő víz forrásai fakadnak*”. János evangélista megjegyzi, hogy Jézus ezt a Szentlélekről mondta. A János-evangéliumban az *Úr Jézus halálának az órája Pünkösd*, mert ekkor adja át nekünk a Szentlelket. *Életet ad nekünk!* Lelkét kilehelve a Szentlelket adta.

A Szentlélek eljövételével megvalósul az állandó Úrjövet, létrejön a szentségi rend. Hiába mondta el Krisztus azon az estén: „*Ez az én testem, ez az én vérem. Ezt cselekedjétek!*”, nem hiszem, hogy egyetlen apostol is merte volna ezt cselekedni Pünkösd előtt. Olyan ez, mint mikor egy új házba bevezetik a villanyt. Már minden megvan, csak rá kell kapcsolni a hálózatra.

Pünkösdkor minden erőt és életet kap. Pünkösdkor rájönnek az apostolok, mit jelent az, amit még sokan most sem értenek, hogy „*nem hal meg ez a nemzedék, amíg el nem jön az Emberfia*.” Pünkösdkor jött el, méghozzá óriási hatalommal! Az apostolok akkor fogták fel, hogy Krisztus bennük él és hogy szentségeiben szüntelenül jön. Figyeljük csak meg, ahogy a János-evangéliumban fogynak az Úr Jézus napjai és órái, egyébről sem beszél, mint a szentségi életegységről: „*Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők*”. Tehát ugyanazon isteni életnedv kering bennünk. „*Aki engem szeret, Atyám is szeretni fogja. Hozzá megyünk és benne fogunk lakni... Majd elküldöm nektek a Vigasztalót, a szeretet Lelkét, az igazság Lelkét.*”

Az utolsó vacsora tehát nem emlékvacsora! Ha csak annak tartjuk, akkor egyfajta keresztény ateizmusban találjuk magunkat. Iszonyatos sivárság van abban, ha csupán emlékezünk. Ez halállal megjelölt emlékezés lenne. A keresztény Egyház emlékezetét a Szentlélek hatja át. Pünkösd óta az Egyház kollektív memóriájában a teremtő Szentlélek dolgozik, hiszen az Egyház Krisztus Teste. Amikor mi anamnézist (emlékezést) végzünk a szentmisében, akkor nem visszatekintünk valamire, ami régen történt, hanem a Lélek idehozza, és jelenvalóvá lesz.

A János-evangélium teljesen eucharisztikus jellegű és szerkezetű, ezért nem beszél kifejezetten az Eucharisziáról. Nem az első Úrjövetről beszél, jóllehet hirdeti és ünnepli a megtestesülést. Nem is arról szól – jóllehet hirdeti és ünnepli –, hogy Jézus eljön az ég felhőiben, hanem arról, hogy a szentségi, a szakramentális rendben, a szentmisében és a többi szentségben állandóan jön. *Itt van!* „*Más Vigasztalót küldök nektek, az igazság Lelkét, aki mindörökre veletek marad.*” Mindig a Szentlélek hozza el a világba az Isten Fiát.

A megtestesülés a Szentlélek erejével történik: „*A Szentlélek erejéből született, Szűz Máriától*”. És az új ég és az új föld szintén a Szentlélek erejében alakul át, mert benne kezd átalakulni, Jézus feltámadásának következményeként. Az ő teste már az új földnek egy darabja. Az Atyaisten Jézust a Szentlélekben támasztotta fel. Tehát a Lélekben jött el először az Úr, a Lélekben támadt fel és a Lélekben jön el majd nagy hatalommal és fönségben. De a középső Úrjövet magának a Szentléleknek az eljövetele, aki oly alázatos, hogy mindig az Atyára és a Fiúra mutat. Csak benne tudjuk azt mondani, hogy *Jézus az Úr*. Testvéreim, milyen nagy csoda, *mindennapi csoda a mi hitünk!*

Élő hittel megvallani, hogy a názáreti Jézus Isten, Küriosz, Úr, csak a Szentlélekben lehetséges. A szentségek által állandóan jön az Úr a Szentlélekben. Figyeljétek meg a legszebb papi kézmozdulatot, az epiklézist, a Lélek-lehívást. Enélkül nincs szentmise. Azért változik át a kenyér és a bor a feltámadt Krisztussá, mert a pap lehívja a Szentlélek erejében Krisztust. A konszekráció és az áldozás *állandó Úrjövet*. Nem távol van, hanem közel! De a Szentlélek nemcsak Krisztust hozza nekünk szentségi és kegyelmi módon, hanem már az eljövendő világ zsongéit is sarjasztja bennünk.

Bennünk sóhajtozik az egész teremtés a Szentlélek erejében és kéri az újjáteremtést. A latin rítus hányszor említi könyörgéseiben az Oltáriszentséget az örök élet zálogaként! Ez nem azt

jelenti, hogy valami mást kapunk az örök élet helyett, mint ahogy zálogba adom az órát valamiért, hanem hogy részt kapunk belőle. Isten önmagát adja, nem valamit önmaga helyett. Az egész kegyelemtan félrecsúszott elméletté válik, ha nem mondjuk ki, hogy igazában *a kegyelem az Atya, a Fiú és a Szentlélek bennünk lakása*. Hiszen, ha nem jött volna el hatalmasabban Krisztus az Oltáriszentségben és a többi szentségben, akkor elmenetele egyértelműen veszteség lenne számunkra. Márpedig azt mondja: „*Jobb nektek, hogy elmegeyék*”. Tehát az első Úrjövet és a végső Úrjövet között számunkra most jobb, hogy mindig jön. Hogy itt van! Ebből a valóságból, a szentségek világából nézzünk vissza a történelmi Úrjövetre, ami így már nekünk nem csupán történelem.

A Karácsony nem csupán egyszeri történelmi esemény, hanem megmaradó valóság. Hiába született volna meg az Úr Jézus Betlehemben, ha benned nem születik meg. És előre sem csak festett egekbe nézünk: nem egy utópiából él a kereszténység, hanem a jelen tapasztalatából. Hiszen az örök élet zálogát vettük. „*Amikor elérkezett az idők teljessége* – írja Szent Pál a Galatákhoz írt levélben –, *Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született.*” Mit kaptunk tőle? A fogadott fiúságot és a Szentlelket. Tehát az Úr Jézus Isten életére kapcsolta rá a mi életünket, és így állandóan Úrjövetben vagyunk. Nemcsak a vétel pillanatában van itt Krisztus, hanem Kelet és Nyugat egyetemes hite szerint az Oltáriszentségben velünk van mindennap a világ végezetéig.

Számomra kibírhatatlan lenne a kereszténység Oltáriszentség nélkül. De nem is szabad nélkülözünk életünkben. Az a követelmény, hogy abszolút hűségnek kell lenni a házasságban, és hogy a szüzességet fogadott ember valóban szüzességben éljen, nem valósítható meg Jézus állandó jelenléte nélkül.

Aki Krisztus nélkül akar Krisztussá lenni, észrevétlenül olyan embertelen helyzetet teremt, amelyben lehetetlen hűségnek lenni. Krisztus nem kétszintes kereszténységet alapított, külön a tökéletességre vágyóknak és külön az átlagosoknak. A misztika nem festett egekbe való nézés, nem elragadtatás, nem látomás, *hanem a hit józan mámor!* Tudom, hogy itt vagy, Uram. S tudom, hogy most két méterre vagyok tőled, mikor letérdelek a szentségi oltár előtt. Ez a két-három méternyi közelség megsimogatja lelkünket. Aki tudja, hogy mi a szeretet, az ismeri ezt a tapasztalatot.

Testvéreim, csak a *szentségi és misztikus kereszténységnek van jövője!* Nem a történetinek és önmagában erkölcsinek. Ha a pápa úr arra kér bennünket, hogy újraevangelizáljunk, vagyis újra hirdessük meg az örömhírt, akkor nekünk papoknak el kell gondolkodnunk azon, miért is kell újraevangelizálni. S ha elgondolkodunk, fel fogjuk fedezni, hogy azért, mert túlságosan történeti és erkölcsi kereszténységet hirdettünk, nem pedig szentségit és misztikust! Túlságosan csak történelmi tény volt az első Úrjövet és valami homályos apokrif a második. És közöttük a hétköznapiak! Pedig éppen ezeket a hétköznapiakat a szentáldozások csendes úrjövetelei járák át! „*Én vagyok az élet kenyere, aki engem eszik, örökké él.*” Az Úr Jézus valóságos feltámadott testét adja nekünk, ezt csak így lehet érteni.

Miért nem beszélt világosabban a názáreti Jézus? Ha Kelet egyházai és a római Egyház bálványimádást végez, amikor leborul a szentség előtt, akkor ezért egyedül a názáreti Jézus a felelős! De világosan beszélt! Csak mi nem merünk belemenni a szeretetnek ebbe a félelmetes isteni kalandjába, mert akkor a szívünket kellene odaadni neki. Ne próbálkozzunk újra egy Krisztus nélküli kereszténységgel! Vessük el inkább ezt a moralizáló és jogi kereszténységet, és maradjon meg Krisztus. Vessük el mindazt, ami nem abból következik, hogy itt van velem az Úr Jézus a szentmisében, az Oltáriszentségben. „*Áldott, aki jön az Úr nevében.*” Ez Krisztus, aki mindig jön, ő a kereszténység dobogó szíve, *Krisztus, aki itt van velem, aki olyan közel van hozzám, közelebb, mint saját magam*. Hiszen nem ismerem magamat sem. Ő viszont tudja, mi lakik az emberben. Ismer engem és mégis szeret.

Legyetek olyanok, mint mennyei Atyátok!

Ádám, és benne minden ember, olyan akart lenni, mint az Isten. De Ádám nem ismerte az Istent, csak műveit. Hinnie kellett volna azt, hogy ő belül is csak szeretet. Jézus Krisztus kinyilatkoztatja Isten belső életét, és felszólít arra, amire a sátán szólította fel Ádámot, csak most ez a felszólítás egészen másképp hangzik: „*Legyetek olyanok, mint a ti mennyei Atyátok!*” Vagyis legyetek tiszta szeretet!

Igazában semmi másra nem szabadna vágyakoznunk, mint a szentségre. Minden más az emberi vágyak elfojtása, hiszen az emberi vágyak végtelenek. „*Keressétek elsősorban az Isten országát és minden hozzáadatik nektek!*” Még a gyönyöröket és az örömet sem szabad keresnünk, csak egyedül Istent, és ezek mind hozzáadtnak nekünk.

Thomas Merton írja: „*Lelkem életében történelmi fordulatot jelentett az a tavaszi este, amikor együtt sétáltam a barátommal, aki hirtelen felém fordult és megkérdezte: Te tulajdonképpen mit akarsz az életben? Ilyesmit mondhattam: – Thomas Merton akarok lenni, egy népszerű újság szemleírója, vagy Thomas Merton a Haladás és Kultúra Intézet tanársegédje. Legbensőbb érzelmeimről vallottam, mert tudtam, hogy erre kíváncsi. Jó katolikus akarok lenni. – Mit értesz azon, hogy jó katolikus? Szerintem szentnek kell lenned! – Hogy lehetek én szent? – Úgy, hogy az akarsz lenni! – Én nem lehetek szent – ismételtetem –, én nem lehetek szent. Gondolataim elsötétültek. A valóság egybemosódott a képzelődéssel, elhomályosította a gondolatvilágomat. Saját bűneim tudata összekeveredett a hamis alázatoskodással. Az emberek arra szoktak hivatkozni, hogy nem tudják megtenni azt, amit meg kell tenniük. Nem tudják elérni azt, amit el kell érniük. Megszólalt a gyávaságom is. Megelégszem azzal is, hogy megmentsem a lelkemet. Kerülöm a halálos bünt. Pedig ez valójában azt jelenti, hogy (és most figyeljünk) nem akarsz elszakadni bűneidtől és bűnös hajlamaidtól. Barátom nem hagyta magát: – Dehogynem, a szentséghez csak annyi kell, hogy az ember akarjon szent lenni.*”

Merton ezután megkérdezett egy papot, és ő is azt mondta: csak akarni kell! Aztán így ír: „*Megvettem jó pénzért Keresztes Szent János műveinek I. kötetét. Leültem szobámban, átfutottam az első oldalakat és egyik-másik sort ceruzával aláhúztam. Kiderült azonban, hogy ennél többbe kerül a szentté válás. Az aláhúzott szavak jelentésén elcsodálkoztam és zavarba jöttem. Túl egyszerűek voltak ahhoz, hogy megértssem őket: Az ösztönöm által megzavart értelmem nem tudta felfogni az álnokságtól és megalkuvástól mentes meztelen igazságokat. Elég az életszentséget akarni, persze semmi mást sem szabad akarni. Semmi mássá válni nem szabad akarni, csak olyanná, mint az Atya.*” Igazában ez vágyaink teljes felszabadulása.

Ha egyszer a Szentlélek hatására ezt komolyan akartad, az a pillanat mindent igazol. Minden a helyére kerül. Valójában azonban nem akarjuk ezt a maga teljességében. Sőt, mi papok is sokszor azt a látszatot keltjük fiatal testvéreinkben, hogy azért lehet ám az élvezetet is akarni, meg Istent is. *Nem lehet!* Akármit mond a modern pszichológia, nem lehet! *Csak Istent lehet és szabad akarni! Semmi mást nem szabad akarni!* Ez maga a szentség. *Egyedül Istent kell keresni!* Igen! Ha nem ezt akarod, egyre bonyolultabb lesz az életed és elhagyod a templomot is.

A kereszténység nem elmélet! Azt tenni kell, amint Mária tette! Halálugrás az isteni szóra, majd utána igazolódik, hogy Istennek igaza van. De nem előre meg közben ellenőrizgetem az Istent, igaza van-e?

Az isteni szó megértéséhez ez szükségszerűen hozzátartozik. Mert az isteni szó szabadító szó, nem pedig a túlvilágról érdeklődők kíváncsiságát kielégíteni akaró információ. Olyan rövid időt élt az Üdvözítő, az emberiség pedig alig tud valamit megjegyezni. Ezért nem fecsegett olyan dolgokról, melyekre mi talán kíváncsiak vagyunk. A kinyilatkoztatás egyszerű: ha ezt teszed, üdvözülsz, ha nem, elkárhozol.

A kereszténység nem tan, nem ideológia! Azok a legnagyobb tanítói, akik nem tanként fogják fel, hanem akik a szűk ösvényre maguk is rátértek. Persze, ne a szentség utánzatát keressük. Ne azt, hogy mások szentnek tartsanak. Ellenkezőleg, azt kell keresni, hogy mások ne tartsanak annak: ez őrzi meg tisztán a szívünket. Láttam csillogó szemű seminaristákat és ifjú klerikusokat. Ártatlanok voltak, ragyogók, de főpapok akartak lenni. Egyházi karrierre törekedtek, és ez rettenetesen szennyes vágy Isten előtt! Szentségüket megrontotta az, hogy nem csupán Istent akarták.

Mekkora romlás ez a szentség kezdetén! Az ember legnagyobb zuhanása talán itt kezdődik, szinte észrevétlenül. Sokszor nem is a konkrét bűnök és azok következményei teszik tönkre az életszentségre való törekvéseinket. Isten nem asszisztál a mi önszempényvesztésünkhöz. Nem szedi le csoda folytán a mi kisebb-nagyobb bűneinket rólunk, hogy tetszelegjünk abban a szentségben, ami nincs. Hiszen *a szentség nem más, mint az élő Istennel való kapcsolat.*

A szentségre való törekvés egyik jele lehet, hogyha *szeretjük a szentmisét*, mert a szent liturgiában Krisztus már a minden mindenben. Másik jele, ha *szeretjük a szegényt*. Nem kell okvetlenül szociális gondozóvá lenni, hanem úgy megcsókolni lélekben őt, mint Szent Ferenc a leprást.

Mi, papok talán félünk, hogy elveszítjük híveinket, ha ezt meghirdetjük azzal az erővel, amivel Urunk, Jézus meghirdette. Pedig ő azt mondta: *„Aki jobban szereti apját, anyját, feleségét, gyermekeit, nem méltó hozzám”*. És ezt nem a szerzeteseknek mondta! Miért kell ez a kizárólagos szeretet az Úr iránt? Azért, mert ő maga az Istenhez való tartozásunk, Jézus a mi életszentségünk. Ha viszont ő maga a mi szentségünk, akkor borzalmas lenne a szentté válás olyan útja, ahol Jézus csak egyszer jött volna el az első Karácsonykor, aztán két- vagy többezer éves szünet után majd ismét eljönne az idők végén. Ez embertelen lenne.

A kereszténység a szentségekben kezdődik, a szentségi úrjövetségben, amikor valaki jól áldozik. Ez a keresztény élet forrása! Persze nem elég venni, belőle is kell élni! A keresztény életszentség nem pusztán jószág. Sokszor mondjuk, hogy egy ateista sokkal jobb nálunk. Bizonyos értelemben igen. Az Istenhez való tartozás azonban nem pusztán egy jócselekedet, ami hiányozhat egy ember életéből. Nélküle a forrás hiányozna. Ez a kapcsolat persze azt követeli meg tőlünk, hogy belőle éljünk, itt és most, a jelenben. Már a múltkori elmélkedésben elénk tárult, hogy óriási fénybe kerül a keresztény jelen idő. Amikor éjszaka felhangzik a matutinum elején:

*„Midőn ma az ő szavát halljátok,
meg ne keményítsétek szíveteket,
mint a kísértés napján a pusztában”,*

akkor ez a *ma* úgy mutatkozik, mint az Istennel való találkozás egyetlen lehetősége.

Emlékezzünk Szent Pál tanítására: *„Most van itt az üdvösség napja”*. Ezt a mondatot a világ végéig fogják olvasni, és mindig abban a pillanatban, amikor felolvassák, van jelen az üdvösség mai napja. Urunk, Jézus Krisztus életének titkára utal itt Szent Pál, aki mindig csak a mai napban élt. Krisztus lelkisége a mai nap lelkisége. *„Elég a mának a maga baja”, és „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”*. A jelen a végső idők fényében áll. Igaz, a keresztény számára nem közömbös a múlt, hiszen az Úr a múltban halt meg értünk és ott csillag fel második eljövételének dicsősége, a húsvéti jelenésekben. De az üdvösség engem csak a jelen pillanatban, a mai napon érhet el.

Ezzel kapcsolatban három hatalmas kísértés leselkedik ránk, amelybe többé-kevésbé mindannyian beleesünk.

Az első kísértés, hogy nem ismerjük fel a jelen pillanatban az Úr látogatásának az idejét.

A második kísértés abban áll, hogy bár felismertük, hogy az Úr eljött, de valahogy nem itt szeretnénk lenni, hanem másutt. Nem azt szeretnénk tenni, amit éppen teszünk, hanem valami mást. És nem ezekkel az emberekkel szeretnénk együtt élni, hanem másokkal.

A harmadik kísértés pedig az, hogy bár felismerjük az Úr látogatásának napját a mai napban, és nem is akarunk megszökni előle a hatalmas fény hatására, csak éppen egyszerűen elfáradunk, ellankadunk.

Nézzük csak az elsőt! Az Úr Jézus virágvasárnapi bevonulásával kapcsolatban nem szoktuk emlegetni, hogy sírva fakadt. Pedig miközben ünnepli őt a tömeg, megpillantja a templomot és könnyekre fakad. *„Amikor közelebbre érve meglátta a várost, megsiratta. Bárcsak te is felismernéd – mondotta – legalább ezen a napon, ami békességedre volna. Jönnék majd napok, amikor sánccal vesz körül ellenséged, bekerít mindenfelől és ostromol. Eltipornak gyermekeiddel együtt, akik falaid közt élnek, és nem hagynak benned követ követ, mert nem ismerted fel látogatásod idejét.”*

A mai napon kell felismerni az Úr látogatását. Nem a múltat visszanezve, és nem a jövőt kémlelve. De hogyan lehet felismerni a jelenben az Isten látogatását? A jövőbe vetített múlt gyakorlatával! Mindenkinek ajánlom.

A kolostor üvegajtókkal keretezett belső udvarát szelíden beragyogja a hold és a városból ideszüremkedő fény. Havas az udvar és rózsaszínű a fény. Hirtelen a gótikus toronyra pillantva belém hasít a gondolat, hogy hat-hétszáz év óta hány testvér élt itt. Micsoda érzések, mennyi gondolat parázslott a koponyákban és a bordák mögött, s az adott pillanatban nekik oly nagy fájdalmat okozó szenvedésből mi maradt? El kell távolodni a mai naptól. Nem szabad, hogy szívünk egészen benne legyen. Elég, ha az eszünk figyel rá. *A szívünknek a mennyben kell lennie, nem valahol a távoli múltban.* Milyen gyógyító ez, testvérek! Nézzetek csak előre, és aztán az előre vetített múlt gyakorlatával hátrafelé. Évek múlva idézzétek fel azt a napot, amely egy igaztalan kritika, egy sunyi megjegyzés miatt úgy felforgatott benneteket. Uram, Istenem, hol van és hol lesz mindez az örökkévalóságban? Ezt a nagyvonalúságot várja tőled, kereszténytől az Isten.

De még inkább ajánlok nektek egy másik gyakorlatot, a szavak nélküli egzisztenciális fohászimát. Sajnos, nem lehet tanítani! A legnagyobb dolgok megtaníthatatlanok. Szeretni sem lehet megtanítani senkit. A Miatyánkra meg lehet tanítani, de erre az egzisztenciális imára nem. Azt jelenti, hogy lélegzetet veszel az Istenből, aki körülvesz téged. Tudni fogod, hogy ez a mai nap az egyetlen lehetőség, fel fogod ismerni látogatása idejét. Hirtelen eszedbe jut a mai nap szentáldozása és átvilágítja sűrű ködben úszó napodat. Valami fény dereng az életedben, fény pedig nincsen nap nélkül. Ott van az Isten. De ha felismerjük a mai napon Isten látogatásának az idejét (ami nagyon nehéz), újabb kísértés környékez meg bennünket: azonnal mást szeretnénk tenni, mint ami a dolgunk. Mert az örökkévalóság fényében ez a feladat túlságosan unalmas. Azonnal máshol szeretnénk lenni, csak itt nem.

Ilyenkor álmodoznak családos emberek a kolostori élet szépségéről, ilyenkor álmodozik a szerzetes, hogy milyen jó is volna szigorúbb rendbe lépnie. Ekkor álmodozik a remete, hogy beljebb kellene mennie a pusztában, s ha beljebb ment, akkor meg valami egészen másról álmodozik. Nem is tudja, hogy miről. Az is előfordul, hogy amikor megérint bennünket az Úr látogatásának a fénye, azonnal másokkal szeretnénk együtt élni. Kiválóbb emberekkel! Nem ezekkel, akik mintegy akadályoznak az életszentségben. Romantika, káprázat ez, a szentek utolsó, de olyan makacs és erős kísértése, hogy majdnem mind elesnek. A délidő ördögének kísértése ez, amikor valahol másutt vagyok lélekben, mint ahol lennem kell. A világias embert is megkísérti mindez, és az enged is neki! És van egy negyedik formája is ennek a kísértésnek, amikor hirtelen túl idilli színben tűnik fel az, amit teszek, ahol vagyok és akikkel élek. Mert a transzcendens, a végtelen hit, az Úr látogatása hirtelen felragyogtatja a kolostort vagy a családi otthont.

Isten azonban nem színeváltozott világot akar, hanem miután kivett téged a hit által a világból (a szívedet vette ki), utána visszaküld oda, ahol voltál, hogy azt csináld, amit csináltál, és azokkal élj, akikkel éltél. Ami a cselekvést illeti, különbséget kell tenni. Ha eddig bűnben éltél, azzal azonnal szakítani kell, mert ha a bűnös azt gondolja, hogy még ma utoljára leissza magát, vagy ma még elköveti ezt vagy azt a bűnt, de holnap már nem, akkor sohasem fogja abbahagyni a vétkezést. Mondja inkább, hogy: *ma nem!* Lehet, hogy holnap elesek, de *ma nem szabad!* Ugyanígy, amikor jócselekedetek lehetőségei tűnnek fel a láthatáron, ne mondd: majd holnap! *Ma kell megtenni, azonnal!* Pontosan azt kell tennünk tehát, amit eddig tettünk. Csak nem úgy, hanem a Szentlélekkel! *Vagyis csak Krisztus és a másik ember számít.* Ezt már most Karácsonyra meg kell valósítani: *legyen elég neked Karácsonyra maga Krisztus!* A többi hozzáadódó, múlandó ajándék. Ezen a Karácsonyon határozd el, hogy semmi sem kell a Karácsonyból, legyen minden a másike! Nem ezt hozta Krisztus? Neki semmi sem jutott az örömből. Az örömet halála által szerezte meg nekünk.

A Szentlélek hatására ebbe a kalandba egyszer bele kell bocsátkoznunk, mert ez az a szűk kapu és ez az a keskeny ösvény, amelyről Jézus szólt. S vigyázz, nem a körülményeken kell változtatni, hanem az adott pillanatban, az adott körülmények között ugyanazt kell tenned, mint eddig, de nem olyan lélekkel. És pontosan ott kell lenned, ahol vagy! De lélekedben és igazságban, vagyis a szíveddel az égben, ahogy mondtam! Csak az eszed legyen ott, ahol vagy, a memóriád, a fantáziád, a tested, de a szíved ne! S azokkal kell együtt élned, akikkel együtt éltél, de nem úgy, ahogy eddig éltél, hanem a Lélek szerint! Mire vitte a názáreti Jézust a Lélek? Azt mondd, áldozatra? Ez kevés! *Örömteli áldozatra!* Mert tudta, hogy ő életet ad. Az az áldozat, amely valahol a legmélyén nem örömteli, nem is krisztusi! Az áldozatnak örömben kell fogannia! Ez a krisztusi áldozat!

Ha felismertük az Úr látogatását a mai napon, ebben a szürke időben, amely számunkra vallási szempontból a legjelentéktelenebbnek tűnik, és hogyha ott is maradunk, ahol vagyunk, elfáradunk. Nem a test és az idegek fáradtságáról szólok. Tudni kell pihenni jó szívvel! Itt a szellem fáradtságáról van szó. Szent Pál ezt kívánja a tessaloniki híveknek: *„A békesség Istene szenteljen meg benneteket, hogy tökéletesek legyetek, őrizze meg szellemeteket, lelketeket és testeteket feddhetetlenül Urunk, Jézus Krisztus eljövetelére.”* Mi a szellem fáradtsága? Energiát adunk le és helyébe nem veszünk fel energiát. Pszichénk és testünk úgy működik, hogy pótolja az elhasznált energiát. A szellemünknek (lelkünk csúcának vagy szívünknek, ahogy a Biblia mondja) állandóan Istenből kell élnie. Töltekeznie kell az Evangéliumból és magából Istenből. A szellemünkben, legbensőbb szentélyünkben állandóan Isten jelenlétében kell élnünk, s ez a megoszthatatlan öröm, ez a megoszthatatlan energia ott kell hogy éljen minden édesanyában és édesapában, püspökben, papban, mindenkiben, egyébként elfáradunk.

Tragikus ez a fáradtság! Különösen a papok életében, akiknek az a hivatása, hogy lelkesítsenek, vagyis *Szentlélekkel és erővel itassák át az embereket.* Nem azt kell adnunk, amit magunkban őrzünk, hanem amit az Úr azért adott, hogy nektek adjuk. Bőségben és feleslegben kell bennünk lenni az életből, az Úrral való életből. Jaj annak, aki bensőleg üressé válik!

Miért? Annyira együtt kell lennünk az Úr Jézussal, hogy azt már el se lehessen mondani, le se lehessen szavakkal írni. Ez az együttlét megoszthatatlanul személyes és bensőséges, és benne nem fáradok és nem lankadok el. A jelen időben szüntelenül találkozom az Úrral, azzal aki volt, aki van és aki eljövendő.

Karácsonyra a megtestesüléssel megszentelt jelen idő lelkiségét kívánom nektek.

Ámen.

Nagyböjt

Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért. (Jn 15,13)

A megkísértés

Kedves Testvéreim!

Napjainkban beteljesedik Ámosz próféta jövendölése: „*Igen, jönnek napok – mondja az Úr, az Isten –, amikor éhséget bocsátok a földre. Éhséget, de nem kenyérre, szomjúságot, de nem vízre, hanem az Úr szavának hallgatására*”.

Ahogy sodródunk az ezredvég felé, amely félelmetes élmény lesz, mert meg fogjuk tapasztalni a mulandóságot, egyre erősebb vágy támad az emberekben az örökkévalók után. Csak hogy ezt a nagy vágyat is képes megrontani az a szellem, aki Urunk Jézust megkísértette.

A Máté- és a Lukács-evangélium három kísértésről beszél, mert három emberi képességről van szó. A test kívánságáról: a létfenntartásról, a szemek kívánságáról: a birtoklásról, a hírvágyról, és az élet kevélységéről. De ha az ember enged ezeknek a kísértéseknek, akkor szép lassan besétál a két csapda valamelyikébe: a materializmusba, vagy a spiritualizmusba, amelyet azután egy felszólítás követ, amely betetőzi és véglegessé teszi a bűnt: „*Vesd le magad!*” – az öngyilkosság.

Láttuk, hogy nagyjából lefutott a materializmus kísértése. Nyomában megjelenik az örökkévalókra, az isteni világra való vágyakozás. Különösen a fiatalság körében. De mindjárt ott terem a sátán, hogy megrontsa ezt a tiszta vágyat, és sokakat sikerül is megrontania. A spiritualizmus csapda. Az az örült vallásos keresés, ami ma lejátszódik szemünk előtt, már a csapdába esett emberiség kétségbeesett vergődése. Már megjelent az utolsó fázis is: „*Vesd le magad!*”. Vannak országok, ahol az eutanáziát megengedték. E szerint mindenki akkor fejezi be életét, amikor akarja. Ez a legnagyobb lázadás az Isten ellen, mert az ember így kiveszi magát Isten uralma alól és önfejű, önhatalmú módon maga értelmezi életét.

Nem az öngyilkos elítélése ez, őt magát nem tudjuk megítélni, de az öngyilkosság a szó szoros értelmében vett lázadás, az igazi Isten elleni lázadás. És ehhez segédkeznek azok, akiknek az életet kellene védeniük. A sátán már kikezdte az emberi életet a másik oldalról is: itt van az abortuszok kérdése. Testvéreim, ez nem megszavazható! A parlament valójában nem illetékes. Ha pedig az élet eleje és vége fölött teljes szabadsággal rendelkezhetünk, akkor meg fogjuk érní, hogy dicsőíteni fogják az öngyilkosságot. Mindenki akkor zárja le az életét, amikor akarja, mert abszolút joga van önmagához. Nincs joga, mert nem vagyunk a saját magunké, hanem Istené! Pontosan azért megy ki az Úr Jézus a pusztába, hogy visszaverje az öskígyónak ezeket a csábításait, a durva materializmust és a spiritualizmust. Mindezek mögött igazában egyetlen kísértés van: *a kísértés*, Márk ezért említi egyszerűen így: „*közben megkísértette a sátán*”.

Vedd kezébe sorsodat! Ne bízd magad az Istenre! Ez, amit eddig elmondtam, a kísértés feltérképezése. A sorrend mindig ugyanaz. Mindegy, hogy most hol tartunk, tudjuk, mi következik. Az ördög most belevitte Európát, főleg ezt az északi sávot a spiritualizmusba, a lelkesedésbe, amely megkerüli a kinyilatkoztatást és törvénytelen módon kutat a túlvilágban, amely szentségtörés. Izraelben ki kellett irtani azt, aki halottlátóhoz vagy jóshoz ment. Ez meggyónandó vétek, testvéreim, mert ez az Isten egyetemes uralma elleni legsúlyosabb lázadás. Nem jámbor vallásos cselekedet! Ennél józanabb a materializmus. Figyeljétek csak meg, hogy azután következik egy egyetemes biztatás az öngyilkosságra, mert a sátán kezdettől fogva gyilkos.

És hol áll ma Európa? Az egy igaz Isten elvetése által támasztott űrben millió új istenség jelenik meg. A New Age eklektikus, álvallási irányzata egybesöpri a bálványokat, és millió csillogó új bálványt ígér az ifjúságnak. A New Age valláspótlék. Milliomosok állnak mögötte, hogy a nyugati kereszténységet belülről bomlasszák. Tessék megkérdezni: Ki fizet benneteket? Tanfolyamaitokat, amelyeket papoknak ingyen kínáltak fel?

Az Evangélium utáni tudatalatti vágyakozást, amely a fiatalokban olyan erősen tör elő, a nagy illúziókeltő, a sátán Galileából Babilon felé téríti el. A Jordántól a Gangesz irányába. A fojtogató materializmusból most egy mindenütt jelenlevő spiritualizmusba lépünk, miután feladtuk az igazi spiritualitást, a *szentségeket*, a *gyónást* meg az *áldozást*. A cinikus agnoszticizmusból, tehát a mindent tagadásból és kétségbevonásból az önző, egocentrikus miszticizmusba kerülünk. Mivel hiányzik az igazi misztika (csúfoltuk és kineveltük azokat, akik az élő Isten szerelmébe estek), annak silány pótléka, a moslék-miszticizmus kínálkozik.

Figyeljétek csak meg, ez az újfajta miszticizmus önző. Az én megvalósítását ígéri. Felbiztatja az embert, hogy egy módszerrel eljut az Istenig. Nincs módszer! Óvakodjatok attól, aki egy módszert úgy hirdet, mint ahogy a megfeszített Krisztust kellene hirdetni, mindent elsöprő tüsszel! Mert egy módszerben sincs üdvösségünk, és semmiféle módszere nincs kereszténységünknek, amellyel Istenig el lehetne jutni, csak a Jézus Krisztusba vetett hit sötétje. A teljes sötétség, vagyis a teljes hit, a teljes bizalom. Egy romlandó szekularizációból (figyeljük, csak 20 évvel ezelőtt milyen divat volt kinevetni mindent, ami szent) most egy reménytelen szakralizációba esünk, az életet teljesen átítató szentmise, a liturgia helyett. Fagyos ateizmusból egy forró égővi burjánzó panteizmusba és lélekvándorlásos zavaros mítoszokba keveredünk.

Nem szégyelled magad, Európa?

A Kossuth rádióban egy hölgy kap egy félórát, hogy elmondja: ő most éppen a száztizedik életét éli. És van örült, aki hisz neki. Nem szégyelljük magunkat, Krisztus után 2000-ben? Hát örültek gyülekezete lett Európa? Soha, sehol nem kellett jobban Szent Pál buzdítása, hogy „*ne vesztésétek el egyhamar józan eszeteiket!*”. Semmiféle „angyalban”, semmiféle „kinyilatkoztatásban”, semmi „módszerben” nem hiszek, csak a mi Urunk, Jézus Krisztusban. Vallás-ellenes vagyok. Én az üdvözítő Krisztust ölelem át. Látom az álmisztika roncsolásait emberi pszichékben. Látom azt a deformációt, amit soha nem látok egy szentségeket hittel felvevő keresztény életében.

Ahelyett, hogy az emberré lett Istent átölelnénk, most a fojtogató technokráciával, száraz intellektualizmussal szemben egy vad irracionizmusba zuhanunk. Ma mindennek, ami hihetetlen és mindennek, ami örültség, a legképtelenebb meséknek is óriási keletje van. A józan tanítástól pedig elfordítják fülüket az emberek.

Testvéreim, ma, a nagy ökumenizmus kellős közepén hadd mondjam el, megnéztem, hogy a mormon vallás hogyan jött létre. Örület, hogyan képes ebben hinni az ember! A mormon vallás nem egyéb, mint Amerika mítoszalapítása saját magáról.

Ott, ahol a hit kiapad, feltör a hiszékenység. Ahol eltűnik az istenimádás, az adoráció, megjelenik a babona. A harmadik világot ma a materializmus fenyegeti. Az északi sáv, San Franciscótól Moszkváig a spiritualizmus mocsarába fullad. A szekták elburjánzásába, ezoterikus okkultizmusba, ködös misztikába, a boszorkányság legprimitívebb fajtájába. Európa hatalmas áruház lett, ahol mérgeket árulnak a liberalizmus címkéje alatt, mert mindent szabad. Egy soha fel nem használt keresztény lelki tartalék helyett hatalmas, vad misztikus robbanás fog bekövetkezni. Igenis a szószéknek, az igehirdetésnek feladata elítélni a rosszat. Nincs igazuk azoknak (rájöttem a gyónásokat hallgatva), akik azt mondják: „csak a jót hirdessük, és majd pusztul a rossz”. Nem igaz! A rosszat meg kell nevezni és el kell ítélni.

Mi a teendő? – Megkapaszkodni Jézus Krisztus Istenébe, abba az Istenbe, aki a mennyet és a földet, minden láthatót és láthatatlant teremtett. Azért megy ki Jézus a pusztába, hogy egyedül az Atyával legyen. Ez a keresztény létnek az alaphelyzete. Semmiféle istennek nem kötelezem el magamat. Semmiféle „izmusnak”, csak Jézus Krisztus Istenének, és tudom, hogy a láthatatlan

világot is ő teremtette. Az angyalok és a bukott angyalok is csöppnyi kis teremtmények, por és hamu az Isten előtt. Szolgatársaink, arra sem méltók, hogy meghajoljak előttük, ha ők Isten előtt nem hajolnak meg. Jézus nevére rettegve fut a pokol – most is. Hol lehet ma hittel kiejteni az ő nevét? Micsoda hisztéria veszi körül mindazt, ami az Evangélium igaz hirdetése!

Hinni a világteremtő Istenben azt jelenti: hiszem, hogy vele sem térben, sem időben, sem hatalomban semmi nem fut együtt. Nincs több isten. Figyeljétek meg, az összes most megjelenő örült ezredvégi valláspótlék mögött ott van az az egyetlen vallás, amit a bűnbe esett ember ki tud találni, a monizmus, mely szerint csak egyetlen valóság van. Isten van, s a világ nem más, mint az ő öntudatlan kibontakozása, és te is isten vagy, sőt, minden isten, a macska is, meg a többi állat is, és majd egyszer minden visszahúzódik az Istenbe.

Ha megfordítod ezt a képletet, mit kapsz meg? A materializmust. Csak anyag van. Az anyagnak a szervezett formája az emberi agy és abban jelenik meg az istenkép. És minden visszahullik majd az anyagba. Tehát micsoda a materializmus? Egy szégyenlős, visszájára fordított panteista vallás. Ebben a hálóban táncoltatja az ördög Európát.

A világ nem Isten! A világ teremtés, és Isten meg a világ között mérhetetlen és átjárhatatlan szakadék van. Én nem juthatok el Istenhez, csak akkor, ha ő lehajol hozzám és felemel. Csak kegyelem van, csak a szeretet hatalmas drámája van, de átjáráskérés Istenhez nincsen. Isten nem jobban létezik, mint a világ, hanem gyökeresen másképp létezik. Ő Isten, minden istenek fölött. Ezt jelenti Jordán pusztasága Jézus számára.

A monoteizmus, az egyistenhit abban áll, hogy nem ismerem el más isteneket. (Egyébként logikátlanság is azt istennek nevezni, ami alakul, ami hiányokkal van tele, ami össze-vissza formálódik és pusztul.) Valamikor, amikor teológiát kezdtem tanulni, bosszankodtunk, hogy olyan ostobaságokat kell tanulni, mint Valentinus rendszere. Minek kell nekünk ezt tanulni, amikor nyilvánvalóan logikátlan? Ki hitte volna, hogy ma hasonló tanokkal lehet találkozni. Menekülj tőle! Világcsaládfa, amely Isten kifejlődését mutatja be?! – Iszonyatos roncsolás! Én magamat az egy Istenre bízom. Ez a megoldás. Jézust arra akarja rávenni az öskigyó, hogy ne bízsa magát Istenre, hanem csináljon magának karriert, hiszen megvan hozzá a hatalma.

Két történetünk van, testvérek. Van egy külső, emberi történetünk, amely látható és van egy belső, amely láthatatlan. A külső, emberi történetemnek nem vagyok egészen az ura. Események érnek, új meg új emberek közé kerülök, rendelkeznek fölöttem. Ez a külső történetem, de nem ez az igazi! Van azonban az embernek egy belső története is. És ez a belső történet a Krisztus nyomába lépő keresztény számára csak ez lehet: *egészen rábízom magam az Atyaistenre.*

Normálisan nem lehet létezni anélkül, hogy valaki át ne ölelje minket. De egy ember nem tud minket átölelni, mert valahol kilógunk a kezéből. Csak Isten tud átölelni egészen. Aki nincs mindenestől átölelve, az nem él normális életet.

Az egy örök isteni szeretetbe bele kell vetnünk magunkat, s ha ezt megtettük, többet nem is kell törődnünk magunkkal. Istennel kell törődnünk és az ő dicsőségével. Mondj le arról, hogy bármivé legyél! Kifelé persze harcolj mindenért, amit jónak, fontosnak tartasz. Belül azonban egyfajta közömbösséggel, távolságtartással viszonyulj mindehhez. Ahogy Szent Pál mondja: *„aki vásárol, úgy tegye, mintha meg se tartaná”.*

Ez a távolságtartás talán megdöbben téged, mintha nem lennél igazán a világban. Jézus így volt a világban, s azt hiszem, mozdított is valamit a világ sorsán. Ahogy ő rábízta magát az Atyára, ahogy az egy Isten kezébe tette életét, azzal lesöpörte a sátánt, minden kísértést és az egész szellemi világot. Ezt látjuk a Getszemáni kertben is. *Atyám, a te akaratod legyen.* – Én akarhatok sok mindent, nem láthatom be, ami velem történik. Egyről nem mondok le, hogy a te akaratod érvényesüljön. S az utolsó szavai között ott van: *„Atyám, kezedbe ajánlom az én lelkemet!”.* Ha meg kell halnom, elfogadom, de arról nem mondok le, hogy mindenestől átölelj.

A vallásos ember legnagyobb tette, hogy rábízta magát az Istenre, hogy semmi sem akar többé lenni és semmiben sincs benne a lelke egészen. Istenem, csak ilyen szent, közömbös főpapokat és papokat adj nekünk és ilyen híveket, ilyen családapákat és ilyen politikusokat, akik

szigorú szabályok szerint játszanak, nem keverik össze a jót és a rosszat, de belül valami szent közömbösséggel nézik az egészszet, mert az ő sorsuk az Isten.

Mi hát a megoldás? Belekapaszkodni Krisztus Urunkba. Hiszen azt mondja a zsinat utáni teológia egyik legszebb kifejezése, hogy Jézus Krisztus az Összentség. Mit jelent ez? Mi a szentség? Látható, fogható jel, amely Isten szeretetét és életét hozza el számunkra. Ilyen csak egy van: *Jézus Krisztus!* Róla mondta János evangélista: „*az élet igéjét láttuk, sőt kezünkkel tapintottuk, és azt hirdetjük nektek*”.

De a mennybemenetelkor nem hagyott árván minket. Ő alapította meg az Egyházat, és az Egyház lett az „alapszentség”, azaz egyetlen szentség, egyetlen jel, amely itt marad a világ végéig, hirdetve, hogy Isten üdvözíteni akar minden embert. Testvéreim, minden azon fog eldőlni (hogy mi lesz Európa sorsa, a kereszténység sorsa), hogy az Egyház titkával hogyan birkózunk meg. Ezt kezdte ki legjobban a sátán. Az Egyház nem attól Egyház, hogy szentek vagy nagyon jó emberek vannak benne, hanem attól, hogy Krisztus alapította, az apostolok hirdették, és hogy a római pápa vezeti. Egyetlen püspöki székek tartották nyilván az egymást követő birtokosait, a római püspöki székek.

Amikor King Then Mei nyolcvanéves kínai püspököt harminc évi börtön után szabadlábra helyezték és arra akarták rávenni, hogy szakítson a pápával, ezt mondta: „*Akkor visszamegyek a börtönbe, de Rómát el nem hagyom!*”. Nézd meg, mi lett azokkal, akik elhagyták Rómát! Összevissza vélekednek még erkölcsi kérdésben is!

Valahol olvastam: Repülön utazik egy apáca, egyik földrésről a másikra. A mellette ülő látja, hogy a pápáról olvas. Megragadja a kezét: „*Én baptista lelkipásztor vagyok, de irigylem a maguk főnökét. A világ lelkiismerete*”. Hát észnél vagyunk mi, amikor nem figyelünk rá? Mikor ragyogtatta fel így az Isten a pápaságot, mint ma? – Nemrég olvastam egy baptistáról, akinek gyerekkorában beadták a maszlagot, hogy a Jelenések könyvében szereplő nagy parázna nő Róma, vagyis a pápaság. Ma már minden tisztességes bibliakritikus előtt nyilvánvaló, hogy a római császárságról szól, amely üldözte a kereszténységet.

Azért megkérdezem, micsoda lélek lehet abban az ökumenikus szellemű testvérünkben, aki egy ilyen testvért, mint II. János Pál, antikrisztusnak nevez? Hol itt az igazi ökumenizmus? Az előbb említett baptista már csak becsületből is utánanézett, hogy milyen ez a katolikus egyház és mit tanít. És áttérve azt mondta: „*Egyedül a szentségei miatt tértem meg*”.

Jézus itt járt a földön, de az 2000 évvel ezelőtt volt. Most azonban hol van? A betűben? Nem: „*Vegyétek és egyétek, ez az én testem.*” – Ez előtt a kijelentés előtt a történelem meghajol. Bele kell kapaszkodni ebbe az alapszentségbe, az Egyházba! – Figyeljétek meg, azon lehet lemérni valaki hitének az épségét, hogy mit tart az Egyházzal és mit tart az Egyház szentségeiről. Hiszen ez a szentség az üdvösség jele. Az Egyház hét csatornán, a szentségek csatornáin engedi hozzánk az élet vizét.

Hogy beszélsz te, testvérem, az Egyházzal? – Szent Pál azt mondta, hogy Jézus életét adta az Egyházzal! Nem azokért a gyülekezetekért, amelyeket most alapítanak meg. Jámbor gyülekezetek ezek, melyeknek tagjai lelkiismeretüket követik. Isten bizonyára nem fogja kizárni őket országából. De itt fontos a folyamatosság. Lehetséges, hogy 1500 vagy 1970 évig „kihagyott” a Szentlélek? Sztrájkolt? Az összes pravoszláv templomban és minden római templomban leborulnak a Szentség előtt. Hát micsoda Szentlélek és micsoda Isten Fia az, aki kétezer éves bálványimádást megenged, és most, kétezer év után támaszt egy világos fejű prédikátort, aki kinyilatkoztatja, hogy az egészszet másképp kell értelmezni?

Itt egy súlyos történelmi igazsággal állunk szemben! Folyamatossággal, amely soha nem szakadt meg. Az egyszerű hívek lelkében sem. Hiszen az Egyház az igazság oszlopa.

Mit jelentenek számunkra ezek a szentségek? A materialista és spiritualista kísértés ellen egyetlen gyógyszer van, hogy beléjük kapaszkodom.

Hadd szóljak még néhány szót az Oltáriszentségről, az Eucharisziáról!

A Szeretet mindig együtt akar lenni azzal, akit szeret. Azért küldte el Isten az ő egyszülött Fiát, hogy velünk legyen. És ezt a mennybemenetellel megszüntette volna? Hozzászoktatott bennünket egy soha meg nem sejtett szerelemhez, azokhoz az együttlétekhez ott Galilea útjain, hogy azután annál fájóbb sötétségbe zuhanjunk? Sheen püspök, a nagy amerikai szónok bevallotta, hogy felszentelése óta mindennap egy órát a Szentség előtt töltött. Amikor ezt egy indiai püspök hallotta tőle, elkezdte ő is. Tizennégy éve mindennap egy órát a Szentség előtt tölt és azt ajánlja, próbáljuk meg mi is, három hónap múlva mások leszünk, mint akik most vagyunk. Tapasztalatból mondom, az ember valóban más lesz. Nem lesz okvetlenül jobb, de az biztos, hogy rátalál egy hatalmas szeretetre. Itt van Jézus! Az anyagban, az ostyában, itt! Ezzel a materializmus és a spiritualizmus kísértését végleg legyőztük. Az anyag mennyei fényben ragyog, s ugyanakkor nem kellene látomások. A szentségekkel nem ér fel egyetlen látomás sem. Itt van Krisztus.

Mit jelent számokra a szentgyónás?

Rómában pár évvel ezelőtt több ezer pap tartott együtt lelkigyakorlatot. (Nagyon-nagyon vigasztaló dolgok is vannak az Egyházban!) Egyikük, egy indiai püspök elmesélte, hogy egy kábítószeres fiatal elment egy paphoz és azt kérte tőle, hogy imádkozzon fölötte. A pap úgy érezte, hogy ennek a fiúnak meg kellene gyógnia, s rávette, hogy gyónjon meg. Az meggyónt, megkapta a feloldozást, és másnap visszajött négy társával, akik látták, hogy tegnap óta nem szedett kábítószer. Ez a négy is megszabadult. A gyónás nem csodagyógyszer, de a lelki szabadulás mellékhatásaként ebben az esetben gyógyított is.

Ma jöttem egy lelkigyakorlatról. Micsoda megszabadulásokat láttam! A gyónásban a résztvevők felidéztek egész életüket, ameddig csak vissza tudtak emlékezni. Olyan feltárulkozások voltak ezek, hogy az ember beleremeg! És láttam, ahogy megszabadulva, boldogan távoztak a szobámból, mert feloldozást nyertek. „Akiknek megbocsátjátok bűneit, meg lesz bocsátva.” Mi élünk ezzel a hatalmas ajándékkal? Mintha még fel se fedeztük volna a szentségeket! Az atomenergia a világ kezdete óta létezett, mégis csak e században fedeztük fel. Valóban élünk a szentgyónásnak életet adó és szabadító erejével?

És a betegek kenetével? Én még nem találtam soha olyan beteget, aki a szent kenet után meg ne könnyebbült volna. Addig nem is beszélt a környezetével. Most beszélt velem és megnyugodott. Olyan is volt, aki azt mondta, ez volt életem legboldogabb pillanata. Gyógyulások is voltak: egy összeégett asszony már lemondott az életéről, de én azt mondtam, akkor nem oldozhatom fel, hogyha nem tud megbocsátani azoknak, akik miatt szerencsétlenül járt, és ha meg akar halni. Hatalmas belső küzdelem után beleegyezett. Feloldoztam, és hamarosan mintegy csoda folytán elhagyta a kórházat. Persze a szentség nem arra való, hogy csodákat műveljünk vele. Többre való: hogy megszabadítson bűneinktől.

Testvéreim, a szentségeket ne cseréljük fel örült látomásokra!

Jézus itt van. Jézus megment bennünket a sötétség hatalmától. Ne bízzatok semmiféle módszerben, semmiféle biztosítékban! Semmiféle kilencedben és nyolcadban! Semmiben, csak a mi Urunk, Jézus Krisztusban és az ő Istenében.

1994. február 20.

Urunk színeváltozása

„Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és Jánost, és egyedül őket vitte fel egy magas hegyre és ott előttük színében elváltozott.”

Mit jelent ez a „hat nap múlva”?

Így jelölték meg a zsidók az engesztelés nagy napja után kezdődő sátoros ünnepet, ami egyfajta szüreti ünnep volt.

– Zöld gallyakból még ma is megépítik a kis kunyhókat, sátorokat (Strassbourgban láttam a város közepén az erkélyen) annak emlékére, hogy atyáik hajdan a pusztában vándoroltak. Péter ezért is kiált fel: *Építsünk itt három sátrat!* Itt az az Isten jelenik meg, aki népével vándorol, de le nem telepíthető.

Szent István vértanú beszédében, amelyet a Szanhedrin előtt mondott, a templomot bálványoknak nevezi. Kár volt megépíteni azt a templomot, amelyben Isten jelenlétét mintegy birtokolni véljük. Le is dőlt, és nincs többé az a templom. A mi templomunk ecclesia, azaz „gyülekezet háza”. Mert Isten, az atyák Istene nem telepíthető le. Igaz, részt vállal az ember életében és történelmében, de egyet nem enged: hogy az ő dicsőségét és isteni erejét a történelemben, az életünkbe integráljuk. Vagyis arra használjuk fel, hogy egy kicsit jobb legyen a politikai és a gazdasági helyzet, hogy földi életünk jobb legyen. Ellenkezőleg, ő akarja az emberi történelmet integrálni az örökkévalóságba. A te életedet is. Ezért olyan fájdalmas számunkra a mi Istenünkkel való kapcsolat.

Figyeljétek meg, a keresztre feszítésben van valami vigasztaló! Legalább a holtteste itt van, a négy szeg foglalatában. A húsvéti megjelenések azonban az emberi szellemet feszítik keresztre. Jézusból semmi nem maradt e világban és még azt sem engedi meg, hogy Mária Magdolna átkarolja. Ő akarja átkarolni az én életemet, és a halálon túl az ő dicsőségébe vinni. A le nem telepedő Isten nyilatkozik itt meg.

VI. Pál pápa barátjával, Jean Guittonnal beszélgetett (kevés pápáról tudunk, akinek barátja lett volna, VI. Pál a legnagyobbak között van, emiatt is). Egyszer a Szentírás számukra legkedvesebb szakaszairól esett szó, és a pápa idézni kezdte a már sűrű éjszakában, a csillagok alatt a Rómaiakhoz írt levelet, a nagy római VI. Pál a legyőzhetetlen és megváltoztathatatlan reménység himnuszát: *„Ennek az életnek a szenvedései, véleményem szerint, nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, amely majd megnyilvánul rajtunk. Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását. Tudjuk ugyanis, hogy az egész természet együtt sóhajtozik és vajúdik mindmáig. Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk állhatatosan”* (Róm 8,18-22,25).

A „hat nappal ezután” kifejezés tehát a sátoros ünnepre utal. Itt az az Isten nyilatkozik meg, akit nem telepíthetek le. Nincs maradandó városunk, az eljövendőt keressük. Csak szerencsétlen lehet az az ember, az a keresztény, akinek a vallás csak arra való, hogy az Istent integrálja. – Bocsánat a kifejezésért, de így teszünk életünk legnagyobb részében: befogjuk, mint egy ökröt a szekerekbe, mondván: „Húzd, Uram!”. – Nem ez a vallás! A vallás nem kényelmes. Én nem azért vagyok hívő, mert így jobb, hanem mert ez az egyetlen lehetőség. Az Isten akarata legyen meg. Ő von ezzel minket saját örökkévalóságába. Minden emberi érzés szűkösségétől, minden intimitás és letáborozás utáni vágyunktól felszabadulni – szenvedés, de öröm is.

Mit jelent még az, hogy „hat nap múlva”? Mi után? Azután, hogy az Úr Jézus kijelentette: *„Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelke azonban kárt szenved? Mit is adhatna az ember cserébe a lelkéért? Aki szégyell engem és szavaimat e hűtlen és bűnös nemzedék előtt, azt az Emberfia is szégyellni fogja, mikor eljön Atyja dicsőségében a szent angyalokkal. Bizony mondom nektek, a jelenlevők közül néhányan nem halnak meg addig, amíg meg nem látják Isten hatalommal megvalósuló uralmát”*. – Fontoljuk meg, hogy aki lelkének ügyét nem tartja többre az egész világ megnyerésénél, aki lelkét képes cserébe adni bármiért, annak a színeváltozás kinyilatkoztatása az égvilágon semmit sem mond.

Szent János ezt írja evangéliuma bevezetőjében, a prológusban: „*Az Ige megvilágosít minden e világra jövő embert*”. – El tudjátok képzelni, hogy van olyan ember, akinek az életében ne lenne valami a színeváltozás ragyogásából? – Nincs ilyen! Csak éppen sok ember, mint a kutya a vizet, lerázza magáról Isten dicsőségét, és megy tovább. Pillanatnyi szédülésnek, irreális érzésnek tartja Isten érintését. Azt hiszitek, hogy Istennek nincs módja olyan világosságot, olyan ragyogást közölni az őt még csak nem is kereső emberrel, amely valamiképpen hasonlít a színeváltozáshoz? El tudjátok képzelni, hogy van megkeresztelt ember, katolikus hívő, akit Isten soha nem vezetett fel egy ilyen magas hegyre, hogy ott sajátos módon kinyilatkoztassa neki dicsőségét? – Nincs ilyen! – Mert „*az Ige megvilágosít minden e világra jövő embert*”. A Tábor-hegyi megvilágosodáshoz azonban már egy előzetes pozitív hozzáállás szükséges, egyébként mit sem ér. Annak használ valamit ez a megvilágosodás, aki már elhatározta, hogy a lelkét semmiért és senkiért el nem adja. Aki az egész világot nem tartja olyan értéknek, amiért a lelkét odaadja, és maga az emberi élet a legnagyobb kincs számára.

És mi az emberi élet lényege? – Hogy kerese az igazságot, a végső értelmet. Nemcsak egy-egy órára. Ez a „főfoglalkozásom”, ezért álltam két lábra. Nem az a feladat, amit el kell végezni. Mindenkinek dolgoznia kell, minimum napi nyolc órát. De nem ezért vagyok itt a földön, hanem hogy megismerjem, mi az igazság, és hogy testestül-lelkestül keresse ezt az igazságot. Aki az ifjúságnak mást mond, az prostituálja, elárulja az ifjúság lelkét. Aki olyan légkört akar, amelyben az ifjúságnak lehetősége sincs, hogy az igazságot keresse, a végső igazságot – áldozatok, lemondások árán is –, az megrontja a felnövő embert.

Az ember ezzel a keresésével maga a legnagyobb érték. Hiába süt az első langyos márciusi napsugár a sárban hempergő disznóra, képtelen felfogni ezt a ragyogást – csak a meleget, amit a sörtéi mögött megérez. Rőfög egyet és továbbáll. Csak amit a gyomrában érez, amit az ösztöneivel élvez, az számára a boldogság. Ez az állati lét.

A színeváltozás eseményéhez már olyan élet kell, mint az apostoloké, akik képesek szent koldusként – akár mindent otthagynak – az igazság után menni. Az Úr Jézus a színeváltozással nem téríteni akar. Ezért azok a mini-színeváltozások, ami például egy szentmise, nem térítésre valók. Nem kell, hogy egy félig hitetlen megértse a misét. Lehet, hogy megundorodik tőle. Jézus nem azzal akar minket hívővé tenni, hogy felrángigál a színeváltozás hegyére és bizonyítja, hogy van Isten, hanem azokat viszi fel, akik már mindent elhagytak érte, mert meg akarja erősíteni őket. Ennek a jelenetnek nem az a célja, hogy tanítson minket. Sokkal több! Azok a körülmények, amelyekbe Isten belevisz bennünket, nem arra szolgálnak, hogy valamire tanítsanak, hanem hogy valamivé tegyenek bennünket.

Péter csak akkor ismerte fel ennek az eseménynek az igazi célját, amikor írni kezdte második levelét. Ezt írja: „*Nem kiesztelt mesék nyomán adtuk hírül nektek Urunk dicsőségét, hanem szemlélői voltunk nagyságának a szent hegyen*”. A Tábor-hegyi élménnyel Isten azon az úton akar továbbvezetni minket, amelyen már elindultunk az üdvösség felé. Mi a célja? Hogy véglegesen kitartsunk!

Isten legkisebb ilyenfajta megnyilatkozása végtelenül kötelez bennünket. Nem az számít, hogy milyen tevékenységet folytatunk, hanem Istentől eredően uralkodjunk most már az életünkön! Minden percben feltöltődünk olyan energiával, amely nem a sajátunk, s amelynek semmi sem állhat ellen. Ha egyszer sem tapasztaltad volna az Úr dicsőségét, nem volnál itt. De most fel kell vened egy bizonyos távolságot mindattól, amit teszel. Továbbra is úgy kell dolgoznod, mint ezen a héten, sőt még jobban, de a lelked nem lehet benne. Távolságot kell tartanod mindattól, amit mások tesznek veled; mindattól, ami körülöttesz történik; mindattól, ami fenyeget téged, hogy Isten tervei – rád vonatkozó akarata – megvalósuljanak.

Ezért beszél az Úr a hegyről lejövet arról, hogy sokat kell szenvednie, sőt, hogy meg is ölik az Emberfiát. Jézus nem határozta el, hogy színében elváltozik. Naivság volna ezt gondolnunk. Nem, ez az esemény Jézussal történt, abban a pillanatban, amikor szenvedéséről akart beszélni az apostoloknak. Ha akarta volna, most kérhetett volna tizenkét ezred angyalnál is többet, és az

Atya megadta volna neki, és akkor elmaradt volna a kivégzés és nem lenne Kálvária. De ő most simul bele az Atya tenyerébe: *Atyám, ha te nem mentesz meg ettől a gyilkosságtól, akkor valami célod van vele. Nem az, ami a gyilkosoké, hiszen te nem akarsz kivégezni. Nem értem, hogy mit akarsz, de én azt akarom, amit te akarsz.* – És Jézus hirtelen ragyogni kezd.

Jézus most eltávolodott lelkében attól, ami reá várt, és csak az Atya dicsőségét kereste. Ezért áradt rajta keresztül az Atya, az Atyától eredő dicsőség. Ő nyilván a mi megdicsőülésünknek oka, nemcsak példája.

Testvéreim, az olyan emberi életen árad el az Isten dicsősége, amely teljesen eltávolodik önmagától, mert teret ad az Atyaistennek: tegyen vele, amit akar.

Figyeld meg, a családban is akad ilyen valaki – általában szokott lenni, legalább egy távoli nagypapa és nagymama; egy dédnagypapa, egy dédnagymama –, aki eltávolodott az egész élettől és Istenben élt. Emlékszel rá ugye, hogy színeváltozott volt az arca? És csak akkor vettétek észre ezt a ragyogást, amikor a hiányát éreztétek, amikor eltemettétek? Aki eltávolodott önmagától, lemond önmagáról, s Isten akaratát keresi, annak az élete át fog változni. Olyan állapotba kerül, mintha meghalt volna. Élete el lesz rejtve Krisztussal az Istenben. Már meghalt, mert neki nincs többé saját terve és útvonala, csak Isten akarata. – Olyan, mint a földre hullott búzaszem: mikor bomlani kezd, akkor éled körülötte az élet. Istenbe feledkezve kezd felbomlani és rögtön több élet fakad belőle.

Az Úr Jézus mindig tökéletesen megtette az Atya akaratát. Mégis akkor ragyogott fel arcán láthatóan is az Atya dicsősége, amikor elfogadta az elfogadhatatlan halált. Nem azért, mintha a gyilkosok tette az Atya szemében kedves lett volna, hanem mert hagyta, hogy az Atya felhasználja ezt az eseményt dicsősége kinyilvánítására.

Elképzeljük, hogy életünkben valami meg fogja dicsőíteni az Istent. Így indul egy fiatal keresztény. – Nagy családot akarok, sok gyermeket. És az Isten éppen neki nem ad egyet sem. Ábrahám sziituáció. Vagy a szülők papnak szánják a fiukat, és az letér a hit útjáról, ateista lesz. Ismét másnak van egy terve, hogy megújít egy egyházközséget vagy egy rendet, s minden összedől körülötte. Akkor most mitévő legyek?

Távolodjon el mindentől, szeresse az Istent és övét. És akkor életében végbemegy a színeváltozás. Ő nem látja, hogy színében elváltozott, ő sötétben marad, de körülötte olyan ragyogásban élnek, hogy szeretnének ők is letáborozni.

Megint itt van a kísértés, hogy véglegesítse az ember ezt a pillanatot itt a földön. Figyeljétek meg, ez a tapadás a szentekkel kapcsolatban előfordul. A szentek körül mindig külön kultuszt építünk ki. Ez ellene van a szenteknek. Az ő testükön, életükön át Krisztus ragyogott fel, Krisztus dicsősége – ők el akartak tűnni. Mi pedig nem Krisztus dicsőségét ragadjuk meg, hanem a szentet.

Mégis, mi bizonyítja, hogy Isten akarata szerint cselekszem, ha én sötétben vagyok, mások pedig ragyogni látnak? Ha én a saját halálommal foglalkozom, mások viszont életet nyernek körülöttem? Ha nekem mennem kell a Golgotára, mások viszont szeretnének sátrat verni körülöttem? Az a bizonyíték, hogy megerősödtem a végső döntésben; hogy végleg rászántam magam az Isten akaratának való odaadásra; hogy nem akarok mást, mint hogy Isten akarata teljesedjen. Ez a Táborhegy gyümölcse. És a Tábor-hegyi esemény után többet soha nem szabad kérni: Uram, ragyogj még egy negyedóráig! Illetlenség volna. Soha nem kérem, és nem kérek mennyből jövő szótát sem!

Mit jelent még ez a „hat nappal ezután”? Utal arra is, amikor Jézus kijelentette, hogy néhányan meglátják Isten országát, amint hatalommal elérkezik. Ez most következett be, és az a néhány ember: Péter, János és Jakab. Ők azok, akik meglátják az Úr Jézus istenségét, az ő teljes dicsőségét, amely csak Húsvét után lesz nyilvánvaló.

„Ott színében elváltozott, ruhája olyan tündöklő fehér lett, hogy a világon semmiféle kelmefestő nem tudná fehérebbé tenni.” A mi Tábor-hegyi megvilágosodásainkban ritkán jelenik meg szemünk előtt az Úr Jézus. Péternek, Jakabnak, Jánosnak megjelent. Miért? Mert

ennek a megjelenésnek rendeltetése volt. Olyan rendeltetése, amelyet nem is teljesített be egészen, csak Húsvét után.

Mi volt a célja ennek a látomásnak? Hogy felismerjék, ki a názáreti Jézus. Az apostolok igazában csak a feltámadás után ismerik fel: *Jézus az Úr*”. A zsidó ember szemében a legnagyobb bűn, ha valaki egy embert imád. Ez a tenyeres-talpas Péter, ez a halászember nem borul le egy másik ember előtt és nem imádja őt (és Tamás és a többiek sem). Mégis mit mond Tamás? *„Én Uram, én Istenem.”*

Testvéreim, arra való a színeváltozás, hogy az emberiség egy csoportja rájöjjön, hogy Isten itt járt a földön. Ha erre rájött, ezt a felismerést tovább lehet adni. És akkor már többé semmiféle jelenésre nem szorulunk rá, mert az összes jelenés kevesebb, mint ez a Szentlélekben történő felismerés.

Az én hitem, amelyben Jézust Istennek vallom, nagyobb, mint a színeváltozás jelenete. Végtelenül nagyobb, mint egy húsvéti jelenés. Legfeljebb Tamás hitvallásával azonos: *„Én Uram, én Istenem!”* Ez a hitvallás több, mint a látomás, mert a látomás csak eszköz. A cél annak a hitnek a megszületése: hogy *„Jézus az Úr”*. Minden, ami előkészíti ezt a hitvallást, eltörpül a hit tényéhez viszonyítva. Ezt nagyon ragadjuk meg, testvérek! Amikor az emberiség egy csoportja felismeri, hogy az Isten itt járt a földön, soha nem remélt módon, akkor minden jelenés elérte a célját. Ilyen megtestesülés nincs több. Ez nem az olimposzi istenek kirándulása. Jézusnak húsa volt, olyan, mint nekem. Valóságos ember volt. Gondolkozott, félt, vérrel verítkezett. Nem tudta részleteiben a jövőt. Ennyire ember lett az Isten.

És figyeljétek meg, minél nagyobb dolog történik a világban, annál jobban ránk bizza az Isten, hogy továbbadjuk. A hit is ezt az utat járja, mert ez az egyetemes út. Az életet is az emberre bizza. Nem teremt most már külön emberkéket, hanem rábizza a férfira és a nőre. Ha az emberiség többet nem akarna gyermeket, akkor leállna az emberiség élete. Kényszerítenék Istent, hogy álljon le és Isten nem lépne közbe. Az élet ránk van bízva.

Amikor az apostolok azt mondják, hogy az Ige szolgálói lettünk, akkor kijelentik, hogy nem urai. Nem olyan üzenet ez, amit megváltoztathatnánk, hanem amit csorbítatlanul tovább kell adni. Az üzenet lényege pedig az, hogy Jézus az élő Isten Fia, az öröktől fogva való Istennek a Fia.

Ez a hit több, mint a húsvéti jelenés. Hiszen a húsvéti jelenés arra való, hogy ezt a hitet megadja. Testvérem, amikor te hittel elmondod a Credót, az nagyobb esemény, mintha Jézus megjelenne neked. Hidd el! Ezért az Egyházban állandó színeváltozás van.

Nem érzitek a sodró erejét egy misének? Amikor ennyi szívből hangzik fel a Hiszekegy. Az ember beleremeg. Ez az Egyház állapota. Csodálatos erőter! Állandó színeváltozás és állandó Húsvét. De még ennél is több, mert a felismerés teljessége: Pünkösd. Ehhez semmiféle csoda sem ad hozzá semmit. Vagy ezt erősíti meg, vagy nincs mondanivalója. Ezért a Szűzanya megjelenései, a szentek közlései, az Úr Jézus titokzatos megjelenései (biztos, hogy az Egyházban ezekben a percekben, ma is, csodás módon is tartja valakivel a kapcsolatot) csak arra valók, hogy ezt a hitet fönntartsák. Nem arra kell figyelni, hogy milyen ruhában volt a Szűzanya, hogy mosolygott, hanem arra, amit mondott. De azt meg kell keresni a Szentírásban, és lobbanjon lángra szívedben az a szentírási hely, és minden mást felejts el. Erre való a látomás. Főleg azoknak, akik többet kaptak, vagyis akik hisznek.

„A hegyről lejövet Jézus meghagyta nekik, hogy senkinek se szóljanak a látomásról, amíg az Emberfia halottaiból fel nem támad. Meg is tartották ezt az utasítást, de egymás közt azon tanakodtak, mit jelent: halottaiból feltámadni.”

Most odalopakodunk Péter, Jakab és János mellé, és hallgatjuk, hogy tanakodnak. – Mit jelent az, hogy *„halottaiból feltámad”*? A próféták megmondták, hogy a halottak feltámadnak az utolsó napon. Érzik, hogy Jézus nem olyan feltámadásról beszél, mint Lázáré, mert *„a halottakat”* emlegeti. Ez pedig a világ végén lesz. Akkor tehát az Úr Jézus itt azt jelentette ki, hogy az ő feltámadásával nem egy Lázár-féle feltámadás ismétlődik meg (ahhoz semmi köze),

hanem elkezdődik a világvégi esemény. Benne, Jézusban az emberiségnek egy egyede már feltámadt. Igazi születés ez, egy új életre. Úgy támad fel, hogy már nem hal meg. Íme, a színeváltozás jelenetének semmi értelme az Úr feltámadása, illetve a húsvéti hit nélkül, amelyben megvalljuk, hogy ő véglegesen bement a dicsőségbe, ahonnét jött, az Atyától. Ezért, testvéreim, végtelen nagyoknak tartásatok a hitet! Ennél nagyobbat az Istentől nem kaphatunk itt a földön.

Most mit nyafogsz, hogy beteg vagy, hogy elhagytak ezek, meg azok? Mit kaptál az Istentől? Tudod te, mit jelent hit nélkül élni? Mit jelent ilyen világosság, ilyen végső tudás nélkül élni? Sejttem, amikor hitetlenekkel találkozom. Micsoda nyomor! Megköszönted-e már életedben a hitet? Vagy gyalázatosan vizsgáztatod az Istent? Elmondasz egy fohászt, és ha nem teljesül a kérésed, elhatározod, hogy soha többé nem lépsz be a templomba. Menj is el örökre! Nem vagy méltó az Istenhez! Istenhez olyan ember méltó, aki egész életén át kitart, szent konoksággal, mert egyszer megtudta, hogy kicsoda az Isten, és kicsoda Jézus. Többet nem ereszkedik vitába róla. Változhatnak a rendszerek, kormányok. Mi ez? Por és hamu mind. A te hited az egész örökkévalóságra szól.

Igen, valahogy így kellene gondolkodnunk erről a jelenetről. Az a feltámadás, melyről Jézus beszél, a világvégi feltámadás. Az lepi meg az apostolokat, hogy a „holtak feltámadásáról” szólva közeli időpontot sugall és ezt majd meg is tapasztalják, amikor feltámad. Ő nem erre az életre jött vissza. Nem azt ünnepeljük Húsvétkor, hogy valaki visszajött a temetőből. Ez ostobaság. Hanem azt, hogy egy új világ van, amit mi ebből a világból nem tudunk megszerkeszteni, hogy a teremtő Isten szavára és akaratára nyitott a létezés, és hogy Jézus sírjába bekiáltott az Atya: „Te most is Fiam vagy” – és csak a leplek maradtak ott, a holtteste nem. Nem vetette le, mint kígyó a bőrét. Az anyagnak egy mennyisége már megdicsőült. Elkezdődött a holtak feltámadása.

Ez azt jelenti, hogy Jézussal kivételt tett az Isten. Előre hozta az utolsó napot. De nemcsak kivételt tett, hanem ő lesz a mi feltámadásunknak az oka. Élete, halála, feltámadása a mi életünk, a mi halálunk és a mi feltámadásunk. Az isteni megnyilatkozásoknak tehát végső értelmet az Úr feltámadása és a Lélek kiáradása nyomán keletkezett hit ad. E hit nélkül én nem tudok és nem akarok élni. Az más, hogy a hitben még homályosan látunk. De biztosan!

*Micsoda nap lesz az, midőn minden tisztátalanságtól és
bűntől megtisztulva közelébe kerülhetek emberré lett
Istenemnek, odafönn az ő merő fénnel telt palotájában!
Micsoda reggel lesz az, amikor vétkeim büntetését
levezekelve először nézlek szememmel.
Nézem remegés nélkül vonásaidat, szemedet, ajkadat.
Óh, én egyetlen hűséges szerelmem!
Lelkem egyetlen szerelme!
Szeretni akarlak Téged most, hogy majd akkor
szerethesselek.
Micsoda nap lesz az!
Hosszú, vég nélküli nap.
Az örökkévalóság napja.
Amikor annyira egészen más leszek, mint most,
amikor még érzem magamon a halál testét, és zavar,
és szétszór tizezernyi gondolat,
mert mindegyik elzárhatja előlem az eget.
Óh, én Uram, milyen nap lesz az?
Midőn egyszer s mindenkorra megszabadultam minden
bűntől, bocsánatostól és halálostól.*

*Midőn tökéletessé válva gyönyörűségedre állok a szemed elé.
El tudom viselni jelenlétedet, nem borzadva össze tekinteted előtt.
Nem rémülve meg az angyalok és arkangyalok vizsgálódó tisztaságától,
mikor közöttük állok és körülvesznek engem.*

(J. H. Newman)

Mert tudom, hogy megvallasz Atyád és angyalai előtt, mert én megvallak Téged itt a földön és nem szégyellek e gonosz és elvetemült nemzedék előtt.

1994. február 27.

A templom megtisztítása

Az Úr Jézus, amint ma láttuk az Evangéliumban, kötélből ostort font és megtisztította a templomot, a pogányok csarnokának nevezett részét. „Buzgóság emésztette” az Isten háza, a templom iránt. Csodálta a templomot, de meg is siratta és megjövendölte pusztulását. A rómaiak le is rombolták a zsidó templomot. Ugyanakkor saját testét is templomnak mondotta. Mindezek után mi a kereszténységnek a viszonya a templomhoz? Vajon templomtalan vallás vagyunk? Alapvetően fontos megvizsgálnunk, mit is jelent a templom a hívő keresztény számára.

Óriási tömegek szakadtak el a templomtól. Keresztények tömegei egyáltalán nem járnak templomba. Az ókor és a középkor nagyon templomos volt. Aki hívő volt, az járt a templomba. Mi történt azóta? Azt hiszem, valami csöndes, mély emberi változás. Nem szabad mindent a bűnösség számlájára írni, mintha az ókor és a középkor embere sokkal jobb lett volna, mint mi, szegény bűnösök a XX. században.

Nyugodtabban reagáljunk erre a kérdésre. Talán szakembereket is megkérdezhetünk, vallástörténészeket, szakrális néprajzzal foglalkozókat. (Ajánlom Eliadénak, a román tudósnak „A szent és a profán” című nagyszerű könyvét.) Alapvető tény, hogy a vallásos ember számára megmutatkozik a „szent”, „az isteni világ”. Elgondolkodtató, hogy a mai teljesen profanizált világban mennyi a jelenés. Anélkül, hogy most megvizsgálnánk a jelenések valóságát, összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy ezekben a XX. század végi ember ősi vágya tör elő örült módon, hogy megnyilatkozzék számára az Isten, a Szent. Ez a megnyilatkozás az igazán vallási esemény. Ez a megnyilatkozás, kinyilvánulás rögtön megtöri a teret, mert ahol megjelenik az Isten, ott minden ragyog. Az a hely szentté válik, a tér többi része profán marad. A „szent” annyit jelent, hogy valami jobban létezik. A „profán” múlandó. Nem is beszélve arról, hogy a *szent helyen* összetörnek, egymásba szakadnak az emeletek is, megnyílik az ég.

Gondoljunk Jákob pátriárka álmára! Üldözötten, fáradtan, kimerültén elalszik és látja, hogy égisz egy lajtorja és föl-le járnak rajta Isten angyalai. Reggelre ébredve ezt mondja: „*Szent ez a hely és én nem is tudtam. Milyen félelmetes ez a hely*”. S megjelöli egy kövel. Az embernek ez az ösztönös mozdulata, hogy odatesz egy követ, hogy oltárt állít, igen fontos. Ez azt jelenti, hogy tájékozódott a mindenségben, megkapaszkodott a létben. Óriási esemény! Most már otthont építhet magának, civilizációt, kultúrát. Európában az újkori ember számára többszörösen lerombolták ezt a szakrális teret. Persze, nagyon megsérült emiatt az ember. Magyarország felnőtt lakóinak 25 %-a idegbeteg. Ki vagyunk szolgáltatva egy ismeretlen univerzumnak, nincsenek tájékozódási pontjaink. Ebbe bele lehet örülni! És nemcsak térben, időben sincsenek vonatkozási pontjaink: egyszerűen folyik az idő, a mai átlagember számára nincsenek ünnepek.

Ez a hatalmas deszakralizációs folyamat talán a reneszánszban kezdődött, amikor az ember saját magát tette meg abszolút vonatkozási pontnak. Tévedett. Még nem sejtette, hogy mi mindent veszít el és mi mindent rombol le. Tudniillik, azóta kiderült, hogy az ember nem lehet önmaga vonatkozási pontja, hiszen az boldogítja, hogyha kilép magából és a másik embert szereti. Aztán a természettudományok fejlődése nyomán kialakult egy új térélmény. Nem a természettudományok a hibásak, hanem az ember, aki nem nőtt fel lelkiileg a találmányaihoz. Óriási rombolást műveltek a természettudományok mellékhatásai az emberben. Nem a tudomány a hibás, hanem az ember, aki az egész létezéshez a „fabrikáló”, a logikai, a matematikus ésszel kezdett közeledni.

A számokra, a matematikára, a kiszámíthatóságra épített fel egy nagyon hatékonyan működő technikai civilizációt. Eredményesen dolgozott. Viszont a csodálkozni tudó értelme (miért vagyok én a létezésben? mi az egész értelme?) visszafejlődött. Majdnem fordított arányban: minél jobban kitágult az agya – ez a „számítógépes agy” –, annál inkább elsorvadt benne a csodálkozó értelem. Óriási csonkulása ez az európai embernek. Nehogy valaki azt higgye, hogy

a természettudományok ellen beszélek. Amikor az egyháziak ellene szóltak, azért tették, mert azt a veszélyt sejtették meg mögötte, amit az imént bemutatam.

A matematika, amely egyébként csodálatos tudomány, azt mondhatja egy „szent helyről”, hogy mondjuk 90 m². Egy másikról azt, hogy 100 m². És még azt, hogy ez kettő két szent hely. Gondoljuk csak meg, hogy csak azt mondhatja édesanyádról, vagy szerelmedről, hogy „egy”. És csak azt tudja, amit befoghat a megszámlálhatóságba. Pontosan ebben van eredményessége. Az európai ember kezdi így gondolni: Ha én mindent megszerkeszthetek – természettudományos alapon –, akkor nincs már semmiféle szükség „isteni” megnyilatkozásra. A tér homogén (egynemű). Többé nincs „szent tér”. Hogyha mégis vallásos marad a modern ember, akkor azt mondja: mindenütt lehet Istent imádni, minek járjak templomba? És még ehhez hozzáteszi, hogy: aki templomba jár, az se jobb! Hol itt a tévedés?

Elsősorban és először a munkásságot veszítette el az Egyház. Miért? Azért, mert a munkásság, a fabrikálás, a valamit eredményesen létrehozó értelem munkása lett. Nyolc órát dolgozott, ezért kapott fizetést. Megtanulta azt, hogyan lehet hatékonyan alakítani a világot. S a gyárakból hazatérve azt gondolhatta, hogy az egész világ, maga a létezés is így alakítható.

A parasztság később veszítette el a hitét. A paraszti réteg, a földműves, a föld által tartotta a kapcsolatot Istennel. Ádámot kertésznek tette meg Isten. Ha valakit hagynak, hogy földet műveljen, az vallásos lesz, mert az időjárást nem tudja technikailag befolyásolni. Mindig marad valami kiszámíthatatlan. A földön keresztül kapcsolatban lehet lenni az Istennel. Igaz, a gépek, a technika visszaszorítja ezt a kiszolgáltatottságot, és ez nem is baj. De ha azt a látszatot kelti, hogy az emberi létezés nincs kiszolgáltatva, hogy meg lehet oldani az emberi létezést pusztán technikával, nagy rombolást okoz.

Még mindig hat az a marxista propaganda, hogy a tudomány ellentmond a hitnek. Nem mond ellent! Hiszen semmi köze hozzá! A hit nem abba a rétegbe szól bele, ahol én matematikai nyelven leírom és alakítom a világot, hanem abba a rétegbe, ahol szenvedsz, mert otthagytad a szerelmed, az egyetlen boldogító, csodálatos kapcsolatot, a feleséged, és azt mondd, hogy mindennek vége. A hit abban a rétegben szól hozzánk, ahol egyszer csak megkérdezed: egyáltalán mi az én életemnek az értelme?

Az előbb vázolt deszakralizációs folyamatot betetőzte a XX. században a totalitárius rendszerek megjelenése: Hitler és Sztálin. Templomrombolók voltak. Bezárták a templomokat és tiltották a templomba járást. Miért? Mert a polgár ott, azon a szakrális helyen, kicsúszhat a hatalom ellenőrzése alól. A mindenütt jelen lévő ÁVH hatalma ott szinte megszűnt. A templomban összegyűlt emberek fölött nyitott volt az ég. Moszkvának, Budapestnek van 100-200 pontja, ahol Sztálin egyszerűen nem úr. Ahol azt kiáltják Krisztusnak: „*Tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség!*”. Azért, nem engedhetik meg a diktátorok a szent helyek működését, mert a szabadságot nem engedik meg. „Szent hely” az, ahol az ember „megszökhet”. Persze, erre még egy jó ideológiát is gyártottak, hogy a vallás elidegenít a világtól. Hát attól a világtól, amelyben akkor éltünk, jobb is volt elidegenedni.

Mindezek mellett a hívők egy rétege kitarzott a templom mellett. Nem olyan egyszerű megmondani, hogy miért.

Egyik-másik hívő esetében ez csupán atavizmus. Így szokták a nagyszülei, a szülei... Ez most abba fog maradni. A falvakban még járnak templomba, mert „így szoktuk”, de ha a pap nem emeli fel a falut, és nem rázza fel az öregasszonyokat is, hogy ne ezért járjanak templomba, hogy haladják túl a szokást, akkor elárulja a keresztény jövődöt, mert ez a vallásos réteg el fog tűnni.

Aztán van, aki őszintén engedelmeskedik az Egyháznak, mert az Egyházat Krisztus alapította és az Egyház előírja, megköveteli a templomba járást. Aztán az ösztönös félelem is sokakat visz a templomba. A végtelen egyhangúságtól – az embert otthontalanná tevő egyformaságtól (ahol a tér és az idő homogén, vagyis borzalmasan unalmas) – való félelem. Ezt

az unalmat egy-egy buli, a farsangi mulatság nem oldja fel, az élet irányvesztett marad. Ezt sokan érzik.

És végül van egy egészen megtisztult új réteg, aki hirtelen rányit a templom krisztusi értelmére, amely a keresztény templomot minden más templomtól megkülönbözteti.

Természetesen, mi, papok is sokszor nem tudtuk, hogyan reagáljunk arra, hogy sok keresztény nem érzi jól magát a templomban. Hogy jól érezze magát, sok mindennel próbálkoztunk, ízléséhez alakítottunk oltárt és rítusokat. Kár volt! Ettől nincsenek többen a templomban. Tessék megnézni, II. Alexij őszentsége itt misézett a Petőfi téren, körülbelül abban a rítusban, ahogy Nagy Konstantin idejében. A rítusok milyenségétől független a hívők száma, akármilyen is a rítus, ugyanolyan kevesen vagy ugyanolyan sokan vannak a templomban. Teljesen töröltük a szakrális nyelvet, hogy minden érthető legyen. Ezzel sem lettek többen a templomban. Sőt egyesek szórakoztató show-műsorokat rendeznek. Láttam a franciáknál olyan misét, amelyre alig ismertem rá. Nem tudtam, hol tart a pap, mert produkálta magát. Mások, hogy feloldják a kényelmetlen érzést, bevették a világias állást, ülést, járást a tipikusan vallásos testhelyzetek és tartások helyett. A régi szokást, hogy a férfiaknak és nőknek külön helyük volt, feloldottuk mondván, hogy „vegyesen” majd jobban érzik magukat. Persze, ez sem mozgató meg tömegeket, ezért nem jöttek többen a templomba. Ha többen jönnek, akkor nem ezek miatt jönnek a templomba.

Nézzünk mélyebbre! Mi volt a pogány templomnak az igazi értelme? Az ember Isten utáni vágya! Ezt a vágyat építették bele a kőbe.

Az ember, a bűnbe esett ember vágyódik a végtelen jóságra, az üdvösségre, az Istenre, és ezt a vágyat kiépíti magából. Bekerít egy „szent ligetet”, egy „forrást”, ahol felemelkedhet a lelke, ahol megtapasztalhatja Isten érintését. Persze, szerette volna megragadni az Istent és befogni, mint az atomenergiát. A pogány templom hatalmas atomreaktor, mely befogja Istent, hogy aztán kicsiben élvezhesse az ember a melegét és jóságát. Itt, ebben a térben van, és másutt nincs jelen az Isten. Az ókori istenek olyanok, mint a jó kutyák. Tudják, hogy meddig szaladhatnak és ugathatnak. A portán túl már nem ugathat és nem haraphat. Ezért Róma, amikor egy-egy területet megszállt, annak a területnek az istenszobrát betette a Panteonba. Persze, nagy bajba került Izraellel. Mikor a római behatol a Szentek Szentjébe, nem talál ott semmit. Egy szentély, amiben nincs semmi!? Az ószövetségi templom más, mint a pogány templom. Isten ígérete, hogy velük fog majd lakni mindörökké. Ezt a vallásos zsidónak ma is kellene éreznie. De mikor és hogyan fog ez megvalósulni, hiszen a templomot lerombolták?!

A keresztény templom ennek a kettőnek, a pogány és a zsidó templomnak a beteljesedése. Az ember vágyakozik az isteni világra és hordozza az ígéretet, hogy Isten egyszer vele fog élni. Jézusban, a megtestesülés által, maga az Isten lépett a világba soha nem látott módon. Ő maga lett az új és örök „szentély”.

Olyan finomsággal ábrázolja ezt Lukács evangélista, amikor arról ír, hogy Zakariás bemegy a Szentek Szentjébe: felmegy Jeruzsálembe, a hegyekbe, mert a templom mindig hegyen van (palóc földön is mindenütt), hiszen a templom az isteni, főséges világba emel. Azután bemegy Zakariás a szentélybe, oda, ahol Isten jelen van. Micsoda kontraszt: hat hónap múlva Názáretben, egy poros vidéki városban („jöhet valami jó Názáretből?”), mondjuk egy konyhában, egy fiatal zsidó lányhoz *belép az Isten*. Ezzel szétlebbentette a templom kárpitját. Vége az ókori templomnak! Amikor megtestesült egy édesanya méhében az Isten, akkor maga a teremtés lett templommá. Milyen csodálatosan ragadja meg ezt Szent János az evangéliumában, amikor ezt írja: „*az Ige testté lőn*”, szó szerint: „*közöttünk ütötte fel a sátrát*”. Nem „*közöttünk lakozott*”, hanem „*közöttünk ütötte fel a sátrát*”, és „*láttuk az ő dicsőségét, az Atya Egyszülöttjének a dicsőségét, akit kegyelem és igazság töltött be*”. S amikor Natánael, ez a hithű izraelita találkozik a názáreti Jézussal, kritikusan méri végig. Akkor ezt mondja Jézus: „*Bizony, bizony mondom nektek, látni fogjátok, hogy megnyílik az ég, s az Isten angyalai fel és alá szállnak az Emberfia fölött.*” Vagyis az Emberfia templom!

Van közlekedés az ég és föld között! A szamariai asszony templomos problémájára, „hogy atyáink ezen a helyen imádták az Isten, ti pedig, zsidók, Jeruzsálemben”, Jézus így válaszol: „Asszony, hidd el, elérkezik az óra, (s már itt is van, hiszen veled beszélek) amikor sem ezen a hegyen, sem azon nem imádják az Istent. Az igazi imádók lélekben és igazságban imádják.” Jézus pusztá létevel kikezdte a templomot. Azok a hamis tanúk, akik a templom lerombolásával vádolták Jézust, valami igazságot is belekevertek vádjaikba. Jézus soha nem beszélt a templom ellen. Mint hithű zsidó, feljárt oda és az apostolok is, de kikezdte a létevel. S ezt megéreztek kortársai is, hiszen leborultak előtte. A leprás, aki meggyógyult, nem a paphoz ment, hanem öhozzá és ott adott hálát az Istennek, mintha egy templomba ment volna. És milyen csodálatos a Máté-evangélium 27. fejezetében az Úr Jézus halálának leírása: „Jézus ismét hangosan felkiáltott és kilehelte a lelkét. Ekkor a templom függönye kettéhasadt, felülről egészen az aljáig”. Vagyis megsemmisült az ószövetségi szentély, éppen akkor, amikor a katona lándzsája megnyitotta Jézus oldalát. A teljesen deszakralizált, templomait vesztett európai embernek ez egy egészen új örömhír!

Mert miről is van itt szó?

Eliade írja, hogy még a profán térélményen belül is felmerülnek olyan értékek, amelyek a vallásos térélményre jellemző inhomogenitásra emlékeztetnek (vagyis ahol megtörik a tér egyneműsége). Vannak például helyek, amelyek minőségileg különböznek a többitől a mai pogány ember szemében is. Ilyen az otthon. Vagy például egy nagy szerelem születésének, az első találkozásoknak a helye. Ezek a helyek még a teljesen vallástalan ember számára is megőrzik egyedülálló jelentőségüket. Ezek az ő magánvilágának „szent helyei”. Az ilyen helyeken számára is olyan valóság nyilatkozik meg, mely elüt a mindennapi létezés valóságától. A profán ember, a mai ember kriptovallásos viselkedésével, vagyis önmaga előtt is titkolt, de valójában vallási megnyilatkozásával állunk szemben.

Miről van itt szó? A mai fizika másképp nézi a világot, mint az ókorban vagy a középkorban, de a modern ember számára is maradt még egy tény, egy esemény, amely megtöri a tér homogenitását, és ez a szeretet élménye. A szeretetben van valami transzcendens, az embert túlhaladó. Azt a kertet, azt az ablakmélyedést, ahol Ágoston utoljára beszélt Mónikával, az édesanyjával, soha nem felejt el. Az örökké ragyog. Arra a helyre, ahol először találkozott azzal, akit tényleg szeretsz, visszajársz. Az benned él. Meg van törve a tér! És ez számodra valóság, bár semmiféle természettudós nem lenne képes kimutatni azt, amit számodra jelent. Téged viszont ez a tér- és időélmény tart meg a létezésben.

Amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte egyszülött Fiát, aki kinyilatkoztatta nekünk, hogy Isten a Szeretet. A kettő annyira azonos, hogy meg is lehet fordítani: a szeretet az Isten. Természetesen az igaz és tiszta szeretet. De akármilyen bemocskolt szeretetben, a szeretetnek a legutolsó utánzatában is ott csillog valami a szentségből. Ezért nem tudja elfogadni például a parázna, hogy miért bűn az, amit tett. Nem képes különválasztani az ő gyalázatos tettét attól, hogy valami még ebben a mocsokban is megcsillan. Nem tudja szétválasztani a csodálatos túlvilági sugárzást a pocsoljától, amin felcsillan. Ez az utolsó lehetősége a mai embernek. Hirtelen kiderül, hogy nem ő a központ.

A reneszánsz tévedett, mert ahhoz, hogy normális emberi életet éljen, ki kell lépnie önmagából. S a reneszánszra épült descartes-i filozófia a legnagyobb tévedés, és a modern ember megmérgezése. A „cogito ergo sum” (gondolkodom, tehát vagyok) helyett a „cogitor ergo sum” (gondolva vagyok, tehát vagyok) a helyes kiindulópont. Azért vagyok, mert valakik gondoltak rám. Azért jön elő a homályból az öntudatom, mert mások beszélnek hozzám. Azért létezem, mert mások szeretnek. Az önmagát abszolút középpontba állító ember tévedett, és ez a tévedés meg nem bocsátható. Iszonyat! Amikor az embert, az egyedi embert tette meg a világmindenség középpontjának. Higgyétek el, ennek ma rengeteg áldozata van, testvérek! Öngyilkosságok özöne.

Hirtelen megtörik a természettudományok egyeduralma az emberi élet felett, mert a szeretetben van valami, ami leírhatatlan. Nem matematika, nem fizika, nem biológia. Mindent felülmúló valóság. Az is bizonyítja, hogy amikor le akarja írni a természettudomány, a biológia és a pszichológia a szeretetet, akkor bevallja, hogy csődöt mondott. Hogy amit belőle leír, az még nem maga a szeretet.

Ezután már többé nem lehet megparancsolni, hogy az ember ne menjen „szent helyre”, mert azok jönnek az ember életébe. S míg a természettudományok segítségével nagyszerűen eligazodom a külső világban, mindig felmerül a kérdés: de velem, énvelem mi lesz? Van egy csodálatos mondata annak a Szent Jánosnak, aki ott állt a kereszt alatt: „*Hittünk a szeretetben.*” Tehát a te létezésed megoldása nem az, hogy tudsz valamit, hanem, hogy hiszel valakiben, aki szeret. Ez tart fenn! A szeretet az utolsó istenélmény. Az az utolsó hely, ahol az Isten mindig eléri az embert, a történelem utolsó napjáig, amíg dobog a szíve, amíg van tiszta pillanata. És akkor számára megtörik a tér és az idő. És ebbe a „rétegbe” jött el az Isten. Emberré lett! Ezért jegyezte meg Szent János még az órát is, amikor találkozott a Mesterrel: „*S aznap nála maradtak.*” – János emlékében ott élnek a fák is, melyek tanúi voltak annak a napnak, annak a csodálatos ragyogásnak.

Testvérek, egyben az ember zseniális: nem tudja elfelejteni Jézus Krisztust, mert benne az Isten szeretete lett nyilvánvalóvá. Figyeljétek meg, hogy a keresztény hívó visszamegy a szent helyekre: a színeváltozás hegyére, a coenaculumba (ma is őrzi a hagyomány), ahol Jézus az utolsó vacsorát tartotta. Az Olajfák hegyére, ahová apostolai elkísérték, és amely a feltámadás után ragyogott az apostoloknak. Ezt nem lehet elcserélni egy másik hellyel. Azért szent hely, mert egy emberben olyan szeretet ért el hozzánk, amely felülmúl minden elképzelést. S a Kálvária? Az első keresztények visszamennek erre a helyre már az első Húsvétkor, amikor a Feltámadott dicsőségében megmutatta magát nekik. Többé nem lehet elfelejteni azt a péntek délután három órát! Az megtörte a történelmet, ketté osztotta! Nem véletlen, hogy Urunk megtestesülésétől számítjuk az éveket: Krisztus után 1994-ben! Ez az időszámítás győz, minden más dátumot el fogunk felejteni.

A keresztény templom nem a pogány templomnak és nem a zsidó templomnak a folytatása, hanem annak megtapasztalása, hogy valaki végtelenül szeretett minket, és így az a tér és idő ragyogni kezdett. A hét első napja a vasárnap, mert mindig ezen a napon jelent meg Krisztus. Más nappal össze nem keverhető nap ez. Maga az Úr Jézus vezeti be tanítványait az emmauszi úton az új szakrális világba, amelyet nem fog kikezdeni többé semmiféle deszakralizáció, mert ahhoz az embert annyira kellene deszakralizálni, hogy képtelen legyen a szeretetre. Dehumanizálni kellene, teljesen elemberteleníteni, hogy többé már ne legyen képes emlékezni a szeretetre. Ha ez sikerülne, akkor az ember tényleg elfelejtené az Istent.

De amíg az ember képes a szeretetre, addig lesz neki *szent helye* és *szent ideje*, lesz temploma és vasárnapja. Azért jöttek össze ketten-hárman az őskeresztények Jézus Krisztus nevében, hogy visszaemlékezzenek az utolsó vacsorára, de nemcsak visszaemlékeztek, hanem kezükbe vették a kenyeret és tudták, hogy ez az ő teste és az ő vére.

A keresztény templom nem az istenkereső vágyak kőbe, fába, márványba vésése.

A keresztény templom nemcsak ígéret, hanem személyes beteljesülés.

A keresztény templom egy nagy, soha nem tapasztalt szeretet által megjelölt tér.

A keresztény vasárnap, egy soha el nem felejthető szeretet által kiemelt idő.

Az örökkévalóság belépett hozzánk. Innét kiindulva kell újra megtalálnunk a templomot, a keresztény szentegyházat.

Az Oltáriszentség itt van! És ezek a falak azért szentek, mert ti szentek vagytok. Ti vagytok Isten temploma, mert bennetek lakik a Szentháromság! Ebben a hívő erőterben van jelen Krisztus. Közöttünk van, azok között, akiket szeret és akiket kiválasztott, s akik a hitben most is, a mai napon is, találkozunk vele.

1994. március 6.

Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte

A mai Evangéliumban kétszer is mondja az Úr Jézus, hogy azért jött, hogy aki benne hisz, az el ne vesszen (örökre el ne kárhózzon), hanem örökké éljen (üdvözüljön). Nagyon idegenül hangzanak ezek a szavak a mai európai ember fülében. Képzeljük el, ha ezt a kijelentést ma valaki hangosan felolvassná a metrón vagy a tévében. Ösztönösen elfordulnának vagy kikapcsolnák a készüléket. „Hogy örökre el ne vesszen, hogy örökre boldog legyen” – teljesen idegennek tűnő szavak, eszmék.

A mai ember látszatra nem ismeri a kárhozat tényét. Ehelyett a megsemmisülést választja. Az öngyilkossággal igazából erre vállalkozik. Nem is akar örökké élni, csak pár évtizedet itt a földön, és azt telerakni élvezetekkel. Mennország helyett inkább egy fogható, konkrét, rövidtávú evilági paradicsomról álmodik. Ne tévesszen meg bennünket ez a látszólagos vallástalanság. Az ember nem tud úgy megromlani, hogy legromlottabb reakcióiban ne vallaná meg azt, hogy az örök életre van rendelve. Figyeljük csak meg, az önmegsemmisítéssel tulajdonképpen a pokoltól menekül. Mert mit is akar? Az öngyilkos lényegében arra vállalkozik, hogy megsemmisítse magát, mert a *nem-létet* (ő úgy tudja, hogy meg fog semmisülni) jobbnak ítéli, mint a *rosszul-létet*, azt az életet, amiben van. Hiszen ha valahonnan valahová menekülök, akkor azt, amiből menekülök rosszabbnak tartom annál, mint amibe menekülök. Az önmegsemmisítési kísérlettel az ember kinyilvánítja, hogy van valami végtelenül rosszabb a nem létezésnél: a szeretet nélküli létezés!

Ezt nevezzük kárhozatnak. Az ember annyira fél attól a létezésétől, amelyben nincs szeretet, hogy ez az elementáris erejű félelem még életösztönét is legyőzi.

A vértanúk halálukban az örök élet után vágyakoztak, és ez az örök élet utáni vágyakozás legyőzte a földi életösztönt. Az ember biztos a pokol létezésében, vagyis a szeretet nélküli létezésben, és ezt a legrosszabbnak tartja. A szeretet nélküli létezés nemcsak képe a pokolnak, hanem maga a pokol kezdete, ezért próbál az ember inkább a megsemmisülésbe menekülni.

Milyen megdöbbentő tény, hogy egyre több öngyilkos van és egyre kevesebb szó esik a kárhozatról, vagyis arról, hogy örökre el lehet veszni. A hit által azonban meg lehet menekülni. Az Isten elleni lázadás, itt a XX. századi pusztaságban (ugyanúgy, mint a zsidók pusztai vándorlása idején) azt eredményezte, hogy megmártak bennünket a mérges kígyók. Ezek a mérges kígyók a gonosz szellemek. Ez a kultúra és ez a civilizáció, amiben élünk, a halállal van eljegyezve. A halál mindennapi barátja lett, mert benne a halál mint egyetemes megoldás jelentkezik a rossz előli menekülésre. Ez a sátáni kelepce.

Eddig csak azt gondoltam, hogy sokan úgy fogják fel az emberi életet, mint egy száraz botot, amelyet a két végén már meg szabad gyújtani. A magzatot szabad megölni és az értelmetlenné vált, elaggott életet eutanáziával ki szabad oltani. Bizonyos parlamentek megszavazták. De egy harmadik problémamegoldás is felvetődött: az öngyilkosság. Az öngyilkosság bármely pillanatban a kezünk ügyében levő végső megoldás, a pokol előli menekülés. Ma már az értéktelenség került az érték helyére. Aki a magzatölőt gyilkosnak nevezi, azt be lehet perelni rágalmazásért. Aki az öreg, beteg embernek beadja a „jótekonny injekciót”, az nem gyilkol! Nem szabad az orvost gyilkossággal rágalmazni! És aki öngyilkos lesz? Nem szabad róla azt mondani, hogy merényletet követett el az élet ellen, az Isten ellen, hanem tisztelni kell, hogy ezt a megoldást választotta.

Ez az értékek helyébe lépő értéktelenség nem más, mint maga a halál, egyetemes gyógyszerként árusítva Európa ideológiáinak piacán.

Figyeljétek meg, az életnek az lett a „megoldása” a földön, hogy a magzatokat kosárszámra öljük meg, így életteret nyerünk, így jutunk több enivalóhoz! Piszok módon ezzel riogatják az európai embert. És mi a megoldás arra, ha elér bennünket a szenvedés? Szintén a halál! Mi a

megoldás arra, ha beborul az ég fölöttünk? Ha mindenki elhagy bennünket? A pirulák! A pirulák korszakát éljük! Mindenütt meg vagyunk jelölve a halál piruláival!

Gyökeréig mérgezett kultúra ez! Isten el fogja söpörni, és egy új keletkezik. Itt Európában a halál az isten. Mindennapi esemény az élet kioltása elegáns körülmények között, új névvel ellátva, ragyogó tisztaságban, higiénikusan kivitelezve.

Miért van ez így? A kárhozat megtapasztalása miatt. Mert a kárhozat állapota az élő-halott állapot, a szeretet nélküli állapot. A kárhozatban nem tudom, hogy mi van. De azt tudom, hogy mi nincs. *A kárhozatban nincs szeretet.* És mégis élnek a kárhozottak, mert Isten semmit sem semmisít meg. A mai ember jobban ismeri ezt az állapotot, a kárhozat állapotát (a családtól kezdve), mint a mennyországot. Inkább az örök elhagyatottságról van tapasztalata, mint az örök életről. Mert a szeretet természete az, hogy örök, hogy nem szakad meg. Ha egy szeretet megszakad, az soha nem is volt szeretet, csak a szeretet utánzata.

Fiatal testvéreim! Higgyétek el, a szeretet mindig szeretet marad! Ha egy szeretet gyűlöletté változik, akkor az kezdetben is tele volt méreggel, tele volt bűnnel és csak ez jött a felszínre. A szeretet természete, hogy örökkévaló. Egyébként erről van közvetlen tapasztalatunk. A szeretet nem változhat gyűlöletté!

Mi a mennyország? A szerető Istennel és a szeretni képes üdvözltekkel való örök együttlét. És a kárhozat? A szerető Isten visszautasítása, és képtelenség a szeretetre.

Testvéreim, a földi pokol nem hasonlat! Ne tegyük idézőjelbe! Mint ahogy a földi mennyország sem hasonlat! Mert mit mondott a mi Urunk, Jézus? Az Isten országa köztetek van! Nem *lesz*, a halálotok után, hanem *van!* Mi az Isten országa? Az Isten uralkodása, vagyis szeretet! És ha ezt visszautasítom, akkor a pokol nem idézőjelesen, hasonlatként kezdődik meg bennem, hanem valóságosan. Aki hisz bennem – mondja Krisztus –, annak örök élete van. Azért küldte el Isten az ő egyszülött Fiát, hogy el ne vesszünk. Nemde ezt mondja az Úr: *„Az ítélet most kezdődik. Hiszen a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert gonoszak voltak tetteik.”* A világosság a szeretet, a sötétség a gyűlölet, a szeretet hiánya. Így tehát már a földön ízelgetjük a mennyországot vagy a poklot. És aki csak egy pillanatra is megízlelte a kárhozatot, az úgy megriad, hogy inkább megöli magát, vagyis a megsemmisülésbe menekül előle. Semmivé lenni jobb, mint kárhozottnak lenni.

A paradicsomi állapot a szeretet állapota volt. Ádám teológiából nem sokat tudott, hasonlóan nagyon keveset az Istenről. Rendkívül primitív és egyszerű lény volt, de szeretett! Szerette Istent, és Évát is szerette Istenben. És ez a szeretet áttetsző volt. De amikor szakított az Istennel, akkor bár az egymás iránti szeretet még nem szakadt meg, de kezdett megmérgeződni, mert a szeretet természeténél fogva szentség. Mindenfajta szeretet szentség. Vagyis Istent közli, Isten van jelen, két-három ember között megkezdődik az Isten uralma, az ő országa. Mindenfajta szeretet, ha elég tiszta, akkor jelenvalóvá teszi Istent. A bűnbeesés után azonban a szeretet megmérgeződött. Lassan kiépült egy olyan világ, amely az önzésre alapozódott, az önzést „civilizálja”!

Ezt a világot, amely a bűn után következett, Isten nem szereti! Ma hallottuk az Evangéliumban: *„Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte.”* Én mégis azt mondom, hogy van egy világ, amelyet Isten nem szeret. Szent Jakab apostol levelében olvassuk, hogy: *„Aki a világnak akar a barátja lenni, ellensége az Istennek”.* Szent János meg ezt írja első levelében: *„Ne szeressétek a világot, és ami benne van. Aki szereti a világot, abban nincs meg az Atya szeretete. Minden, ami a világban van: a test kívánsága, a szemek kívánsága, az élet kevélysége, nem az Atyától származik, hanem a világtól. S elmúlik a világ és annak bűnös kívánsága. Csak aki megteszi Isten akarátát, az él örökké.”*

Van tehát egy világ, amelyet nem Isten teremtett, hanem a lázadó teremtmény fabrikált. Egy olyan világ, amelyben nem a tiszta szeretet a törvény, hanem az önzés. Egy megmérgezett világ, a szeretetnek mindenféle utánzatával, a szeretetnek és a gyűlöletnek egyfajta keverékével. Ezt a világot Isten nem szereti!

Ha én nem szeretek, mondjuk, egy szocialista realista szobrot, az a szobor még nyugodtan létezik. Nem árt neki az, hogy én nem szeretem. De ha Isten valamit nem szeret, az nem létezik. Tehát mondhatjuk azt, hogy amit Isten nem szeret, azt gyűlöli. Persze Isten képtelen gyűlölni. De ha nem szeret valamit, az több, mintha én gyűlölnék valamit és lerombolnám. Ha Isten valamit nem szeret, akkor az semmi! De nem a jó semmi, amiből lehetne valami jó, hanem a rossz semmi, aminek léteznie sem szabad. Félelmetes nemlét! Az isteni gyűlölet pusztít, éget, romba dönt, megsemmisít. Isten a bűnt nem szereti, de szeret minket. Ezért térhetünk meg, amíg élünk.

Legjobban úgy tudjuk kifejezni azt, hogy Isten nem szeret valamit, hogy végtelen, lángoló gyűlölettel gyűlöli. Rombolóan! Persze, Isten csak szeretni képes. A teremtményeit mind szereti. Lucifert is szereti, mint teremtményét. De a bűnt, amivel Lucifer azonosult, azt nem, és ez a kárhozat. Lucifer az isteni szeretet lángjában ég!

A mai Evangéliumban hallottuk, hogy magunk ítéljük el saját magunkat. Egyszerűen elmegyünk a világosságtól. Kizárjuk magunkat a valóságból, amely nem más, mint Isten szeretete. Ezért a bűnnel azonosult teremtmény magát helyezi az Isten nem-szeretésének (vagyis pusztító gyűlöletének) a tűzébe. Nem Isten helyezi oda, Isten nem büntet. Magunkat büntetjük, amikor olyan világgal azonosulunk, amely nincs!

Úgy kell tehát a világot szeretni, ahogy Isten szereti. Csak azt szabad szeretni benne, amit ő szeret, és gyűlölni kell azt, amit ő nem szeret.

Hogyan szereti Isten a világot? Úgy, hogy minden bűnt teljes egészében szeretne megszüntetni. Nekünk is ilyen módon kell szeretnünk. Minden másfajta világ iránti szeretet egyszerűen nem szeretet, hanem eljegyzettség a romlással, a pusztulással és a kárhozattal. Az igazi világ- és életszeret azt jelenti, hogy a világot, az embereket szeretem, de meg akarom szabadítani a bűntől (ld. O. Chambers).

A látszatok becsapnak. Vannak világszerető, életigenlő, harsány, tavaszias, fiatalosnak tűnő áramlatok, amelyek tulajdonképpen életellenesek, mert úgy szeretik az életet, hogy mindent szeretnek benne. Olyan örültség ez, mintha annyira szeretném a testemet, hogy a romboló rákos daganatot is szeretném benne. A világ szeretete nem lehet egyfajta vakság, amellyel szeretem a bűnt is, amely pusztítja az emberek világát. Különösen látható ez az emberi kapcsolatokban. Az a szeretet, amely Isten akaratát nagyvonalúan megszegi a szeretet nevében, mérgezi a másikat.

Az Evangélium nem valami vaskalapos klerikális háttérből óvja a fiatalokat a házasság előtti nemi kapcsolattól. Az ilyen kapcsolat megmérgezi a szeretetet. Nem szeretet az, hanem csak utáztat, de aki beleesik, képtelen belátni, hogy az. Minél nagyobb értéket mérgez meg a bűn, annál nehezebb megmagyarázni, hogy csupán látszatot hoz létre. Ha látomást csiholsz ki magadból, senki sem tudja beláttatni veled, hogy ez csak autoszugesztívó (önbecsapás). Két ember szeretete csak akkor szeretet, ha az a szeretet teljesen Istenben él. Ezért kell a szüzességet gyakorolva készülni a házasságra. Mégpedig mindkét részről és boldogan! Ebben a nagy fertőben, amiben vagyunk, egyedül Krisztus menti meg a fiatalokat és a fiatalok szerelmét.

Fiatalok, nem veszitek észre, hogy már senki sem törődik veletek? Azok a könyvek, amelyek semmi másról nem írnak, csak a szexualitás technikájáról, a lényeket tévesztik szem elől. A szeretkezésnek van technikája, a szerelemnek van pszichológiája, de a szeretetnek se technikája, se pszichológiája nincsen: a szeretetnek teológiája van! Egyedül Urunk, Jézus törődik veletek, és mindenkiel szemben meg akarja menteni a szerelmeteket! Mentsétek meg vele emberi kapcsolataitokat!

Ne a magatok javát keressétek, de ne is a másik mulandó javát, hanem az *üdvösségét!* Ne mérgezzétek meg a szerelmet, ne mérgezzétek meg egymást!

Istennek a világ iránti szeretete olyan ártatlan, olyan tiszta, olyan megalkuvás nélküli, hogy az ember meghatódik tőle. Ő olyan ártatlannak látja a világot, amilyennek elképzelte, s amíg olyan nem lesz, addig nem is fog jobban működni. Ő olyan világot alkotott (Isten nem naiv, mi

vagyunk naivak és romlottak), amiben nincs rendőrség és katonaság. Persze, most kell! De vajon ezért Isten a felelős?

Ő ártatlannak teremtette a világot! Ha ezt kinevetitek, nevéssétek ki az Istent, az ősrámtatlanságot, az örökké ragyogó ártatlanságot! De a lelketek mélyén azért érzitek, hogy az a világ, amit ő álmodott, ott szunnyad a szívetekben. Ti olyan világot szeretnétek, amiben nincsen gyűlölet, nincs mérég. Isten is ilyen világot szeretne. Vele fogjatok össze!

Isten olyan, mint egy jó orvos, aki úgy szereti a betegét, hogy nem kegyelmez a beteg daganatoknak. Ma viszont, akik szeretik egymást, szeretik egymás vírusait is, és mindenféle lelki és testi betegséggel mérgezik meg egymást.

Mi arra kaptunk felszólítást, hogy úgy szeressük a világot, ahogyan Isten szereti, a bűntől megtisztulva! Nem azért küldte el az Isten egyszülött Fiát a világba, hogy egy kicsit jobban menjenek a dolgaink, hanem hogy *el ne vesszünk, de örök életünk legyen!* Elveszni annyi, mint elkárhozni. Elkárhozni annyi, mint szeretet nélkül létezni. Az örök élet annyi, mint szeretetben élni, amely sosem szűnik meg.

Nem lehetünk tehát világiasak. Az ördögnek van egy ingyenes tanfolyama. Az első képzési szakaszhoz egy nyár bőven elegendő. Először nem a bűnt szereteti meg a gyanútlan fiatalokkal, hiszen azok olyan jámborak! Nem lehet ajtóstul rájuk rontani. Ő csak egyszerűen ezt mondja: *Éljetek ebben a világban!* Halálos bűnt ne kövessetek el, de menjetek el addig, amíg el lehet menni mindenben. Ez fából vaskarika! Mert ha ezt elfogadom, már lemondtam az életszentségről.

Mit is akarok ezzel? Az önzést! Azt, hogy minden pillanatban a legnagyobb tiszteletet arassam magamnak, a legnagyobb gyönyörűséget szakítsam le magamnak és a legtöbb hasznot húzzam. Ez a világiasság megmutatkozik minden területen. Félek leírni a világiasságot, mert akkor kimennétek a templomból és itt hagynátok az Evangéliummal egyedül. A világiasság egyik iskolája a diszkók világa! Kérdezzétek meg Vianney Szent Jánost! De kérdezzétek meg Morus Tamást is, meg a többieket. Lélekben vigyétek el őket a diszkóba! Nem ártatlan szórakozás az, hanem bódítás! Először világiassá tesz, vagyis arra vesz rá, hogy úgy szeresd a világot, hogy ne akard a bűnt kiirtani belőle mindenestül.

Nekünk azonban pontosan az a feladatunk, hogy elveszük magunktól a világiasságot, amely életstílus is! Amely állandó megalkuvás a világgal. Elsősorban nekünk, papoknak kell ezt az életstílust mélyen kivetni az életünkből. Mikor világias egy pap? Amikor a gazdagság, a hiúság és a testiség mozgatja. Elöttem Vianney János plébános úr áll és De Paul Szent Vince. Foltos reverenda, nem is egészen e világból való ember, talán mosolyogni is lehet rajta. Sokszor korgó gyomor, és az éjszakai készülétek miatt bizony el-elbóbiskol talán a gyóntatószékben, mert álmos a szem, de tele van a szív és éber a lélek! Nem *sok* pap kell, hanem *olyan* pap, aki nem világias. Akinek az életstílusa az elmélkedés, a virrasztás, a Krisztussal való egység, a világ stílusának teljes megvetése. Elég egy-egy információ és annak a kiértékelése a szentség előtt! Olyan pap kell, aki menekül a magányba, vagyis egy *jelenlét* elé!

És a szerzetesség?! Prófétai legyen, vagy ne is legyen! Miért vettük be azt a fejünkbe, hogy sok szerzetesnek kell lenni? Nem kell! Ezen a ponton nem engedhetjük meg a középszerűséget! A szerzetes ne legyen középszerű! Lehet, hogy botladozó ember, de az életstílusa nem lehet világias, csak istenes, profétai! Nincs szükség az átlagnapirend, illetve rendetlenség szerint tébláboló szerzetesekre. Akik különféle társulatokba, evilági pártokba, szervezetekbe lépnek be! A szerzetes sehová ne lépjen be! Legyen abszolút szabad! Olyan, mint a falu bolondja, aki kimondhatja a hazugság világában az igazságot, a megfeszített Krisztust! A szerzetesek legyenek olyanok, mint a gyermekek, vagy ne is legyenek!

Honnét az a megszállott buzgalom, hogy növeljük a szerzetesek számát? Minek? Majd elvégzik azt a feladatot mások! Nekünk nem feladatokat kell elvégezni, hanem ragyogni kell! Jelnek kell lennünk! Régen, persze, a kemény törvények látszólag minden világiasságot leszedtek a szerzetesről. A szerzetes nem futkoshatott szerzetesruha nélkül, napirendjét

bevasalták rajta, csönd volt a kolostorokban. Megmondták, melyek lehetnek a használati tárgyai. De a törvény által végrehajtott kényszerű szegénység a börtön lakóinak való, nem pedig azoknak a lelki szegényeknek, akiket Krisztus boldogoknak nevezett! Ez a legkevésbé sem vonzó!

És ti, akik a világban éltek? Ti sem lehettek világiasak. A házasságot tartásotok szentségnek, mindenképp fölötte hatalmas szentségnek! Meg se nősüljétek, férjhez se menjétek, ha ezzel együtt nem sikerül kis egyházat alapítani! A II. egyetemes vatikáni szent zsinat tanítja, hogy a keresztény család „ecclesiola”, „kicsi Egyház”. Nem a plébánia az alapsejt, nem az egyházmegye, hanem a keresztény család! Fiam testvéreim, drága testvéreim: *legyetek egyházalapítók!* Ne árátsd magadat, ne kezdj olyan lánnyal járni, akivel végső reményedet nem oszthatod meg, csak az ágyadat! Milyen osztozás az, ahol szíved legmélyebb vágját nem lehet megosztani? Micsoda szerelem, amelyben nem közös minden? Ahol vannak lezárt területek, egy kis magánélet? Ugyan micsoda minőségét veszített élvezet-hajhászás lesz abból, anélkül, hogy valaha is megsejtenék, hogy mi is az igazi szeretet! Jézus Krisztus szeretetének uralma legyen közöttetek!

Lássátok meg, hogy az üdvösségtörténet nem papi vagy szerzetesi történet, hanem egy család története. Ábrahámé és Sáráé! Egy házaspár ki merte mondani: „Mi az egy élő Istennek szolgálunk és nem félünk elkülönülni a világtól, és nem féljük Izsákot, hogy mi lesz vele, hogy idegen lesz a világban!” Legyen is idegen! A só is idegen a levestől, mégis ízt ad neki. A világosság is idegen a sötétségtől, mégis a világosság világosít meg mindent. Ez nem gettó! Az Úr Jézus nem azt mondja, hogy különüljétek el, hanem hogy legyetek só és világosság!

„*Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte*”, és úgy szereti Isten a családot, hogy téged adott neki. Ajándék vagy te valóban, vagy inkább csapás?

Úgy szerette Isten a szerzetesrendet, hogy engem adott neki. Ajándék vagyok én, vagy csapás?

Úgy szerette Isten ezt az egyházközséget, hogy ezeket a papokat adta neki.

Krisztussá kell lennünk, az Atya ajándékává mások számára! Ne féljétek attól, hogy ennek ára keresztbordozás. Az Úr már érettünk is és helyettünk is hordozta a keresztet. Ő váltotta meg a világot! Pici szálla jut csak a keresztjéből nekünk, és ez a szálla is olyan édes tud lenni, ha szeretetből viseljük!

Ezzel a gondolattal menj haza: Úgy szerette Isten gyermekeimet, feleségemet, férjemet, ... (sorold el név szerint őket), hogy engem adott nekik. Nem ő szállt le még egyszer az égből, hanem téged alakított át a Szentlélekkel Krisztussá. Hitet, tehetséget adott, és ami a legfontosabb, megadta a Szentlelket, aki Isten szeretete benned a világ iránt, és most úgy küld, mint az ő egyszülött Fiát.

Légy Isten szeretetének ajándéka az emberek számára!

1994. március 13.

Eljött az óra, mikor megdicsőül az Emberfia

Ma különösen szükségünk van a Szentlélek megvilágosító kegyelmére, mert a János-evangéliumból olvasni és megérteni valamit hatalmas pünkösd-i élmény. A mai napon hallott evangéliumi részt, úgy érzem, két kijelentésnél lehet megfogni.

Azt mondja az Úr Jézus: „*Eljött az óra, amikor megdicsőül az Emberfia.*” Ugyanakkor ezt is mondja: „*Atyám, dicsőítsd meg a te nevedet.*” Mit jelent az, hogy az Úr Jézus, az Emberfia megdicsőül? Az első kijelentés szerint nem az Atya dicsőíti meg, hanem mintegy önmagát dicsőíti meg. A másik kijelentésben inkább arról van szó, hogy az Atya saját magát megdicsőíti.

Mit jelent az Úr Jézus megdicsőülése?

A János-evangéliumban a „dicsőség órája” a kereszthalál órája. Hogyan lehetséges ez? Azt hiszem, itt az emberi értelem a legnagyobb ellentmondásba ütközik. Hiszen a kereszthalál teljes kudarc, megszégyenülés, értelmetlenség és sötétség. Állítsuk szemünk elé ezt a kivégzést. Ez a dicsőség ellentéte. Hogyan nevezheti evangéliumában János mégis a „dicsőség órájának” a kereszthalál óráját? Mi is egyáltalán a „dicsőség”, a „megdicsőülés”? Mi általában úgy gondoljuk, hogy reflektorfény, kívülről ránk áradó sugárözön, taps, rajongás, ünneplés. Jézus gondolatvilágában azonban a dicsőség egészen más: a belső, rejtett lényeg felragyogása, egyértelmű kinyilvánulása. S mi az Úr Jézus életének a lényege? Össze tudjuk-e foglalni Jézus lelkiségét? Igen: *végtelen bizalom az Atyában.* Ez a bizalom éppen a kereszthalálban mutatkozik meg. Jézus a szenvedésből tanult engedelmességet.

Milyen megrendítő, hogy az Úr Jézusnak tanulnia és engedelmeskednie kell! Aki tanul, az nem tud mindent. Aki engedelmeskedik, az nem lát világosan. Az Isten Fia ennyire emberré lett. Részleteiben kidolgozva nem látja előre a sorsát. Valóban ember lett! A kettőt együtt kell említeni: Jézus Isten, mindenható, mindentudó, de ezt a mindenhatóságot, mindentudást most nem használja, mert egészen emberré lett. Jézust meglepi a gyilkos szándék. Ezt mondja: „*Mélyen megrendült a lelkem.*” Nem megjátszás ez, erre valóban nem számított! Ugyanazt éli át, mint mi, amikor megrendül a lelkünk: „*Mit is kérjek, Atyám? Szabadíts meg attól az órától.*”

Ez az első reakciója: meg akar szabadulni, mint ahogyan mi is. Amikor azonban látja, hogy nem lehet megszabadulnia csoda nélkül, akkor ezt mondja: „*De hiszen azért az óráért jöttem.*” Ez az ő szabad döntése. Nem azért jött eleve, hogy kivégezzék, hanem hogy akár a kivégzés elfogadhatatlan eseményében is napvilágra kerüljön az ő belső élete, az ő egyedülálló bizalma és szeretete az Atya iránt. Bele tud halni az Istenbe, az Atyába vetett bizalomba. Ez a mi megváltásunk! Nem a vér, nem a kivégzés, nem az emberáldozat, hanem ez a teljes belső bizalom és ráhagyatkozás az Atyára. Ez persze nem menti fel őt attól, hogy kutassa, mi is lehet a szenvedés célja, és pontosan neki kell kitalálnia és megadnia ennek az érthetetlen eseménynek az értelmét. Nagycsütörtökön ezt így teszi meg: – Ha Atyám nem ment meg csoda folytán, ha meg kell halnom, akkor haláloamat kivégzőim és minden ember bűnéért ajánlom fel. És tudja, hogy az Atya meghallgatja őt. Ez a mi megváltásunk, ez a belső esemény! Nem a pusztá szenvedés, hanem a szenvedésben feltároló szeretet.

Tehát a szenvedés dicsőség, mert Jézus testére egyértelműen kiverődik belső lényege, az a soha nem látott, Istenbe vetett bizalom, hogy mer belehalni ebbe a bizalomba, úgyannyira, hogy ezt mondja: *Ha megöltök, akkor engem az Atya feltámaszt.* Ezt azonban nem tudja, hanem hiszi! Természetesen ez a hit több, mint a mi tudásunk. „*Atyám, kezébe ajánlom lelkemet*”, neked adom oda az életemet.

Miért nevezi megdicsőülésnek a saját halálát az Úr Jézus? Ezt a kegyetlen és rettenetes halált? Mert ebben a halálban az Atyára való ráhagyatkozás feltárol a világ előtt. Ez nem az Atyaisten tette. Ez a bizalom a názáreti Jézus egyedüli vállalkozása az örök Lélek által, akinek vonzására mer bízni az Atyában. Ettől a perctől kezdve az ilyenfajta bizalom lesz a vallás teljessége! Ha így tudnánk bízni! A Golgota nem operettszínház, Jézusnak valóban meg kell

halnia. Nem marad el a kivégzés, nincs „happy end”. A feltámadás nem „happy end”, hiszen Jézus alázuhan a poklokra. Jézus tényleg belehalt az Atya iránti szeretetbe. Tudja, hogy az Atya szereti, de ebből a szeretetből most semmi sem látszik. Ellenkezőleg, nemcsak meghal, hanem a halálban még mélyebb dolog történik, amelyet nem tudott és nem is fog tudni kifejtteni senki: „Szálla alá poklokra.”

Izonyatos zuhanás ez a poklokra szállás! Hol van most az Atya keze, hogy felfogja?! Az Istenbe vetett bizalomnak ilyen totálisnak kell lennie, hogy elviselje ezt a szörnyű hiányt. Ebben valamennyire részesülnek a kiválasztott lelkek, és valamiképpen mindannyian, akik krisztusiak vagyunk. *Bele kell halnunk az Atyába vetett bizalomba!* Életünk egy pillanatában azt kell mondanunk: most megszüntem létezni, de rád bízom magam. Ez az, amit az ember megtehet, Jézus nyomába szegődve. Nem Isten cselekszik, hanem a Szentlélek hatására mi magunk, és ez a mi megdicsőülésünk.

Most értjük meg Szent Pál furcsa megjegyzését, hogy „*amikor gyöngé vagyok, akkor vagyok erős*”. Most kezdjük érteni a szentek hasonló félrebeszélését, amikor így szólnak: „Az a vigasztalásom, hogy nincs semmi vigasztalásom.” Most már sejtjük, mit jelent az, amit Keresztes Szent János a lélek sötét éjszakájának nevez.

Testvéreim, ez a mi megdicsőülésünk! Ez a legnagyobb emberi tett! Nem az, amikor templomokat építünk, egyházközségeket és iskolákat alapítunk. Mindezt meg kell tenni, és még többet is! De az a tett, a hit nagy tette, amellyel átjutunk az örök életbe, az nem más, mint ez a krisztusi bizalom az Atyában.

Így az ember életében egészen nyilvánvaló lesz, hogy Istenbe vetette bizalmát, mert a világ az Istenbe vetett bizalmat nem meri Isten végtelenségéhez méretezni. Az a bizalom, amellyel az átlagkeresztény bízik Istenben, inkább istenkáromlásnak tűnik a Golgotán, mint Isten tiszteletének.

Félelmetes, hogy éppen vallásos emberek ordítozzák: „*Ha Istenben bízott, szabadítsa meg most, ha akarja, mert azt mondta, hogy Isten Fia vagyok.*” Vagyis az átlagosan vallásos ember az Istenbe vetett bizalomnak mindig és kizárólag olyan szerepet ad, ami megmenti őt a kudarctól, a gyaláztól, a haláltól. Pedig éppen nem erre való az Istenbe vetett bizalom, hanem arra, hogy nyugodtan tudjunk meghalni.

Az Istenbe vetett bizalmat nem lehet kis automata készülékként felfogni, amely csak ebben az életben funkcionál. Természetesen mennyei Atyánk gondoskodik rólunk, de ezután végtelenül meg kell bízunk benne.

Hány keresztény szerencsétlenebb, mint az ateisták, mert Krisztusban csak erre az életre vonatkozóan reménykedik! Márpedig az Istenbe vetett végtelen bizalom végső rendeltetése pontosan az, hogy el tudjam fogadni az elfogadhatatlant. Hogy meg tudjak halni, mert Isten a halottakat is képes feltámasztani. Tudom, ez embertelenül nehéz, és nagy felelősség erről prédikálni. Valójában csak az élettemmel tudnám hitelesen elmondani. Szeretnék is így bízni az Istenben! Szavakban könnyű, de remélem, hogy Isten Szentlelke majd megsegít, ha elérkezik az én óráim. Az Istenbe vetett bizalom nem lehet horgászfelszerelés, amellyel kihalászom magamnak a világ vizeiből az evilági élet gyönyöreit.

Az Istenbe vetett bizalom nem arra való, hogy csupán apró-cseprő ügyeinkben sikert érzünk el, hanem hogy már itt a földön át tudjunk menni ebből a világból az örökkévalóságba. Amikor életemből már nem marad semmi, csak a bizalom, hogy Isten képes a halottakat is feltámasztani, nem más halottakat, hanem engem, akkor az életem megdicsőül! Már itt földön is! Annak, aki belehal ebbe a bizalomba, rémült kiáltás hagyja el ajkát és meghal. De akik nézik, mellüket verve távoznak, mert tudják, hogy Isten gyermekeként halt meg.

Higgyétek el, valóság, hogy a szentek a halál pillanatában ragyognak. Emberi életükön hirtelen átragyog a belső bizalom, jóllehet, ebből a ragyogásból ők már semmit nem vesznek észre itt a földön. Ilyen volt a szentek halála. Ilyen Lisieux-i Terézé a Kármelben, aki rettenetes kísértések között, az ateizmussal küzdve, a túlvilágnak minden illúziójától megfosztottan, de

bizalommal a szívében távozott a földről. Tudta mondani: „Istenem, szeretlek téged”, s eláradt a fény egész lényén. Kicsiny teste összetört alabástromedény lett, amelyből a szentség balzsamának illata szétáradt és betöltötte a Kármelt és az egész Anyaszentegyházat. Jézusból nem illat és nem fény áradt ki, hanem a Szentlélekisten. Halála pillanatában adja a Szentlelket a világnak. Ez Jézus megdicsőülése! Az ő bizalma, persze, minket megváltó bizalom. Nemcsak egy ember bizalma, hanem megváltó bizalom, mert nem lehetne így bízni az Istenben, ha Jézust az Atya fel nem támasztotta volna. Testvéreim, mi nem tudjuk bejárni Jézus útját, csak nyomába szegődhetünk.

A mi keresztutunk más, mint Jézusé. Ő törte nekünk az emberi élet őserdejében ezt az utat. Ő maga lett az utunk! Akkor sötétségben senki sem volt, mint Jézus. Mi az ő dicsőséges feltámadása után élünk. Nekünk könnyű! Nekünk nincsen olyan csillagtalan éjszakánk, mint neki, hiszen ő a hajnalszuggalunk, aki felkelt már szívünkben. Az ő húsvéti jelenései itt hagyták a fényt az Egyházban, és állandóan kapcsolatban vagyunk vele a szentségek által. Nekünk nem olyan rettenetes ez az út! Jézus útja a mi üdvösségünk megszerzésének útja.

Egyetlen lélek sem fogja megtudni soha, hogy mibe is került! Legjobb lesz megállni itt, e mélységek fölött. Hogy mibe kerültünk neki? Erre a kérdésre az örökkévalóságban sem fogunk választ kapni. Jézus soha nem fogja elmondani, hogy mibe került a mi megváltásunk, mert kétségbeesnénk, és talán még az örök életünk örömét is megzavarná. A Szeretet soha sem mondja el, hogy a boldogságunk mibe került neki!? Viszont felbátorít minket, hogy érdemes megbízni az Atyában, aki nem az utolsó percben segít, ahogy mi képzelnénk, hanem minden képzeletünket felülmúló módon az utolsó perc után. Mert feltámasztotta Jézust a harmadik napon, és ez az egyetlen biztos tény!

„Aki nekem szolgál, engem kövessen, s ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám.” Hogyan kövessék most, amikor talán még el sem kezdődött az én keresztutam? Az Úr Jézus így mondja: „Aki szereti életét, elveszíti azt, aki viszont gyűlöli életét ebben a világban, megmenti azt az örök életre.” A János-evangéliumból valók ezek a mondatok, ahol az „örök élet” nem egy szakasz, ami a halálunk után kezdődik, hanem új minőségű élet, amely már most elkezdődött bennünk a hit és a keresztség által.

Ezzel a mondattal: „Aki bennem hisz, annak örök élete van”, Jézus nem azt mondja, hogy lesz, és ez az „örök” nem végtelenre nyújtott unalmas földi éveket jelent, hanem új minőségű életet. Ez a *zoé aionios*, ez az öröklét, egy egészen másfajta élet. Nem biológiai, nem pszichológiai, nem e világban való élet, hanem isteni élet. „Én vagyok a feltámadás és az élet” – ez azt jelenti, hogy a te életed és feltámadásod Jézus Krisztus. Arról van szó, hogy ebben a világban folyó életünkből, amit csak lehet, itt és most át kell emelnünk ebbe a más minőségű életbe.

Hadd próbáljam megvilágítani egy egyszerű hasonlattal, ami talán biológiai szempontból nem egészen helytálló. A növény életében ott vannak az ásványok, az élettelen világ. De a növény egészen más létező. Az állatnak az életében van valami a növény életéből és az ásványok életéből is, mégis az élete egészen állati élet. Az ember életében számos funkció: a szaporodás, az anyagcsere az állathoz hasonló, élete mégsem állati, hanem emberi, mert egy magasabbrendű elv mindezt átkódolja. Annyira, hogy a mi étkezésünk egészen más, mint az állatok táplálkozása. Az emberi étkezés óriási esemény! Az Úr egy étkezés keretében adja szeretetének legnagyobb titkát, az Eucharisziát. Az emberi élet továbbadása szintén jóval több, mint pusztá fajfenntartás.

Ott a bűn, ahol darabokra hullunk szét. Egy kis német templomban láttam: Szent Mihály legyőzi a sárkányt, aminek fölül férfi teste, női teste, majd kígyóalakja van, pikkelyekkel borítva. Tudtak a régiek ábrázolni! Nem voltak olyan naivak, hogy a kígyót azonosítsák az ördöggel. Azt akarták kifejezni, hogy a sátán darabjaira bomlasztja bennünk a létezését. Úgy kezdünk élni, mint a néma közetek vagy az állatok, pedig emberi életre lettünk teremtve. Ugyanígy, ha hiszek a názáreti Jézusban, akkor új minőségű élet árad belém, Isten fiainak élete.

Ez az örök élet. Mindennek ehhez kell igazodnia. Többé semmi sem lehet bennem az evilági életemből, akármit is tegyek! Akár az ebédet készítitek, akár szeretkeztek, egyaránt Isten gyermekei vagytok. Ez már nem csupán emberi élet, hanem Isten fiainak az élete. S amit nem lehet átmenteni ebbe a már jelenlévő örök életbe, az mind elmúlik, elrohad, ahhoz nem szabad ragaszkodni, így támadunk fel. És ez nem öngyötrés, hanem a több élet szeretete!

Ha az ember humanizálódni akar és küzd a széthullás ellen, ha nem akar állati módon enni, állati módon szaporodni, állati módon a másik torkának esni, akkor az nem öngyötrés, hanem átlényegítés. Ez az ember feladata. Aki tehát az életét ebben a világban szereti, és nem emeli be azt még ma az örökkévaló életbe, az Isten fiainak életébe, az el fogja veszíteni. Ami pedig nem vihető át oda, az a bűn, a bűnös kapcsolatok, az önzés, a hiábavalóság, a gonosz kívánságok, annak egyszerűen el kell hálnia. De amint az ember nem fél kiemelkedni az állati létből és elvetni magát az állati létnek az ön tudatlanságát, ugyanúgy *ne félj* meghalni ennek a világnak. Emeld át az értékeket a Krisztusban való hitedbe, bizalmadba, ami megmarad az örök életre.

A Szentléleknek köszönjük ezt a gondolatot. Aki tehát szereti azt az életet, amely csak evilági emberi élet, az úgyszólván elveszíti, de aki veszni hagyja, ami mulandó, az életét magával fogja vinni a halálon túlra is.

Fiatalok, mentsétek meg szerelmeiteket az örök életnek! Ami véget ér belőle, ne sajnáljátok. Isten nagyobb gyönyörűsége hív titeket, nem mulandó élvezetre. Mentsétek meg emberi kapcsolataitokat, ne a világiasság uralkodjon rajta. A humanizmus kevés. A humanizmus a halálba bezárt időben van. Ami humánus, az még mind megrohad, megmenthetetlen. Az Isten fiainak élete menthető meg egyedül.

Most irányítsuk figyelmünket a másik nagy kijelentésre: „*Atyám, dicsőítsd meg nevedet!*”

Jézus egy dologról nem mond le: az Atya nevének megdicsőítéséről. – Atyám, meg kell hálnom. Legyen ez a halál a te neved megdicsőítésére. Ehhez ragaszkodom. Ezt kéri Krisztus. Nem azt kéri, hogy mentse meg az Atya a haláltól. Azt sem kéri, hogy mutassa meg, hogy miként fogja az ő halála az Atya nevét megdicsőíteni.

Testvéreim, így kell elindulni a szenvedések útján!

Kérhetem: – Ha lehetséges, múltjék el tőlem a kehely. De ha nem múlik el, ne vonjam kétségbe az Atya szeretetét. Ő akkor is szeret, ha szenvedek. Egyet kérjek és erről nem mondhatok le: – Atyám, az én szenvedésemmel dicsőítsd meg a Te nevedet. „*Megdicsőítettem és meg is fogom dicsőíteni.*” Hogyan? Úgy, hogy harmadnapra feltámasztja Jézust, hiszen az Atya dicsősége nem valami elvont fogalom: az Atya dicsősége maga Jézus. Az Atya dicsősége az ember, az ő teremtménye: *te meg én.*

Talán erre utal Avilai Szent Teréz, amikor azt mondja: Ha tényleg egész életünkön át mondtuk és kerestük, hogy „*legyen meg a te akaratod*”, akkor Isten majd ezt mondja nekünk halálunk után: most teljesül az én akaratom – azt akarom, hogy élj, hogy feltámadj, hogy boldog legyél. Ez az Isten akarata, az Isten dicsősége, az Isten műve. Az előbb arról beszéltem, ami a mi tettünk, most pedig arról van szó, amit Isten tehet meg egyedül.

Most kezdem megérteni a krisztusi élet alapelvét: „*Ha a búzaszem nem hull a földre és el nem hal, egyedül marad. De ha elhal, sok termést hoz.*” Az Istennek átadott élet kenyérré lesz, amellyel mások táplálkoznak. Elhalni, mint a búzaszem, hogy mások éljenek belőlem, mert Isten kenyérévé lettem – ez a krisztusi létezés alaptörvénye.

Nézzétek, az életünk úgy is rámeleg valamire. Rámeleg az önzésünkre, örült vágyainkra, elpusztítjuk testünket és lelkünket, és vár ránk az ijesztő öregség. Jézus azt mondja: szeretteidre menjen rá az életed! Az emberek éljenek belőled. Azért vagyok, hogy felfaljanak, de úgy, mint Isten kenyérévé. Isten kenyérévé kell lennünk, ahogy Szent Ignác vértanú mondta, ez az ókori keresztény püspök, aki annyira egyesült a mindennapi szentmisében a feláldozott Krisztussal, hogy maga is mintegy eucharisztikus kenyérré és áldozattá lett. Nagy feladat ez számunkra is: kicsiben, de mindennap törekednünk kell rá.

Hogyan? A reggeli szentmisében átadom magam az Atyaistennek, rá bízom az életemet. Azután jönnek az események, amikről nem tehetek, amelyek mögött azonban ott van ő. Azáltal dicsőülök meg, hogy a kudarcokat is vállalom miatta. Jézus életét akarom élni. Ettől kezdve az időm másokra megy rá, majd testi erőim is. Úgy is elfogyatkozik ez az élet, hát inkább mások éljenek belőle! Boldog búzaszem! Miközben elhal, tudja, hogy mellette, körülötte, belőle több élet fakad.

Van ennél nagyobb öröm? Így leszünk krisztusivá!

Nem arra való az életünk, hogy felfaljuk a következő nemzedéket, hanem hogy ők éljenek belőlünk. Ez a krisztusi lét alaptörvénye. Nehogy azt gondold, hogy ez csupa Nagypéntek és fogösszeszorítva állandóan szenvedned kell. Ez mérhetetlen nagy öröm is! Vagy, ha nem öröm, akkor nagy-nagy békesség, mégpedig nem evilágból való békesség. „*Az én békémet adom nektek.*” A beszáradt, magányos búzaszem pedig magára marad, elkezdődik benne a pokol.

Egyszer egy rendtársam idősödő unokahúgától megkérdezte: – Miért nem mész férjhez? Hogy akarsz te üdvözülni? – Van benne igazság! Legyél szerzetesnővér! Vagy találd meg a módját, hogy szétoszd magad! Jézus nem valami jámbor cselekedetet kíván tőlünk: időnkénti, vasárnapi szentmisére járást meg egy-két jámbor imát, hanem ezt a sajátosan krisztusi tettet, hogy úgy haljak meg, hogy mások éljenek belőlem, mert én az Atyából élek.

„*Ítélet van most a világban*” – mondja Krisztus –, „*most vetik ki a világ fejedelmét.*” Miért? Azért, mert az örök Ige, az emberré lett Isten Fia, most az egész teremtés nevében teljesen rábízta magát Istenre. Magával vonzza az egész kozmoszt: a foszfort, a ként, az oxigént, a növényi, az állati életet, az emberi életet. Az egész kozmosz felkiált: „*Atyám, kezdedbe ajánlom lelkemet!*” Így beteljesedik a teremtés. Ezzel ki van vetve a sátán! A világ nem az ördögé, hanem Krisztusé! Amikor a magunk módján megtesszük ugyanezt, Jézus Lelkével, Lelkének indítására, akkor a mi életünkből is kivettetik a világ fejedelme.

Az az emberi élet, amely szerzetesi örökfogadalommal vagy házastársi örök hűséggel, keresztségünk mindennap megújított fogadalmával átadja magát az Istennek, végleg megszabadul a gonosztól!

Az ilyen élet már átment az ítéleten. Csodálkozni fogsz, mert elmarad majd a magánítélet és az egyetemes ítélet is! Te mint felmentett fogsz ott megjelenni. Mert az ítélet pillanata ez a mostani pillanat, amikor átadod magadat az Istennek, minden feltétel nélkül! Ekkor véglegesen kivettetik a gonosz a te életedből is. Az az élet szabadul meg a gonosztól, amely átadja magát az Atyának az Úr Jézustól tanult végtelen nagy bizalomban.

1994. március 20.

Szent Klára Virágvasárnapja

Szent Klára anyánk születésének 800. évfordulóján Virágvasárnap kötelességünk visszaemlékezni arra a nagy eseményre, amely az evangéliumi életet megújította az egész Egyházban.

1212-ben vagyunk. Az idei Nagyböjtben Klára többször is találkozott Francescóval, a nemrég megtért kereskedőgyerekekkel. Ezzel az elkényeztetett világfival, aki a Lélek hatására hirtelen Krisztus bolondja lett. Szegény és boldog. Tanácsot kért tőle, hogyan követhetné a szegény Krisztust ő is, gyöngé nő létege egész szívvel, egész testtel.

Minden részletet kidolgoztak. Ferenc kérte, hogy Klára Virágvasárnapra a legszebb ruhájába öltözzék. Ott állt az előkelő kisasszonyok között, csillogó drágakövekkel ékesítve. Krisztustól elragadtatva nem csoda, hogy nem vette észre, amikor ő következett soron, hogy a püspök kezéből átvegye a pálmaágat. A püspök ezért lejött hozzá a templomhajóba és úgy adta kezébe az ágat. Ez a pillanat örökre megjelölte Klárát. Minden iratában virágvasárnapi hangulat van. A Nagy Királynak lett a szolgálója, a jegyese, ahogy Szent Ágnesnek, a prágai királylánynak írja (akit „lelke felének”, drágalátosnak, legszeretettebb leányának és Krisztus szolgálójának nevez). Ezen az éjszakán a hátsó ajtón megszökik hazulról. Négy férfi sem tudta volna kinyitni azt az ajtót. Micsoda erő volt benne! S elfutott Porcunkulába, ahol fáklyafénynél várták a testvérek. Celanói Tamás leírása szerint Ferenc mint a legdrágább drágakövet ajánlotta fel Klárát Krisztusnak, amikor haját levágta, majd elkísérték (hiszen férfiak között nem maradhatott) a bencés nővérek közeli kolostorába. Ez a Nagyhét számára is a szenvedés hete lett. Jöttek a családtagok, a nagybácsik, az édesapa. Hiábavalónak bizonyultak a szitkozódások, az ütések, az erőszakosság: nem bírták hazavinni Klárát.

Ez a Nagyhét annyira megjelölte, hogy egyes kutatók szerint Szent Klára élete és az egész klarissza lelkiség egyetlen meghosszabbított Nagyhét. Szerintem a keresztény élet is ez. Milyen mélyen megjelölte őt Nagycsütörtök titka, amikor ő, az apátnő (ezt a címet nem is nagyon szerette, mert bencés eredetű, nem az ő lelkisége szerint való) a hazatérő kéregető nővérek megmosta a lábát. Az tiltakozott és közben véletlenül megrúgta őt, mire Klára átölelte és megcsókolta. Láttam San Damianóban a helyét az ebédlöben virágcsokorral megjelölve; nem ült soha középre, az apátnő helyére. Egy ferences csakis így lehet előljáró, hogy soha nem akar előljáró lenni. Menekül előle, mert a hatalom megrontja az embert. Klára odaült a konyha ablakához, hogy mindegyik nővérek ő vigye oda az egyszerű levest, mert *anya és nővér* akart lenni, ahogy Ferencről tanulta, semmi más.

Mélységesen megjelöli az utolsó vacsora emlékezete is, mert Ferencről ihletve soha nem látott módon fedezi fel, hogy az Eucharishtiában, ebben a titokzatos szentségben jelen van az Úr. Még betegen is hímezi a korporálékat, amelyeket plébánosoknak küld el (ma is őriznek ezekből néhányat), hogy méltó helyet készítsen ennek a nagy szentségnek. Kelet és nyugat nagy Egyháza megőrizte az utolsó vacsora titkát, hogy Jézus valóságosan jelen van az átváltoztatott ostyában, de Ferenc és Klára adott a jézusi jelenlétbe vetett hitnek óriási lendületet. Ők ketten, Itália két ártatlan gyermeke az Egyház szemétdombjából, a keresztes háborúk politikai törmelékei alól, az emberi hitetlenség és kételkedés romjai alól előveszik a Szentséget.

Klárát mélységesen megjelöli a getszemáni éjszaka is. Csütörtökönként este szokása volt, hogy térden állva virrasztott egészen szombatig. Nővérek jöttek-mentek előtte, de az elragadtatott szerelmes nem vette észre a mozgást, mert Jegyesében, Krisztusban pihent.

Klárát megjelöli Nagypéntek is. Minden pénteken déltől három óráig, a keresztre feszítés órájától az Úr agóniájának órájáig az Úr Jézus mellett volt. Így tanulta meg, hogy mindhalálig szeretni kell. Megtanulta, hogy minden igazi szeretet meg van feszítve, hogy szeretni nemcsak addig kell, amíg Nagycsütörtök estéjének családi hangulata vesz körül és még nem árultak el, nem hagytak magunkra, és még nem kötöztek meg, hanem keresztre feszítetten is szeretni kell!

Klárát mélységesen megjelöli Nagyszombat csöndje is. Jönnek évtizedek, és a pápa nem akarja jóváhagyni reguláját, de ez a nagyon erős akaratú nő, Európa egyik legnagyobb nőalakja nem enged. Nem hal meg addig, míg a pápa úr el nem jön hozzá, és halálos ágyánál jóvá nem hagyja a szegény úrnők reguláját. Mérhetetlen hosszú nagyszombati csöndben, elfeledettségben él. Ferencet már eltemették, szentté is avatták. Bazilika épül az emlékére, ami annyira nem illik a kis szegényhez. Klára viszont San Damiano kolostorába bezárva rendületlenül őrzi Szent Ferenc lelkét mind a mai napig, mert mi nem őrizzük a maga teljességében. Minket a világ összesároz és beporoz, de az ő nővérei töretlenül őrzik Szent Ferenc lelkiségét. Ezért egy klarissza monostor igazi ferences paradicsomkert, ahol a Feltámadással éneklük a megszakíthatatlan öröm himnuszát, és minden áldozásban a Feltámadással, a dicsőséges Krisztussal találkozunk úgy, hogy egyedül ez a találkozás ragyogja be életüket.

Tanuljunk meg ebből, hogy a Virágvasárnap az indulás napja. Indulj már el Krisztus után! Kelj fel bűneidből! Rövid az élet, az örökkévalóság végtelen! Kezedben virágos ággal kövesd a halálon túljutott, a dicsőségben ragyogó Krisztust! Ne késlekedj! Törd át az ajtót, győzz le minden köteléket! A vértanúk pálmáját adtuk ma kezedbe. Légy megjelölve Nagycsütörtök lelkiségével is! Tudd, hogy annak a Szeretetnek vagy híve, aki elárultatásának éjszakáján adta szeretetének legnagyobb jelét és aki mindvégig szolgált. Nem uralkodott, legfeljebb a keresztfán uralkodik, megfeszítve!

Légy megjelölve a getszemáni éjszakával! Ne félj ettől az éjszakától! Ez az Isten éjszakája! Rettenetes magány, sötétség, elhagyatottság. De már Isten sötétsége, elhagyatottsága és magánya, nem a pokol. Tele van bensőséges csönddel! A getszemáni éjszakában angyalok járnak, és tudd, hogy ott van melletted a nagy testvér, aki helyetted vívta meg a haláltusát:
Krisztus!

Légy megjelölve te is Nagypéntek lelkiségével, és te is a szeretetbe halj bele! Tudj megfeszülni a szeretetért, légy eltemetve Krisztussal a világ számára, de ízleld meg Nagyszombat békéjét, amely már a feltámadás békéje.

És járj az emmauszi úton vasárnapról vasárnapra, ahol Krisztus megint kifejti nekünk az Írásokat. Lángolni fog a szívünk, és felismerjük őt a kenyértörésben.

Ámen.

1994. március 27.

Húsvét

Békesség nektek! Én vagyok, ne féljete. (Lk 24,36)

Az emmauszi úton

Krisztus Hívei! Kedves Testvéreim!

A húsvéti szentbeszéd sorozatából nem szeretném elhagyni az emmauszi tanítványokat. Azt írja róluk Szent Lukács, hogy „szemük el volt takarva, hogy fel ne ismerjék őt”. Ugyanígy Mária Magdolna szeme is el volt takarva, hiszen kertésznek nézte Krisztust. Miféle hályog ez a szemem? Miféle fátyol az arcon, hogy az előttünk álló Jézust nem vesszük észre? A rómaiakhoz írt levelében Szent Pál, Szent Lukács mestere megállapítja, hogy a zsidóság szemét fátyol takarja, Izrael egy részét vakság sújtja. Miért? Mi okozta ezt a vakságot? A próféták ígéreteit egy csodálatos jövőről, amellyel Isten a történelmet és az egész teremtést az ő dicsőségébe vonja, szépen beleszórták politikai álmaikba. Ez okozta a vakságot.

Isten olyan jövőt készített, melyet „szem nem látott, fül nem hallott és az emberi szívbe fel nem hatolt.” A korabeli zsidóság pedig nemzeti-gazdasági-politikai reménységeinek alulról induló szálait a végső dicsőség szálaival szötte egybe. Mindig sikeres ez a politikából és vallásból készült szötte, ha a mi emberi vágyainkat, rövidtávú elképzeléseinket akarjuk az eljövendő dicsőséggel örökkévalósítani. Ugyanakkor mint vallást, vallásosságot mindig kudarc és összeomlás fogja kísérni.

Izrael Isten nagy ígéreteit Jeremiás korában is összefonta politikai elképzeléseivel. Jeremiás megjövendölte, hogy a templomot lerombolják. Kis híján ateistának kiáltották ki és meg akarták ölni. Amikor pedig minden bekövetkezett, amit Jeremiás megjövendölt, egyedül az ő szavai mentették meg Izraelt a hitbeli összeomlástól. Próféta szavak figyelmeztették őket: – Mit sem használ nektek, hogy itt van az Úr temploma, ha meg nem tértek. Igen, az apostolok is ezért veszítették el reményüket. Júdás tragikusan, Péter, Tamás és a többiek drámai módon. Csak János nem, és ezt abból tudjuk, hogy neki nem kellett látnia a feltámadt Urat ahhoz, hogy higgyen. Látta a lepleket és hitt.

A szeretett tanítvány az Úr halálának órájától fogva házába fogadta az Úr Anyját. Ez Szűz Mária lelkisége. Jahve szegényeinek a lelkisége, amely soha nem látott módon megvalósult a názáreti asszonyban, Máriában. Miben áll ez? Annak elfogadásában, hogy Isten a maga módján fogja kimondani az utolsó szót. Hogy Isten végső döntéseit a történelemből nem lehet kiszámítani. Mária tudott várni, úgy, mint az angyali üdvözlés éjszakáján. Akkor Mária mintegy tartotta a kezét, hogy leszállhasson az Isten. Most is, Nagypéntek és Húsvét között, csak Mária és János őrzik ezt a nyitottságot, ők bíznak abban, hogy a Názáreti története nincs lezárva. Nekünk nem adatott meg, hogy tudjuk a módokat és az időpontokat, de hisszük, hogy Istené az utolsó szó. Talán ez a vallás teljessége. Erre eljutni a mi életünkben is óriási munka. Az álmok, amiket az apostolok Húsvét előtt szöttek: mitológia. Van zsidó mitológia és van keresztény mitológia is. Amikor az ősi, megnevezhetetlen, végtelenre táguló vágyainkat a konkrét valóság adta lehetőségekből kiindulva felvetjük az égre, akkor mitológiát szövnünk! Igen, ezzel a fajta szentírásmagyarázattal a korabeli zsidóság a vallási szubjektívizmusnak is alapot adott. Hiszen ahogyan a nemzeti vágyakat össze lehet szönni Isten ígéreteivel, úgy a saját kis vágyait is tetszőlegesen belevetítheti mindenki a kinyilatkoztatásba, egy különbejáratú mennyországot készítve magának. Nem így vagyunk ezzel mi is?

Márpedig ez a magán-mennyország az utolsó napon tűzben ég el, mint papírból való díszlet. Amit mi magunknak szövnünk, az lesz a tisztítótüzünk. Vagy a földön, vagy odaát.

Az a jövő, ami felé mi haladunk, nem szerkeszthető meg. Csöndben kell dolgozni és tenni, amit jónak látunk, de közben várunk valami egészen mást, amit Isten készít nekünk. Mária Magdolna is mítoszt szőtt a Mester köré. Át akarta karolni lábait és az örökkön Élőt visszahozni a halál előtt állók közé. Azaz Isten dicsőségét be akarta fogni saját apró reményeibe! Mintha ezt mondaná: – Ejnye, de megijesztettél bennünket, Jézus! De nehéz volt ez a három nap! De majd megint minden úgy lesz, ahogy régen volt. Márta majd főz neked, én meg a lábadnál ülök és hallgatlak téged, és Lázár is ott lesz, és ez így marad örökre.

Nem! Engedj! Ne éríts! – Ez mítosz, akármennyire is a szeretet szálaiból van szöve. Ezt Isten szétveri, felégeti és a vallásos ember ilyenkor majdnem kétségbe esik. Jézus Magdolnát az apostolokhoz küldi: – Menj, vidd hírül! Hozzátok érkezve már nem azt mondja, hogy *láttam a Mestert*, hanem: *láttam az Urat*, vagyis az Istent, akit nem lehet befogni a mi földi paradicsomkertünk feldíszítési munkálataiba. Igaz, Isten kelti bennünk a reményt, a hatalmas vágyakat, de egyszer azt is megmondta, hogy a módok és az időpontok nem a mi dolgunk.

Testvérem! Ezredvég felé megyünk, a módok és az időpontok nem ránk tartoznak! Aki tudja a végidőnek a módját és az időpontokat, az keresztény mitológiát alkot. írhat róla sikerkönyveket, de ezek nem az Evangélium! A mi feladatunk, hogy megnyílt ég alatt dobogó, vágyakozó szívvel tegyük azt a kicsit, amit ránk bízott az Isten. Ezeknek a feladatoknak a megoldása nem abban áll, hogy mi alkotunk mennyországot itt a földön. Bizony nemcsak Izrael ezen két fiának a szemét takarja el valami, hogy ne lássa meg a világ Üdvözítőjét, hanem sokszor a mienket is.

Azután Jézus hozzánk társul és valami fájdalmas dolgot visz végbe bennünk: szétveri vallási ideológiánkat. Amikor vallásos életünkben nagy szenvedés ér, pontosan a hitünket kezdi ki valami, de ne ijedjünk meg! Biztos, hogy az Isten vett most kézbe minket! Eddig mi építettük vallási világunkat, de amikor minden elhomályosul, amikor a dolgok nem úgy mennek, ahogy mi azt megszerkesztettük békés és csendes elmélkedéseinkben, amikor jóakaratum ellenére egyszer csak elsötétül és összeomlik minden, akkor majd emlékezzetek ezekre a szavakra. Jézus nevében mondom nektek: Legyetek nyugodtak, mert egészen biztos, hogy Isten ilyenkor vett kézbe benneteket! Semmit sem kell tennetek, csak egyszerűen ki kell tartani Isten mellett. Végig kell nézned, hogy felég körülötted egy világ, egy család, egy rend, egy plébánia, egy élet műve. Minden lángokban áll. Az, amire azt mondtad: Jézus ügye meg a te saját ügyed. Valójában nem is volt világos, ki a főszereplő: alighanem túlságosan nagy hangsúlyt kapott az *én!*

Bármilyen szép is volt minden, most elég. Egy világnak az eresztékei mennek szét. Ne nyugtalankodjál! A végső értelmezést Istenre kell bízni. Nem az eseményekkel kell lemérni azt, hogy Isten hogyan tartja be ígéreteit, hanem Isten végső ígéretének fényében kell szemlélni az eseményeket. Nem megmagyarázni, hanem szemlélni! Nem szeretem a közvetlenkedést Isten ígéje és a mindennapi élet között! Jó talán a kezdőknek, egy darabig funkcionál. Kiválasztanak egy napi ígét, és azon a napon történik valami, ami igazolja az ígét és az ige igazolja a napot. Isten azonban egyszer ezt is szétveri! Az ő ígéje nem mindennapi program, amely mindent megmagyaráz. Nem az életednek részletekbe menő értelmezése. Bár itt-ott felcsillanthatja a részletek értelmét is, ha ő akarja. Ő a világosság, mely titokzatosan megvilágosít mindent, nem pedig megmagyaráz. Mindennapi életünkhöz úgy kell viszonyulni, mintha nem is élnénk azt. Egyfajta eltávolodás szükséges!

Most sejtjük meg, milyen nagy munka a hit. Ezt a munkát nem elvégezni annyi, mint sodródni a hitetlenség vagy az üres ájtatoskodás felé, amely nem az üdvösség útja. Szent Pál a Korintusiakhoz írt első levelében ezt állítja: „*Azt mondom tehát, testvérek, az idő rövid.*” Amikor Szent Pál az idő rövidségére utal, ne csak az órákra gondoljunk. Lehet, hogy azt is értette alatta, de nem ez a végső mondanivalója, hanem az, hogy az örökkévalóság előtt állunk, és hogy a világ múlandó! Ezért: „*Akinek felesége van, éljen úgy, mintha nem volna, aki sír, mintha nem sírna, aki örvend, mintha nem örvendene, aki vásárol, mintha meg se tartaná, s aki*

érintkezik ezzel a világgal, mintha nem érintkeznék vele (és itt hangsúlyozza, hogy rövid az idő), mert elmúlik a jelen világ.”

Úgy érzem, hogy ezekre a szavakra kellene felépíteni egy új evangéliumi aszketikát. Az eseményeket, a teendőket, a világban való elkötelezettséget a keresztény nem veti meg, de a végső értelmezést Istentől várja, azon a *nagy Napon*. A keresztény tud serényen dolgozni. Nézzétek végig a történelmet, hogyan vett részt a keresztény hívő a világban! *De a szíve nem lehet a világban!* Az utolsó percig teljesen jelen kell lenni, de mégis távol! Ezt nem lehet tanítani. A leglényegesebb dolgokat sohasem lehet megtanítani. De ha őszintén vágyakozol rá, egyszer majd ráébredsz!

Ismerős a történet egy szent életéből. Éppen biliárdozott barátaival. Egyiküknek az az ötlete támadt: – Mi lenne, ha egy óra múlva meg kellene halnunk? Mindegyik hozta a maga vallásos ötletét: egyik meggyónna, másik imádkozni kezdene. Csak a szent nem szólt semmit. Amikor rákérdeztek, mégis, ő mit tenne, így felelt: – Tovább biliárdoznék. Tenni kell tehát, amit teszek, de a szívem ne legyen benne, maradjak szabad tőle. Bármikor elszólíthatnak. Abban a pillanatban leteszek mindent. Ez az igazi disponibilitás, készség, készenlét!

Egy szerzetesnek, egy papnak az életében sok mindent leleplez egy helyezés. Egyszerűen fogják és áthelyezik valahová. Ha emiatt felháborodik és elveszti nyugalmát, lelkiileg nem szabad és nem szegény. Szent Ferenc atyánk szerint, ha valaki egy hivatalhoz, beosztáshoz úgy ragaszkodik, hogy amikor megfosztják tőle, elveszti nyugalmát, akkor az illető nem szegény! Ez a helyzet mindent leleplez, mert végül is semmi sem számít, csak az üdvösség. Szent Pál az előbb idézett részletben felsorolja az emberi élet minden területét: a házaseletet, a sikert és sikertelenséget, a gazdasági és politikai tevékenységet. Ha saját vágyaimból szövök magam köré egy világot, akkor materialista vagyok. Ha a végső dicsőséget részleteiben elgondolom és abból szövök egy jelen és jövő világot, akkor Joachim a Fiore apát mögé sorakozom fel, idealista leszek. Ez utóbbi vonal Hitlerhez futott be, a másik Sztálinhoz. Mind a kettőben ott volt az alapvető tévedés. Igaz, a földön tenni kell feladatunkat, de ugyanakkor a nyitott ég alatt várni Isten közbelépését. Ezt az isteni közbelépést azonban én ne színezzem ki és ne keverjem össze a mindennapi élet megnyilvánulásaival! Ne akarjam az örökkévaló boldogságot itt a földön megszerkeszteni, ugyanakkor földi vágyaimat se vetítsem fel az égre!

Az Úr Jézus, amíg az Írásokat fejtegette, valószínűleg lassan szétrepesztgette azt a földi szöveget, amelyet az a két tanítvány szőtt egybe a próféták ígéreteiből és politikai meg személyes vágyaikból. S így lassan kinyílt a szívük Isten ígéreteinek befogadására. Látták, hogy másképp is cselekedhet az Isten. Ezek az Emmausza igyekvő tanítványok nem úgy cselekedtek, ahogy Szent Pál ajánlja nekünk. Politikai és egyéni reménykedésüket belekeverték az isteni ígéretek világába, és amikor Nagypénteken ez az egyéni és kollektív reménységéből szőtt messianisztikus világ összeomlott, összeomlott a Jézusba vetett hitük is: „*Mi azt reméltük, hogy ő fogja megváltani Izraelt.*” Csak az a probléma, hogy mit gondoltak *megváltáson* és mit értettek *Izraelen?* Szent Pál leveleiben pontosan azt fejtegeti, hogy a megváltás mélyebb, egyetemesebb és lelkibb. Az ember egzisztenciális gyökereit is megváltja az Isten. A megváltás az ember szívét éri el! Izrael pedig nem körülhatárolható.

„*Te vagy az egyetlen idegen...*” Zseniális meghatározás! A feltámadott Úr nagyon idegennek tűnik nekünk. Egészen másképp nézi a keresztet, az üres Kálvária-dombot, a sírt, a mi történelmünket és annak hátrahagyott, széttört tojáshejait. „*Te vagy az egyetlen idegen!*”

S amikor a Feltámadott kibogozza a mitológiai szöveget, akkor érinti meg igazából az Ige az ember szívét. „*Nemde lángolt a szívünk?*” Mikor Isten ígéreteit összeszöjjük politikai és egyéni vágyainkkal, akkor érdekes módon megérintetlenné válunk az ő számára. Az ilyen ember elégedett magával, sose fog lángolni a szíve. A feltámadt Krisztus összetöri az ember kisszerű reményeit. Az emmauszi úton biztosan utalt arra, hogy nem fogja a rómaiakat kisöpörni a zsidó földről. – Nem ezért jöttem! Rosszul értelmeztétek a prófétákat! Elkentétek Isten ígéreteit a ti apró kis reménykedéseiteken. Amikor Isten szétveri szűkös vallási világunkat, amiben már

minden a helyén van (minden barokk csillár és az utolsó virágszál is), akkor hirtelen megérinti a szívünket, és akkor lángolni kezd a szívünk.

Mert a szívnek ez a lángolása azt jelenti, hogy egzisztenciálisan megérintette őket Jézus. Nem úgy, mint két zsidót, akik várják a rómaiak megalázását és a zsidó uralom eljövételét, hanem mint két embert, két teremtményt. Ezért most már nem számít, hogy valaki zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő. Isten nem ott érint meg, ahol magyar vagyok vagy szláv. Ez csak külső burok. Nem ott érint meg, ahol férfi vagyok vagy nő. Ez sem a legmélyebb titka az embernek. Ott érint meg, ahol teremtmény vagyok, az Isten kezéből most kikerülő szegény, kicsi, árva teremtmény, aki nélküle elvesznék.

„*Felismerték őt a kenyértörésben, de eltűnt a szemük elől.*” Látni Jézust, de nem ismerni: ez adatott meg a kortársaknak. Mit használt nekik? Szomszédai látták Jézust, de nem ismerték. Hiába látták, ez őket nem üdvözítette. Ha látjuk Jézust, de nem ismerjük, az semmit sem használ nekünk. De ha ismerjük őt, még ha nem is látjuk, ez az üdvösség útja. Ahol pedig egyszerre ismerjük is meg látjuk is, az a boldog örökkévalóság. Igaz, egyes megjelenésekkor együtt volt a látás meg az ismeret. Amikor Péter apostollal beszél a tó partján, akkor Péter már felismerte, hiszen János mondja, hogy: „*Az Úr az.*” Tehát Péter látja is és ismeri is őt, ezért a köztük folyó beszélgetés már az örökkévalóságra tartozik. Nem pusztán evilági esemény, hanem ízelítő az örökkévalóságból, mint a színeváltozás.

Tamás esete is hasonló: miközben látja Jézust, felismeri és meg is vallja: „*Én Uram, én Istenem!*” De az emmauszi tanítványok esetében a kettő nincs együtt. Amíg látták, nem ismerték. Odanéznek talán a kezére, amint megtöri a kenyeret és felismerik (hiszen az utolsó vacsorán ezt a jelet adta), de már nem látják. Van ebben valami általános drámaian emberi esemény is. Amíg közöttünk élnek a szentek, nem ismerjük fel őket. Ha Jézusra lehetett mondani, hogy borissza, falánk, a vámosok és a bűnösök barátja, a különféle politikai vádakról nem is szólva, akkor minden szenttel meg lehet tenni, és meg is tesszük ugyanezt. Istenem, mikor fogja a te világod befogadni szentjeidet?! Abban a pillanatban viszont, amikor egy közösségben, egy szerzetben, egy családban vagy egy plébániai közösségben ez a szent örökre lehunyja a szemét és többé nem lehet vele beszélni, mindenki rögtön felismeri, hogy szent volt. Haláláig azonban gyötörték, kínozták, megvetették.

Ez a helyzet egy kicsit emmauszi helyzet is. Amikor eltűnt a szemük elől, akkor felismerték őt. Ez a mi utunk is, mert mi ugyan nem látjuk őt, de ismerjük. Csodálatos dolog történik az emmauszi vendégfogadóban: itt születik meg az Egyház hite és szentségi élete.

Az Énekek éneke jut eszembe: „*Kedvesem benyújtotta a kezét az ajtónyíláson, erre megremegett a bensőm.*” Isten emberré lett és kicsiny kezét benyújtotta a teremtés rácsain a betlehemi éjszakában. Most pedig azt a nagy férfitenyeret, amelyet átszúrtak értünk, nyújtotta be az ajtónyíláson, és erre megremegett a bensőm.

Nemde, azt mondja szent János, hogy: „*Kezünkkel tapintottuk az élet Igéjét*”. „*Felismerték őt a kenyértörésben*”, és most azonnal keresik az apostoli közösséget. Érdekes ez a változás. Elkezdnek futni vissza Jeruzsálembe és ott együtt találják a tizenegy apostolt és elmondják, hogy ők is találkoztak az Úrral. Azok szóhoz sem engedik őket jutni, hanem ezt mondják: – Hallgassatok, nagyobb dolog történt, megjelent Simonnak! Ő a hiteles tanú. Csak miután ezt meghallgatták, mondhatták el, ami velük történt!

Itt az Egyház valósága. Az Ábrahámtól induló történet végkifejlete. Ha az Egyházban nincs folyamatosság, ha a Tizenkettő jelenléte hiányzik, akkor Egyház sincs. Lehet szó egy magánjelenésről, amely egy kis csoportot összehoz, de az nem az Egyház. A hit teljessége csak az Egyházban valósul meg, vagyis az apostolokkal való közösségben.

Szent Ferenc megtérése egy sajátos emmauszi út. Francesco tele van evilági ambíciókkal. Ő is a keresztes háborúk gyermeke. A pápa seregébe jelentkezik Brienni Walter oldalán, aki a császár ellen küzd, mert Isten ügye, a pápa ügye, a politika ügye és az örökkévalóság ügye azonos. Milyen világos, milyen gyönyörű világ! De láz veszi le a lábáról, és hallja a kijózanító

kérdést: „*Ferenc, ki tud neked többet tenni, az Úr vagy a szolga?*” – „*Az Úr.*” – „*Akkor miért hagyod el az Urat a szolga kedvéért?*” Visszaforodul. Nem tud tovább menni. Ez számára, az emmauszi út első szakasza: a kiábrándulás és a szív lángolásának a kezdete. Amikor a politikai és evilági remények széttörnek, amikor egyáltalán nem világos, hogy mit akar az Isten és mit akarok én, s ahol megkérdőjeleződik, hogy az én legjobb vágyaim valóban az Isten akarata-e egyben.

A következő állomás az, amikor felismeri Jézust a kenyérben. Ferencig egy ezredévet tett meg a kereszténység. Megőrizte az Oltáriszentséget, de szinte elfeledte. A keresztes háborúk idején Ferenc a szemétből szedi elő ezt a törékeny jelenléte és tudja, hogy az Egyház ebben hordozza erejét. Nem a hitvitákban, nem az eretnekek üldözésében, nem evilági hatalmában, hanem a kenyér színében. S akkor olyan nagy hitet adott neki az Úr templomai iránt, hogy azokban egyszerű szavakkal így imádkozott: „*Imádunk téged, legszentebb Urunk, Jézus Krisztus, itt és a világban lévő minden templomodban.*” Azután testvéreivel Rómába siet, az új Jeruzsálembe.

Nagyon meglepődött volna, ha valaki azt mondta volna neki: – Mit keresel te Rómában? A pápa gazdag evilági fejedlem. Nem mondhatja már azt, amit egyszer az apostolok: „*Aranyunk és ezüstünk nincsen.*” Nézd, hivatala van, pedig Péternek, a halásznak nem volt hivatala. Nézd, fegyverei is vannak, hogy azokkal védje meg érdekeit, Péter pedig fegyvertelen volt. Ferenc mindezt egyszerűen nem értette volna, mert ezek a kérdések elmennek az Evangélium lényege mellett. Ő Simont keresi. Mert az az Egyház, ahol nincs Simon Péter, az nem Egyház! Abban kár hinni! Az legfeljebb egy jószándékú istenkereső csoport, mely üdvözülhet a jószándéka miatt. De hite sebzett hit, nem egész hit! Ferenc eléri, hogy jóváhagyják evangéliumi közösségét. Nem a pápától kérdezte, hogyan kövesse Krisztust, hanem a nagy Idegen, Krisztus társult melléje és ő tanította a követésére, de az emmausziak hit ösztönével Simon Péterhez szaladt.

Utolsó szavai, melyeket már stigmatizált kézzel írt: „*Senki sem mutatta meg nekem, mitévő legyek.*” Tudjátok mekkora fájdalom van ebben? Egyetlen pap, egyetlen püspök sem volt segítségére. A Magasságbeli nyilatkozta ki neki, hogy az Evangélium szerint éljen. Ugyanazt az utat teszi meg, mint az emmauszi tanítványok. Nem tudja elképzelni az evangéliumi életet Péter nélkül, a Tizenkettő nélkül! Érti, hogy ez ellentmondás lenne.

Testvéreim, az emmauszi út a mi utunk is. Mindegyikünk tart valahol. Lehet, hogy éppen abban a stádiumban, hogy szomorúan bandukoltok és egy összedőlt világ romjai égnek még bennetek. Higgyétek, hogy ott van már mellettetek az Idegen, és ne féljete és ne sirassátok a régi Jeruzsálem romjait, mert ő majd újjáépíti bennetek az ő Jeruzsálemét, amit nem lehet megszerkeszteni körzővel és vonalzóval, politikai és gazdasági álmokból, hanem amit Isten készít nekünk minden képzeletünket felülmúló módon.

1994. április 10.

Jézus megjelenik az apostoloknak

„Miközben (az emmauszi tanítványok) beszámoltak arról, ami velük történt, Jézus megjelent közöttük.” A mi hitünk Jézus megjelenésének nyomán született meg, vagyis látomásból ered. A Példabeszédek könyvében olvashatjuk: „Amikor nincs mennyei látomás, a nép elvadul” (29,18). Az eszmények nem mentenek meg bennünket, hanem csakis a mennyei látomások: Jézus látása, szemlélése. Igaz, Szent Pál azt mondja, hogy a hit hallásból ered. Ezzel a hit áthagyományozási módjára, az igehirdetésre, a prédikációra utal, amelynek pünkösdüi eseményében vasárnaponként részesülünk. De az a hit, amit mi hirdetünk nektek, az apostoli hit, végső soron abból a tényből ered, hogy a tanítványok látták az Urat. Így ír Szent Pál: „Megjelent Péternek, aztán a tizenkettőnek, majd egyszerre több mint ötszáz testvérnek jelent meg, akik közül még sokan élnek, néhányan pedig már meghaltak. Aztán Jakabnak jelent meg, majd valamennyi apostolnak, mindnyájuk után, mint elvetéltnek, megjelent nekem is.” (1Kor 15,3-8). Ez a lista azoknak a névjegyzéke, akik látták az Urat. Erre a tényre épül a mi hitünk! Amikor alá akarják ásni Szent Pál igehirdetését azzal, hogy kétségbevonják apostoli küldetését, akkor éppen azzal érvel, hogy ő sem másodrangú apostol, hiszen látta az Urat.

Így tehát a keresztény hit és élet végső forrása a feltámadt Krisztus látása. Az igehirdetés és annak hallgatása által e hit teljessé lesz bennünk úgy, hogy mi is látni kezdjük Jézust. Mellékes, hogy külső vagy belső látással látjuk-e őt, a lényeg az, hogy nem egy eszme áll életünk középpontjában, hanem egy arc, amelyet szüntelenül nézünk. Szent Pál is azt akarta, hogy mindazok, akiknek ő vitte meg az Evangélium üzenetét, szüntelenül lássák Krisztust. Ezért írja a galatáknak: „Ti ostoba galaták, ki babonázott meg benneteket (különböző vallási eszmékkel), hogy ne engedelmessédjétek az igazságnak, titeket, akiknek szemé elé állítottuk a megfeszített Krisztust?” (Gal 3,1). Szemetek elé állítottuk – nem úgy, hogy külsőleg lássák Krisztust, hanem úgy, hogy bensőleg szüntelenül szemléljék.

Testvéreim, más az eszmény és más a látomás. Az eszmény bármilyen nemes legyen is, ideológiát hoz létre. A látomás, Jézusnak a látása életem megváltoztatására vezet, vagyis életszentségre indít. Jaj annak a szerzetesnek és papnak, de annak a világi hívőnek is, aki nem látja Jézust. Az eszmény néma bálvány csupán. A látomás viszont egy személyvel való találkozás. Az eszmények is vonzhatnak, a látomás is vonz, de az eszmények képtelenek minket szeretni, vagyis megváltani. Ezért nincs megváltó eszme. Csak az én Jézus Krisztusom tud így szólni: „Ha majd felmagasztaltatom a földről, mindeneket magamhoz vonzok.” Ez a vonzás a szeretetnek a vonzása. Az eszmények csak igazságaikkal vagy szépségükkel vonzanak. Jézus Isten szeretetével vonz bennünket. Akit egy húsvéti látomás vonz, az előbb vagy utóbb, de diadalmaskodni fog a bűn felett. Az, akit szép és igaz eszmények vonzanak, nem biztos, hogy megszabadul bűneitől. Sőt, élete kettéhasadhat. Tatjana Goricseva írja le vallomásszerű könyvében, hogy amikor a marxista ideológiából kiábrándult orosz értelmiség tagjaként felfedezte Heidegger-t és másokat, nappal filozófiai előadásokat tartott, éjszaka azonban a leggyalázatosabb kicsapongásba merült társaival együtt. Szellemi igényesség és erkölcsi züllöttség megfér egymás mellett. Lehet teológus is valaki, a teológiai eszmék sem mentik meg az embert. Azok másra való, nem arra, hogy üdvözítsenek. Sajnos, az eszmények sokszor kettéhasítják az életünket, mert vonzanak, de szeretni nem tudnak, világosságot adnak, de nem üdvözítenek, bűneinket esetleg felfedik, de feloldozni képtelenek bennünket.

„Amikor nincs mennyei látomás, a nép elvadul.” Nem ez tapasztalható ma is, itt, Magyarországon?

Szent Péter arról ír első levelében, hogy addig kell olvasni az írásokat, amíg szívünkben fel nem kél a hajnalcsillag, vagyis Krisztus. Ez nem költői fogás! Szívünkben van életünk középpontja, a szív cselekedeteink mozgatója. Az a keresztény, akit Krisztus mozgat, aki szívében látja Krisztust, a Hajnalcsillagot. Amikor őt látni kezdem, belülről megkezdődik az

újjászületésem. Mindeddig a vallás lényegén kívül éltem, esetleg hallgattam kevésbé vagy jobban sikerült konferenciabeszédeket és olvastam divatos teológiai könyveket. Egy bizonyos szinten mindez olyan lehet, mint a szemét. Hiszen „*Jézus Krisztus felséges ismeretéhez mérten – mondja Pál – mindent szemétnak tekintettem.*”

Az Egyház (a szent nép) is elvadul, amikor nincsenek mennyei látomásai. S hogyha az Egyház elvadul, akkor mi lesz a világgal? A pogányokkal? Rajtuk még nagyobb vakság vesz erőt, és mi felelősek vagyunk a világ e vadságáért, elvadultságáért. A XIII. században az Egyház megújult, mert Szent Ferenc és Szent Klára, Szent Domonkos és a többiek szüntelenül látták az Urat. Ez a szemlézés nem külső látomás volt, hanem belső. San Damianóban egyszer megszólalt a Feszület, s ettől kezdve Ferenc mindig hordozta lelkében Urunk képét. Azok, akik látják Jézust, és csakis ők, akarva-akaratlanul megújítják az Egyházat, mert körülöttük azonnal élet fakad.

Tízeseivel, százasával, ezreseivel jöttek a testvérek és a nővérek, köztük a cseh király leánya, Ágnes is. Ez a látomásból fakadt élet mint meleg áramlat hatolt be a hideg palotákba és a viskókba egyaránt, és az Egyház érezte, hogy újra tavaszodik. Ez a tavasz Umbriában keletkezett, ahol 3-4 ember szüntelenül látta Krisztust, s ennek nyomán átalakult az Egyház. Ma is reformra van szükség. De a XIII. századi Egyház reformját sem III. Incének, sem utódainak nem sikerült véghez vinnie látók nélkül, akik nem is akartak mást látni, mint Jézust, akik Jézus Krisztus ismeretéhez mérten mindent szemétnak tekintettek. Az Egyház világosság és íz a világ számára, de az Egyházban a világosság Jézus látásából ered. Tőle kapja a só az ízet. Nem hiábavalóak az egyházmegyei zsinatok. Szükséges lenne megújítani hitoktatásunkat. Meg kellene szervezni az evangelizáció mai módjait. Negyven-negyvenöt év után újjá kell éleszteni a szerzetesi életet. Törődni kell a karitás munkával: gondját kell viselni a szegényeknek és a betegeknek. De vajon milyen zsinat lenne az, ahol beszélgetnek, de nem jelenik meg Jézus a lelki szemük előtt? Milyen hitoktatás és evangelizálás az, ahol az üzenet hirdetői nem mondhatják el János evangélistával, hogy „*amit láttunk, azt hirdetjük nektek*”? Milyen szerzetesi élet az, amely hármass fogadalmat akar betartani, vagyis elhagyni mindent, de nem szemléli szünet nélkül a megtalált kincset, az Úr Jézust? Így csak rendalapítóink gyalázatos, önmagát sem értő karikatúrái leszünk! Semmilyen feladat vállalása sem igazolja létünket. Mi arra valóak vagyunk, hogy lássuk Jézust! Ez az elsődleges feladatunk.

Gondját kell viselni a szegényeknek és a betegeknek, de mennyiben lesz az igazi segítség, ha mondhatjuk, aranyunk, ezüstünk van, de nem merjük mondani Jézus nevében: „*Kelj fel és járj!*”?

„*Miközben beszélgettek, megjelent közöttük Jézus.*” Közöttünk is megjelenik, de meg is kell látni őt a hit szemével. Nem elég csak megpillantani, hanem szünet nélkül kell nézni. Mindennap, éjjel és nappal! Az apostolok olyan emberek voltak, akik szüntelenül Jézust szemlélték halálukig. Erről nemcsak az Apostolok Cselekedetei tanúskodnak, hanem az a néhány hagyománytöredék is, amely őrzi életük utolsó mozzanatait. Szent Péter el akarja hagyni Rómát, s a Via Appián találkozik az Úrral. – *Quo vadis, Domine? Hová mész, Uram? – Rómába, hogy újra megfeszítsenek.* A papi élet ilyen látomásokból él. Lehet, hogy el akarok én is menni, itt hagyni mindent, de találkozom az Úrral, aki végtelen szeretettel rám tekint és visszaküld oda, ahol vagyok.

Vianney Szent János is egyszer-kétszer összecsomagolt, hogy elhagyja faluját, de mindannyiszor visszatért. Az az igazi nagy hivatás, amit nem élvezünk, hanem mindenestül szeretnénk letenni, de mivel látjuk az Urat, aki szembejön velünk és visszaküld oda, ahová ő állított minket, ezért mégis maradunk.

Igen, az apostolok olyan emberek voltak, akik haláluk pillanatában is látták az Urat. Szent Péter kivégzésekor látta a keresztfát és rajta a Megfeszítettet, ezért kérte, hogy őt fejjel lefelé feszítsék keresztre, mert nem tartotta méltónak magát arra, hogy ugyanúgy haljon meg, mint

Ura. Mi pedig sokszor öntudatlanul is egy Krisztus nélküli kereszténységet akarunk. Jók akarunk lenni, törekszünk elkerülni a bűnt és talán az erényeket gyakoroljuk, de Jézus nélkül.

Rá kell döbbernünk végre, hogy nem megy! Szüntelenül Jézus arcára kell tekintenünk! Az olyan kereszténységnek, amely arra vállalkozik, hogy csupán keresztény értékeket őrizzen, maga a sátán is besegít. Neki minden olyan keresztény kísérlet, életforma jól jön, amely tele van krisztusi eszmével, csak éppen Krisztus hiányzik belőle! Paktál velünk, segít, fizeti templomainkat! Képes fenntartani intézményeinket, csak eszméket hirdessünk, ne pedig Krisztust, a Megfeszítettet, a vértől ázott arcú, szelíden ránk tekintő Feltámadottat!

Ezzel szemben, figyeld meg, ellene van mindennek, ami az Úr arcának szemléléséből fakad. Persze, hogy kell a pontosan megfogalmazott dogma és a helyes teológia! Kell az egyházfegyelem! De ezek mellett az ember még elkárhozhat az Egyházban. Ha azonban valaki Jézus arcát nézi szüntelenül, nem fog elveszni. Avilai Szent Teréz akkor tért meg igazán egy langyos kolostori élet után, amikor a kolostorba behoztak egy Krisztus-arcot ábrázoló festményt, és azt szemlélni kezdte. Ilyen esemény kellene egy átlagkeresztény családban, de különösen egy langyos kolostorban, hogy felforrósodjék a szívük, hogy tudják: misztika nélkül, Jézus nélkül gyalázatos az életük. Nem csakhogy középszerű, de egyenesen elárulása annak a hivatásnak, amelyre Krisztus meghívta őket.

Akkor kezdődik a közösség újjászületése, amikor beszélgetés közben Jézus megjelenik közöttük és így szól hozzájuk: „*Békesség nektek. Én vagyok, ne féljete!*” Amikor az Úr békességet kíván, akkor meg is adja azt, csak be kell fogadni. Nagy titok a békesség! Én még soha nem találtam rá igazi meghatározására.

A keresztény filozófusok úgy gondolják, hogy a békesség nem más, mint a rendből áradó nyugalom. Ezt a megfogalmazást el kell mélyíteni és bizonyos szempontból helyesbíteni. Csak az emberi életben létrejött rendről lehet szó, mert remélem, nem gondolod komolyan, hogy a fészerben sorba rakott kerti szerszámok, a szobád szekrényeiben pontosan egymás fölé rakott ingek és zsebkendők, a fiókjaidban mértani alakzatba állított tollak és tintatartók rendjéből áradó nyugalom, vagy akár a jogrendből áradó kiegyensúlyozottság, békesség. Ez mind nem maga az, legfeljebb elősegíti a békességet.

Itt arra az ősi rendre kell gondolni, amelyet más szóval üdvösségrendnek neveznek, s amelyről Szent Pál ír az efezusiaknak: „*Áldott legyen Isten, Urunk, Jézus Krisztus Atyja, aki Krisztusban minden mennyei, lelki áldással megáldott minket. Benne választott ki a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte. Szeretetből eleve arra rendelt minket, hogy Jézus Krisztus által fogadjon fiait legyünk.*”

Ez az az alapvető rend, hogy a Szenthez, az Istenhez tartozzam, vagyis szent legyek.

Szent Péter első levelében a Leviták könyvéből vett idézettel buzdítja a híveket: „*Szentek legyetek!*” Istentől elrendelt célod tehát nem az, hogy sikeres legyen az életed. Még kevésbé az, hogy sikertelen. Sem az, hogy minél több gyönyört szerezz, vagy hogy gazdag és egészséges légy! De még csak az sem, hogy boldog legyél, hanem, hogy *szent* legyél! Mindaddig, amíg nem ez a célod, alapvetően nincs rend az életedben és nem lehet békességed.

Akkor ízleljük meg a békességet egy-egy pillanatra, amikor elhatározzuk, hogy szentek akarunk lenni. Nemcsak jó, nemcsak hiba nélküli emberek, nemcsak ájtatos keresztények, hanem *szentek!* Amikor mindennek meg akarunk halni, ami bűn, minden megalkuvásnak és csak Istené akarunk lenni. Néha megfoghatatlanul is jelentkezik ez a békesség. Egy dallamot hallasz, egy harangszót, elér hozzád a tavasz illata, egy hatalmas repülő madarat láatsz a táj fölött. Felmerül emlékezetedben egy régi kép, a szülői ház és egy boldog nap emléke. Akkor ízleljük meg a békességet, amikor szentek akarunk lenni, semmi mások. Amikor annyira gyermekek leszünk, annyira naivak, annyira kicsik, hogy újra csak szentek akarunk lenni, mert akkor alapvető rend áll be zürzavaros életünkben. Eddig olyanok voltak életünk napjai, cselekedetei, gondolataink, érzelmeink szilánkjai, mint az össze-visszahányt vasreszelék, vasforgács. De

hirtelen megjelenik a mágnes és azonnal rendeződik minden, és ebből a rendből az a nyugalom árad, ami maga a *messiást béke!*

A feltámadott Krisztus megjelenésével békét ad, mert nyilvánvalóvá teszi Isten ránk vonatkozó tervét, feltárul Isten szeretete, és amíg látják őt az apostolok, semmi mások nem akarnak lenni, mint szentek. Természetesen ez csak egy pillanat, de ennek a pillanatnak állandósítására megkaptuk a Szentlelket. „*Békesség nektek! Vegyétek a Szentlelket!*”

A Szentlélek egyrészt állandósítja bennünk Krisztus látását a hitben, másrészt bennünkklakása által Isten legbensőbb életörvényébe sodor. Így a Szentlélek a mi állandó békességünk.

A félelem egy alapvető zavarból keletkezik. Ádám azért félt, mert elszakadt Istentől, mert megzavarodott benne az ősi rend. A legnagyobb félelmek attól vannak bennünk, hogy nem szentek akarunk lenni, vagy nem akarunk szentek lenni, illetve helytelenül fogjuk fel a szentséget. Olyanok akarunk lenni, mint az Isten: ez az életszentség önző képze. Nem istenné kell lennem, hanem Istené kell lennem. Ha az előttem álló Krisztussal szemben, aki maga a Szentség, fenntartásokat támasztok, félelem szakad fel a lelkemből.

„*Miért vagytok megzavarodva? Miért támad kétely szívetekben? Nézzétek kezemet és lábamat, én vagyok!*” Miért a kezét és a lábát mutatja meg az Úr? Azért, hogy lássák sebeit, Nagypéntek rettenetes nyomait, a gyűlölet okozta sebeket, melyek a megbocsátás forrásává lettek.

Úgy látszik, a szentség útján akkor indulhatunk el, ha bocsánatot nyernek bűneink. Mert hiába jelenik meg életünkben a szentség vágya, ha nincs feloldozás. Istennel való egyesülésünket senki és semmi sem akadályozhatja meg, csak saját bűneink. Nem igaz, hogy itt és most nem tudok szent lenni, mert ezekkel a személyekkel kell együtt élnem a családban, a kolostorban! Ez mind gyalázatos kifogás! Ha így állsz hozzá, sose fogod megtalálni azokat a körülményeket, amelyekben végre szentté lehetsz! *Itt és most*, senki nem akadályoz meg a szentségben! Ellenkezőleg, mindenki azt mozdítja elő! Főleg azok, akik nem fogadnak el téged. Egyedül bűneink akadályozzák meg Istennel való egyesülésünket. Így békességünket is feloldozatlanságunk akadályozza meg.

Testvérem, katolikus testvérem, hogy tudsz élni feloldozás nélkül? Hogy tudsz élni egy semmibe sodródó belső világgal? Miért nem engeded meg magadnak azt a fényűzést, hogy elfogadod: „*Akinek megbocsátjátok bűneit, meg lesz bocsátva.*”?

A békesség az ember számára nemcsak lelki béke, mert az ember nemcsak lélek. Krisztus azt mondja: „*Tapintsatok meg és lássatok. A szellemnek nincsen csontja és húsa, nekem meg, amint látjátok, van.*” Békességünk végső forrása a feltámadt Krisztus. Ha csupán a lelkem találkozna Istennel, a testem és a kozmosz viszont lemaradna, akkor az nem békességem lenne, hanem kettészakításom.

A békesség forrása Krisztus csontjának, a szent sebeknek a megérintése, mert ő olyan életre támadt fel, amelyben sem megtestesülése előtt, sem földi életében nem volt. Olyan életre támadt fel, amely élet eddig nem is létezett: a *feltámadott ember* életére! Mert nem úgy támadt fel, mint Lázár vagy Jairus kislánya. Az ő feltámadása teljesen más. A feltámadt Krisztus új létmódot nyitott meg. Olyan jövőt tárt fel az embernek, amelyben az testestül-lelkestül örökké együtt lehet Istennel; amelyben nincs gyász, fájdalom, siralom; amelyben nincsenek könnyek, kísértés és bűn, nincsen gyűlölet, csak szeretet van és ez a szeretet örökkévaló. Olyan örök életet, amelyben test is van, csont is van, hús is van. Ez a kozmosz jövője. Jézus feltámadásával teremtés veszi kezdetét. Ennek a régi teremtésnek soha nem sejtett jövőt szán az Isten!

Egy nap majd engem is testestül-lelkestül bevisz ebbe az új életbe. Az lesz majd a teljes, a kozmikus béke! Amikor mindenben egyértelműen, szelíden, de visszavonhatatlanul, állandóan és visszautasíthatatlanul átragyog Isten szentsége.

Amikor a kozmosz minden része és a kozmosz egésze egy óriási Ostyához lesz hasonló.
Isten lesz a minden, és mi mindenben látni fogjuk, hogy valóban minden a miénk, mi Krisztusé
vagyunk, Krisztus pedig az Atyáé a Lélekben.

1994. április 17.

Én vagyok a jó Pásztor

A jó Pásztorról szóló evangéliumi részletet hallgatva állandóan kísért bennünket, keresztényeket az „idill”. Talán már a katakombai festészet óta, ahol ragyogó római ifjú képében maga az Úr Jézus veszi vállára szeretett báránykáját, mi pedig a 22. zsoltárt, mint pásztoralét énekeljük:

*Az Úr az én pásztorom, nincsen hiányom semmiben,
zöldellő réteken ád helyet nékem.
Csendes folyóvizek mellett nevelt fel engem,
felüdítette az én lelkemet.*

Igaz, az Istenben megnyugodott lélek, aki teljesen rábízta magát lelkének püspökére és pásztorára, Krisztusra, megízlel valamit az örök békességből. Mégis, hogyha figyelmesen végigolvassuk ezt az evangéliumi szakaszt, és ha tovább énekeljük a 22. zsoltárt, akkor szinte rémület fog el bennünket. Arról van itt szó, hogy a farkas elragadja és szétkergeti a nyáját. A jó Pásztornak az életét kell adnia juhaiért, hogy megmentse őket, mert ebben az életben a halál sötét völgyében járunk, ahol jelen van a rossz.

Testvéreim, meglepő, hogy amikor az Úr Jézus az Egyházzal beszél, akkor mindig krízishelyzetek képeit használja. Gondolatok csak a viharba került csónakra, amelyet majd eltemetnek a hullámok. Ez az Egyház! Amikor tanítványai jövőjéről szól, az üldözéseket említi, sőt a világ gyűlöletét: „*Mindenki szemében gyűlöletesek lesztek az én nevemért.*” Amikor Péternek átadja a főhatalmat, arról beszél, hogy a pokol kapui sem vesznek erőt Egyházán. A pokol kapui rettenetes erőt jelentenek. Most pedig farkasról beszél, amely szétkergeti a nyáját, egyeseket pedig széttép.

A Jelenések könyve tűzvörös sárkányt, öskígyót említ. Mindezek különböző képi megjelenítési formái ugyanannak a valóságnak, az Isten ellen fellázadt szellemnek, az ördögnek. Ez annál félelmetesebb, mert a farkasok nemcsak kívülről támadják az Egyházat, a nyáját, hanem báránybőrbe is tudnak öltözni, hogy belülről bomlasszák. Béreseket is vannak Isten Egyházában, akik nem adják életüket a nyájért, hanem a juhokból élnek, holott a nyáj egyetlen pásztorát az életét adta ezért a nyájért. Mindezekből nyilvánvaló, hogy az Egyház a világ legfenyegetettebb, legtámadottabb, legtörékenyebb emberi csoportosulása. Ha az Egyház ezt elfelejti számításba venni, valóban a veszébe rohan.

Az Egyházba lépni azt is jelenti, hogy belépek az emberi gyöngeség világába. Egy olyan csoportosulásba, ahol alapvetően felszínre jön, ami másutt mindenütt el van rejtve: az ember rettenetes fenyegetettsége. Az Egyház nem az erősek, hanem a gyöngék gyülekezete. A másutt lévő erősek ezért önámítók, ezek az emberek a felszínen, látszatokban és illúziókban élnek és a pillanatnak szolgálnak. Nem veszik észre azt, hogy az alvilág szája kitéve várja őket napjaik végén. Krisztus nem csupán az Egyház fenyegetettségéről szól, úgy általában, hanem meg is mondja, ki az, aki fenyegeti: a gonosz szellem, akinek irigysége által jött a világra a halál, s aki minden ember veszét akarja. Az Úr Jézus szenvedéstörténete mögött is ő áll. Ha figyelmesen olvassuk az újszövetségi Szentírást, a küzdelem a sátán és Krisztus között folyik, az emberi résztvevők csak belesodrónak. Az Egyház történelme ugyanígy szakadatlan küzdelem a személyes gonosszal, és az Egyház csak annyiban győz, amennyiben Krisztushoz, a Főhöz tartozik. Mi is csak akkor győzünk, ha szorosan bekapaszkodunk a jó Pásztorba.

Az Egyház éppen azért él ilyen fenyegetettségben, mert már a megmenekülés, az üdvösség útjára lépett. Az Egyház minden kisebb csoportja is fenyegetett, pokoli erőktől támadott közösség. És itt érünk el hétköznapijaink valóságába. Az az egyházközség, szerzetescsalád,

ifjúsági lelkeségi csoport, hívó család, amely nem pokolian támadott közösség, nem az Egyház tagja.

Mindezek a csoportosulások reálisan abban az állapotban vannak, hogy a farkas, a sátán elragadhatja és szétkergetheti őket. Ha az ember belenő egy szerzetesrend életébe, vagy több felelősséget vállal egy plébánia életében, szinte megrémül, látva, hogy az Egyháznak ez a része alig létezik. Őrjítő fenyegetettségben van! Ez alapvető tapasztalat. Nem lehet, hogy annyira vak legyen valaki, hogy ezt ne lássa. Ha valakinek megadatott a helyes látás az Egyházban, vagyis, hogy úgy lássa az Egyházat és a helyi közösséget, amint van, annak szeme elé rettenetes látvány tárul, a teljes felbomlás és széthúzás képe.

Az Egyház az a gyülekezet, amely végveszélyben van, amely éppen csak létezik. Nem arra gondolok, hogy kevés a pap, a plébániákat össze kell vonni, hogy nincs elég hitoktatónk, nincs megszervezve az evangelizáció. Ez még mindig az Egyház életének valamiképpen csak a felülete. De ha beletekintünk a lelkünkbe! Micsoda bizonytalanságok, alkudozások, árulások, képmutatóan vállalt kettős élet! Mennyi evilágiasság és romlottság lakik bennünk! Mennyi az elképesztő hatalmi torzsalkodás az Egyház berkeiben! Mintha vezérürük örült csatározását látnám, amibe a kicsik belepusztulnak. Felmérhetetlen roncsolásokat végez egy rend, egy család, egy plébánia, egy püspökség életében az „invidia sacerdotalis” (amelyet nem szoktunk magyarra lefordítani): a papi irigység. Milyen rettenetes örvényeket nyit meg az egymás iránti bizalmatlanság és a hideg, számító politizálás!

S ha mindez nagyításnak tűnne, nézzünk csak újra önmagunkba; az Egyháznak abba a kicsi világába, amely mi vagyunk! Milyen esendő árva lélek vagyok! A létezés végtelen óceánján viharba került parányi csónak. Emberi életemet milyen nagy zűrzavar fenyegeti. Ezt csak akkor nem látod, ha külső zajt csapsz magad körül, ha viszont elcsendesedsz, eléd tárul a nyilvánvaló elmezavar lehetősége, a teljes erkölcsi felbomlás veszélye, az egyetemes széthullás, a végső elhagyatottság örvénylő mélysége.

De éppen az Egyháznak ezt az állapotát sejtve, sőt a helyi közösségben és saját életemben meg is tapasztalva olvashatom csak tovább az Evangéliumot és ekkor, és csakis ekkor lesz az számomra igazán örömhír. A Szentlélek jelenlétének az első jele nem biztos, hogy béke és öröm. Egy ideig talán igen, de azután a Szentlélek felnyitja szemünket, és rávilágít a rosszra.

Csak a hitben kezdjük látni, hogy milyen az a szakadék, amelyből kiment minket Krisztus, mert ekkor már a szabadulás sodrásába kerültünk. Aki sodródik, az nem tud reflektálni. Elfoghatja rémület, de azután át is adhatja magát a sodródásnak és nem fél többé. S mivel biológiai élete még nem jutott kátyúba, érzékei jól működnek, ez a nagy sodródás a bűn felé egyáltalán nem tűnik számára tragédiának. Csak aki a szabadulás sodrásába került, az rendelkezik azzal a távlattal, hogy beletekintsen egy pillantással az örvénybe, az alatta megnyílt *seolba*, az alvilágba. Egy horgászegyesület, egy jótékonykodó humanitárius klub, vagy egy jól működő bűnbanda tagjaként nem látjuk az elveszettség mélységeit. A felületesség, illetve a lefelé történő sodródás nem teszi lehetővé, hogy helyesen lássunk.

A pokol örvényeiben való sodródás egyúttal kábítás és elaltatás is. Amikor azonban az üdvösség kezd megragadni, amikor a sötétség hatalmából kezd kiszabadítani Krisztus, egyre jobban látom azt a mélységet, amelyből kiemel, egyre jobban kijózanodom, és egyre jobban felébredek. Van Krisztus Egyházában olyan rettenetes sivárság- és elveszettség-érzés, amely jó, mert a valóság megpillantásából ered, amely rémülettel tölt el. Ilyenkor kell mondanom a zsoltárossal:

*Inkább lakozom az Úr házában kiűzöttben,
mint a bűnösök hajlékában.*

Nem biztos, hogy a lelki élet fokozatos béke és boldogság. Kell, hogy benne legyen ez a rémület attól a mélységtől, amibe zuhantam vagy zuhanhattam volna. Az Egyházban olyan

nyilvánvaló világosság ragyog, amely átvilágítja a szíveket és a veséket, és arra az alapvető helyzetre világít rá, amelyben az emberiség minden tagja található, amióta Ádám vétkezett és amióta személyesen is bűnöket követett el. Ha az Egyház hajójában vagy saját lelked csónakjában nem látod a végveszély lehetőségét, hogy elragadhat a farkas, hogy szétkergetheti az egész nyáját, akkor nem látsz jól. Nem Jézus szemével nézed az Egyházat. Akkor hazugságban élsz és talán másokat is becsapsz. Az Egyház az emberi élet paradigmája, az a hely, ahol az ember helyesen látja a helyzetét. Másutt mindenütt kábítás folyik. Az Egyház olyan világosság, ragyogás, amely pokoli mélységeket, örvényeket tár szemed elé. Persze, mindez üres fecsegés annak, aki nem veszi komolyan a hitét.

Az alaphelyzet a végső fenyegetettség. Ha bármi címen letagadod, átfested, vagy nem mered vállalni, sohasem fogod megérteni sem az Egyházat, sem az Evangéliumot, sem önmagadat. S talán éppen ez az igazi veszély! Mert látni a veszélyt, amelyből valaki kiment, már maga a szabadulás! Ha nem látom azt, hogy miből ragadott ki Krisztus, hogy ő nem evilági életünket akarta egy kicsivel jobbá tenni, hanem az örök kárhozat veszélyétől akart megszabadítani, akkor a hitem értelmetlen. A hitetlen ember nem hisz a kárhozatban. A hit először tehát mélységet nyit meg alattam.

Ma, amikor a búzaszentelés alkalmával énekeltük a Mindenszentek litániáját (amelyet sajnos egyre kevesebbet énekelünk), elemi erővel ragadta meg a lelkemet az Egyháznak ez a kiáltása: „Az örök haláltól ments meg, Uram, minket!” Ne a sikertelenségtől, ne a betegségtől, az örök haláltól ments meg, Uram, minket! Ha te ezt így még soha nem kiáltottad, akkor Jézus minden szava elmegy a szíved mellett. Akkor azt hiszed, fakultatív az Úr követése. De ha egyszer a lelked mélyéből kiáltottad az Egyházzal: Az örök haláltól ments meg, Uram, minket, akkor az Úr Jézus szavai, az Egyház parancsai nem megszavazásra vagy megértésre váró információk, hanem vakon követendő, abszolút követelmény, és az egyetlen út a megmenekülésre. Nem azért adta Krisztus a *kinyilatkoztatást*, hogy minden apró részletét megértsem, hanem hogy szavát megtegyem. Az örvény fölé nem azért épített nekem hidat, hogy a hidat vizsgálgassam, hanem, hogy átmenjek rajta. Ez a kinyilatkoztatás legalapvetőbb funkciója. A vallási teadélutánok semmire sem valók. Mehetsz egyik csoportból a másikba. Falhatod a könyveket, amíg az Úr utasításait – ha a szíved bele is szakad – nem teszed meg, addig nem tudod, miről van szó, és az Egyházat, a liturgiát egyszerűen önámításra használod.

Az Isten Fia nem hiába halt meg értünk. Alapvető apostoli tanítás, hogy azért halt meg, hogy kiragadjon minket a sötétség hatalmából. Nem azért, hogy jobb politikai, társadalmi rendünk legyen. Ez a mi dolgunk! Nem azért, hogy itt a földön sok gyógyulás legyen! Ezek csak jelek lehetnek! Az ő legalapvetőbb művét utasítja vissza a keresztény, ha lelkében még nem szakadt fel, mint egy utolsó kiáltás: „Az örök haláltól ments meg, Uram, minket!”

„Életemet adom juhaimért.” Miért? Miért kellett Jézusnak meghalnia? Meghalnia? Ez kevés, a Hiszekegyben többet mondunk: „Szálla alá poklokra.” Pontatlan a fordítás, mert itt nem a poklóról, hanem a seolról, az alvilágról van szó, hiszen Krisztus előtt nem volt még kárhozat. Krisztus tehát nemcsak úgy halt meg, ahogy mi mindannyian meghalunk, hanem a létezés legmélyére zuhant le. Oda ment el, ahová az Istentől elszakadt ember jut, mert a jó Pásztor utána megy minden egyes bárányának. Ez Nagyszombat félelmetes és egyben felemelő titka.

„Szálla alá poklokra.” Nem egy szakadékba megy a bégető kis báránykáért, ahol egy-két tövis megszúrja a kezét, hogy aztán az eltévedtet megsimogassa és a vállára vegye. Nem, Krisztus a halálnak halálával halt meg. Hogy ne legyen olyan hely az ember számára, ahol Istentől távol van. A halál utolsó pontja, az Istentől legtávolabb eső pontja a létezésnek, a teljes magány ez, ide, ebbe a börtönbe szállt le Krisztus.

A személyes lét arra való, hogy egy másik személlyel lépjek kapcsolatba. Az „én” csak a „te” által létezik. Az abszolút magány maga a kárhozat. Ádám ebbe a magányba zuhant bele. Ezt választotta magának, de most ide száll le hozzá a jó Pásztor. Ez Nagyszombat titka. Megérteni

nem lehet, csak elfogadni, nézve az ikonokat, amelyen egy sötét barlangba száll le Krisztus és megragadja Ádám kezét, és kézen fogva kivezeti.

A nagyszombati ősi prédikáció ezt a képet állítja elénk: „Az Úr leszáll az alvilágba. Miféle dolog ez? Nagy a csend ma a földön: nagy a csend és a magány mostantól fogva. Megrendült a föld és megnyugodott, mert Isten a testben elaludt és felébresztette a régtől alvókat. Meghalt az Isten a testben és felébresztette az alvilágot. Először a szülőhöz ment, hogy az alvó juhót megkeresse. A sötétben és a halál árnyékában ülőket mindenképpen meg akarja látogatni. A fogságba jutott Ádámhoz és a vele fogságra jutott Évához mindenképpen elmegy az Isten és az ő Fia, hogy kiszabadítsa kínjaiból. Belépett hozzájuk Isten, a kereszt győzelmes fegyvereit markolva. Mikor aztán őt Ádám, az elsőszülött meglátta, döbbenet verte mellét, mindenkinek odakiáltotta: *»Az én Uram legyen veletek!«* Krisztus pedig felelvén monda Ádámnak: *»És a te lelkeddel!«* Megragadván aztán a kezét ébresztgette mondván: *»Kelj fel, te alvó! Kelj fel halottaidból! És felragyog neked Krisztus.«* Én vagyok a te Istened, ki fiad lettem éretted! Éretted és ezekért, kiknek tőled kellett születniük. Most pedig mondom neked és hatalommal parancsolom mindazoknak, akik bilincsekben vannak: *»Világosodjatok meg!«*, és a szendergőknek: *»Keljetek fel!«*

Parancsolom neked: Indulj, te alvó, mert nem azért alkottalak téged, hogy az alvilág legyőzzön és fogva tartson. Kelj fel, kezem alkotása! Kelj fel, képmásom, ki arcom vonásait viseled. Kelj fel! Menjünk innen, mert te bennem, én pedig benned egyetlen és osztatlan személy vagyunk. Én, a te Istened éretted lettem fiaddá. Én, az Úr, éretted vettem fel szolgálai alakot. Én, aki az egek fölött vagyok, éretted jöttem a földre és a föld alá szálltam. Ó, ember! Érted lettem, mint egy ember a holtak közül, mint akinek nincs segítsége. Éretted mentem a Getszemáni kertbe, hol a zsidók kezébe adtak, és keresztre feszítettek. Nézd csak a köpéseket az arcomon. Éretted vettem magamra, hogy eredeti állapotodba visszahelyezzelek téged. Nézzed arcomon az ütések helyét, én ezeket vállaltam, hogy helyrehozzam az én képmásomra a te megromlott szépséged. Nézd csak hátamon az ostorcsapások okozta sebeket, én ezeket vállaltam, hogy levegyem bűneid terhét, mely hátadra tétetett. Nézd csak a szögeket! Jól a fához erősítették kezeimet éretted, ki ahhoz a bizonyos fához bűnösen nyújtottad ki kezeidet. Elaludtam a kereszten és a lándzsa behatolt oldalamba. Éretted, ki elaludtál a Paradicsomkertben és oldaladból vétetett elő Éva. Az én oldalam gyógyította meg oldalad fájalmát. Az én álmom hoz ki téged az alvilág álmából. Az én lándzsám tartja féken a lándzsát, mely ellened fordult. Rajta, menjünk el innen! Kivonszolt téged az Ellenség az Éden földjéről, én pedig már nem a Paradicsomkertbe, hanem a mennyei trónra helyezlek téged. Eltiltott téged az Élet előképes fájától, de én, aki maga az élet vagyok, egyé lettem teveled. Kerubokat állítottam, hogy ők szolgáljanak neked, kik egy darabig őriztek téged. Most pedig azt akarom, hogy a kerubok, mint Istenhez illik, hódoljanak neked. Elkészült a kerubos trón, vár rád az égi hintó, vár a nászágy, készen a lakoma, az örök hajlékok és a feldíszített lakások. Megnyíltak a kincseskamrák, a világ kezdete óta neked készített mennyország.”

Ez ősi prédikáció, ezek a képek nem kifejtik, hanem képekben és logikailag feldolgozhatatlan módon állítják elénk azt a titkot, hogy hová is ment el a jó Pásztor az ő bárányáért. Elment oda, ahová a halálban a legmélyebbre zuhanhatok, hogy ott legyen az én életem. Az utolsó áldozást csodálatos kifejezéssel úgy hívjuk, „szent útravaló”, az Úr végig velem fog jönni. A halálban egy pillanatra sem leszek nélküle. S amikor a halál legvégső pontjához jutok, a végtelen magányhoz, az elhagyatottsághoz, ott találom az én Megváltómat.

„*Életem adom juhaimért.*” Ő így adta az életét. Így mi nem tudjuk életünket adni egymásért. Mégis az apostoli Egyház egyetlen erkölcsi törvénye: *életünket kell adnunk testvéreinkért.* A magunk módján. Ne elvegyék tőlem az életemet, hanem én adjam oda szabadon. Ekkor lépek be Krisztus megváltásának teljes világába. A kereszténység nem egyetem, hanem élet! Megmagyarázni nem lehet az életet, élni kell! Nem okvetlenül úgy kell adni életedet testvéreidért, hogy meghalsz értük. Isten különös kegyelme folytán van, akivel ez is

megtörténik. De egyelőre elég, hogy élsz értük. Akkor lesz hivatássá egy élet, ha teljesen odaadja magát másoknak Krisztus miatt, Krisztusban, mert másképp nem is lehet odaadni magunkat senkinek. Minden emberi helyzet, minden életállapot igazi hivatás lehet. És egy papi élet sem hivatás, ha az ember nem adja oda magát, mert ha a jó Pásztornak egyetlen hivatása, amelyet az Atyától kapott, az, hogy odaadja az életét, akkor nekünk is csak ez lehet a hivatásunk.

Hadd mondjak el egy nagyon egyszerű és konkrét példát. Régen gyakorta előfordult, hogy egy szerzetesház portása a portán szentté lett. Budapesten is ismerek egy apácakolostort, ahol ilyen portás volt. Ennek a nővérnek az éjszakai és nappalai is szolgálatban teltek el. Nem kért helyettesítést, nem hisztériázott, nem nyafogott, nem akart nagyobb fizetést. Egy életen át keresztre feszített portásnővér volt. Testvéreim, ilyen ma alig van, vagy egyáltalán nincs. Aki az élet egy kis szeletében hűségesen szolgálja testvéreit a családban, a rendi közösségben, az odaadta az életét. Amikor laikus testvérek (vagy később, a kommunizmusban nővérek) dolgoztak rendházaink konyháján, életüket adták testvéreikért.

A szentség ez: rám bíztak egy kicsi területet, lehet, hogy egy portát, lehet, hogy a kertet, lehet, hogy egy egyházközséget, lehet, hogy három novíciát, és ezen a területen én egészen odaadom az életemet. Ez a terület gondozva van! Nincs többé magánélet! Teljes halál ez! Ahogy Chambers mondja: ez a „*fehér halál*”. Ilyen hivatások kellenének ma mindenhová, például az iskolákba. Ma vannak olyan érettségizett fiatalok, akik nem tudnak olvasni, nem tudnak számolni! Micsoda lelke van annak a tanítónak, aki ezután még fel meri venni a fizetését! Láthatunk viszont olyan tanítókat, pedagógusokat, láttunk olyan kántortanítókat, akik az életüket adták testvéreikért. Ez a szentség, a többi szócséplés, önámítás és a lelkek megrohasztása!

Nem az a lelki élet, hogy a pappal órákon át beszélünk lelki ügyekről. Szent Ferenc azt mondta: Mi ügye lehet egy kisebb testvérnek egy nővel? Csak az, hogy penitenciát adjon neki!

Alaposan felül kell vizsgálni az életünket, vajon hivatásként éljük-e azt, amit Istentől kaptunk. Az is lehet, hogy tényleg mindent megteszünk, de uralkodási vágyból: az áldozatos anya uralja a családot, az áldozatos szerzetes uralja a rendet, hisztériával: – Ha nem úgy lesz, ahogy elképzeltem... Jézus nem így tett. Nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem ő szolgált ki minket. Testvérek, adjuk át magunkat Istennek, de csakis azon körülmények között és azoknak az embereknek, akiket rábízott konkrétan. És ezután mondjunk le minden karrierről, nyugodj bele, hogy erre rámegegy az életed! De ha ezt megteszed, megízleled Húsvét békéjét, azt a békességet, amelyet a világ nem adhat. Akkor rálépsz a szentség útjára, amely nagyon egyszerű.

A keresztény szentség naturalista. Abban áll, hogy ha rám van bízva a templom, akkor pontosan kinyitom, ragyogóra kitakarítom. Ez lesz az életem. Amíg élek, addig ragyogni fog! Ez a szentség, ami ez alatt van, az önzés! S még egy: mindezt nem úgy teszem, mint egy rabszolga, nem úgy, mint akitől elveszik az életét. Ez nem Krisztus szelleme! Nekünk magunknak kell odaadnunk, mert mi is elmondhatjuk, hogy hatalmunk van odaadni az életünket. Ez a legnagyobb hatalom! És visszavenni soha ne akarjuk, mert tudjuk, hogy az odaadott élet Isten kezében van, aki maga a végtelen élet és szeretet.

1994. április 24.

Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők

„*Maradjatok bennem, akkor én is bennetek maradok*” – mondja a mi Urunk. Szent János, Szent Pál, Szent Péter apostolnak szinte ez az utolsó mondanivalója a krisztusi emberre vonatkozóan: a hívő ember olyan lény, akiben benne él a feltámadott Krisztus és akinek a feltámadt Krisztusban kell élnie. – *Maradjatok bennem* – mondja Krisztus –, *mert én bennetek maradok*. Ő nem vonja vissza ajándékait. Ha egyszer hozzánk költözött, bennünk is marad, ettől kezdve csak arra kell ügyelni, hogy mi őbenne maradjunk; maradjunk meg tanításában, hiszen ő maga mondja: „*Ha kitartotok tanításomban, valóban tanítványaim vagytok. Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket.*”

Mit jelent megmaradni valamiben? Azt jelenti, hogy amit egyszer megkaptam a múltban, azt a jelenben újra elfogadom és a jövőt is ennek szempontjából tervezem meg. Jelen esetben Krisztus tanítása mellett döntök és a jövőmet is az ő tanításának fényében látom, mert „*az ég és föld elmúlik, de az Úr igéi el nem múlnak*”.

Az, amit olyan valóságosnak tartunk, amiért mindennap élünk, ami annyira megdobogtatja szívünket, ami igazán betölti hétköznapijainkat, lényegében elmúlik. Isten igéje azonban nem múlik el. Vigyázzunk, hogy mit nevezünk realitásnak! Realitás az, ami igazán megmarad: az Úr tanítása, a kinyilatkoztatás.

Ezt is mondja az Úr: „*Maradjatok meg szeretetemben. Ha parancsaimat megtartjátok, megmaradtok szeretetemben.*” Ha egyszer megígértük, hogy parancsai szerint élünk, és azt mindennap meg is újítjuk, jövőnket pedig az Úr Jézus parancsai szerint tervezzük, akkor megmaradunk szeretetében. Itt azonban többről van szó: „*Aki szeretetben él, Istenben él, és Isten őbenne.*” A benne való megmaradásunk tehát nemcsak erkölcsi szintű feladat. Ez a kereszténységben a legnehezebb lecke! De ha nem érünk el idáig Pünkösdkor, akkor semmit sem értünk meg. *Személyesen bennünk lakik az Úr, és nekünk benne kell lagnunk!*

Gyöngé hasonlatokkal tudjuk csak megközelíteni ezt a nagy titkot: édesanyánkban benne laktunk, de csak kilenc hónapig, hogy aztán kilépjünk a világba. Méhében formált bennünket az Isten. Krisztusból nem léphetünk ki, mert akkor a nemlétbe lépnénk, ő pedig bennünk él. Erre nincs hasonlat! Nincs emberi kapcsolat, amelyhez hasonlítani lehetne azt, ahogy a keresztény Krisztusban él. Legalább tudjam ezt, legalább figyeljek rá! Ezen a szinten igazi szilárdságot ér el a keresztény élet. Annak a novícius testvérnek a hivatáshoz való hűsége miatt nem félek, aki ezt a pontot már elérte. Az ide eljutott papot sem féltsem és a hívő embert sem; ami viszont ez alatt a szint alatt van, az rendkívül törekeny. Egy pillanatnyi szédülés, egy kísértés és odavan húsz-harminc év Krisztus-szolgálat. A keresztény élet akkor élet, ha személyesen Krisztusban maradunk, ő pedig bennünk marad.

Három nagy gyötrelme van életünknek: Először is a bűneink, melyektől szeretnénk megtisztulni. A második, hogy nem tudjuk, mit is kellene tennünk. A harmadik pedig a bizonytalanság, hogy mit kérjünk Istentől, és hogy meghallgatja-e kérésünket?

Erre a három kérdésre ad ma az Úr Jézus rendkívüli, csodálatos feleletet. Vegyük őket sorba!

A keresztény életben nem annyira arra kell figyelni, hogy megtisztuljunk, hanem hogy őbenne maradjunk, mert így a tanítás megtisztít és maga az Atyaisten, a gondos szőlősgazda nyesi le rólunk a rosszat. Nem kell nekünk a lelkünk tisztaságával foglalkozni. Nem kell aszketikus ötleteket kitalálnunk. Egyedüli gondunk a misztika legyen, vagyis az a realitás, hogy ő bennem van, én pedig benne akarok maradni. Csodálatos világ ez, állandó isteni vérátömlesztés! Szégyellem bevallani, de mindennapi tapasztalatom, hogy áldozás nélkül én még ember sem tudnék lenni! És ti? Milyen csodálatos lények vagytok, hogy áldozás nélkül tudtok élni! Tudtok a jóra törekedni a jóság forrása nélkül!

„*Aki nem eszi az Emberfia testét és nem issza a véré, abban nem lesz élet,*” Ha állandóan ennek a személyes szeretetnek a bűnkörében élek, akkor a bűn nem vesz erőt rajtam. Hol

tanuljuk meg azt, hogy ő bennünk él, nekünk pedig őbenne kell élnünk? S hogy ne a bűneinkkel foglalkozunk? A szentséges misztériumnak ünneplésében, a szentmisében! Egyre félelmetesebb jelenség számomra, ha azt látom, hogy egy keresztény nem szereti a misét. A lehető legrosszabb jel, még talán annál is rosszabb, mintha bűnt követne el, amire aztán rádöbben és amit megbán. A szentmise az az idő, az a tér, az az emberi állapot, amelyben Isten be akar vezetni bennünket a legnagyobb misztériumba, hogy Krisztus bennünk van, mi pedig benne élhetünk.

Amíg a szentmisét nem tartja minden keresztény a keresztény élet forrásának és csúcspontjának (a II. vatikáni zsinat tanítása szerint), addig a kereszténység erőtlen és gyenge lesz. A szentmiséből kell minden cselekedetnek kiindulnia és feléje kell tartania. Amíg ez nem így van, addig újra és újra liturgikus mozgalmakat kell indítani, hogy felhívjuk a figyelmet arra, hogy a forrás itt van, miközben te haldokolsz a szomjúságtól. A szent liturgia nemcsak feltárja életünknek fentebb említett nagy titkát, hanem meg is valósítja. Mindenestül Jézus Krisztusba helyez minket, ő pedig belénk költözik.

Óriási esemény a szentáldozás, de nem mindegy, hogyan áldozom. Az áldoztató kehely nem áldozott meg azzal, hogy Krisztus testét hordozta. Az áldozás személyes esemény. Mit mondasz akkor Krisztusnak? Ő most benned van. De te akarsz-e benne lenni? Mondod-e neki: – Uram, foglald le az én lelkemet! Te világosítsd meg! Neked adom át az akaratomat és kérek, semmit se engedj akarnom, ami neked nem tetszik! Te indíts minden cselekvésre! Odaadom az érzelmi életemet is. Taszítson mindaz, amiből te hiányzol, és vonzzon minden, amiben te jelen vagy! Ragadj ki szereteted szerelme által ebből a világból, ahogy Szent Ferenc mondja, s ragadj egészen magadhoz. Neked adom egész testemet is. Te élj általam azok között, akik között élek. Neked adom a szívemet, mert egyedül te ismered; odaadom tudatalatti világomat, minden emberi kapcsolatomat. Egyedül te uralkodjál bennem. Nyessél le mindent rólam, ami rossz! Semmit sem vállalok, ami nem tebenned van, Uram! Minden munkámat, elképzelésemet, egész jövőmet rád bízom! Krisztus lelke, szentelj meg engem!

Ezzel az önátadással nem válók rabszolgává, nem leszek megszállottá. Ha az ördög élne bennem, én meg benne, megszállott lennék. Elveszíteném személyiségeimet. A feltámadt Krisztus azonban úgy van bennünk, mint ahogy a napsugár benne van a gyöngye kis virágszirmokban. Ahogy átjárja a nap melege a növényeket, azok annál jobban önmagukká válnak. Krisztus jelenléte személyes tapasztalatunk. Minél inkább elveszítem az egyéniségeimet miatta, benne, érte, annál inkább személyes szabadságra jutok. Valami egészen ellentmondó és szavakkal ki nem fejezhető tapasztalat ez. Ő viszi bennem végbe a megtisztulás művét mennyei Atyjával együtt, és ő alakít engem igazán önmagamná.

Ha bűnökkel és kísértésekkel küzdesz, vedd tudomásul, hogy gyenge leszel és el fogsz esni, nem keveredsz ki a bűnök hálójából, csak akkor, ha ő benned él, te pedig egészen benne akarsz élni. Tehát nem annyira arra kell figyelned, hogy egy-egy bűnnel szembeszállj, mint egy ellenséggel, hanem, hogy maradj őbenne! Mert minden kísértés alapvetően arra irányul, hogy ebben a helyzetekben megingasson. Ha lopásra vagy paráznaságra ingerel a sátán, nemcsak azt akarja, hogy szegd meg Isten parancsát ebben vagy abban, hanem – és ez a belső kör – hogy kilépj Istenből, szakadj el tőle. Azt akarja, hogy így gondolkodj: – Ehhez most semmi közöd, Isten. Tehát a kísértéseknek a fullánkját, a mérgét veszed ki, ha Krisztusban maradsz a leglehetősebb helyzetben is, és lehullik rólad a kísértés, megszabadulsz. Inkább arra kell tehát törekedni, hogy benne éljek, mint arra, hogy folttalan, büntelen legyek, egyik hibát a másik után levetve magamról.

A másik nagy gyötrelmünk: szeretnénk jót tenni, de mit és hogyan? Inkább arra kell figyelni, hogy őbenne maradjunk, mint arra, hogy jót tegyünk. Mert az igazán jó, ami az örök életre megmarad, az csak a Krisztussal való egységből terem. Ha a szőlővessző nincs a szőlőtökén, akkor ha volt is valami kevés termés rajta, az pusztulásra van ítélve, nincs jövője!

Az a legnagyobb kínunk, hogy nagyon kevés az, amit ebből a földi életből áttemelhetünk az örökkévalóságba. Csak azt, amit Krisztusban termettünk. Mennyire át kell alakítani felfogásomat az emberi nagyságról!

Mi a nagy tett? Mi az igazán maradandó emberi tett? Csak az, amit kegyelmének erejéből tettem. Tehát teljesen mindegy, hogy hol vagyok és mit teszek, csak Krisztusban tegyem! Micsoda új világ nyílik meg számomra! Mennyire mellékessé válnak a körülmények. Nem számít többé, hogy életed egy konyhában töltöd el. Isten szent Anyja is ott töltötte napjait, mosott és mosogatott. Nem fontos, hogy ahol élsz, vidék-e vagy főváros. Nem számít, hogy az emberek mit mondanak. Nem arra kell törekednünk, hogy jelentős tetteket vigyünk véghez, hanem hogy Krisztusban cselekedjünk.

Arra kell figyelni, hogy miközben teszünk valamit, vele egységben maradjunk. Akkor amit teszünk, meg fog maradni az örök életre. Szent Ágoston híres mondását: „*Szeress és tégy, amit akarsz*”, így alakíthatnám át: *Maradj Krisztusban és tégy, amit akarsz!* Mellékes, hogy mi az, amit teszel, ha nem bűn. Hirtelen az ember életszakaszai is egész más megvilágításba kerülnek: Egy nyugdíjba vonuló ember nem mondja többé, hogy rám nincs szükség. Miért gondolod, hogy csak gyárigazgatóként tehetsz valamit? Lehet, hogy azt hiúságból, önzésből és csak evilági érdekekért tetted. Most pedig félig béna kézzel tudsz jót tenni, mert szeretni még mindig képes vagy. Lehet, hogy már beszélni sem tudsz, de szeretni még mindig tudsz. S ez a legnagyobb tett a világon: szeretni Krisztus szívével!

Mellettünk, Szécsényben ott élnek a ferences szegény-gondozó nővérek. Életem egyik nagy ajándéka, hogy naponta át tudok szaladni és meglátogatni a mi kis öregeinket. Van egy idős, erősen elmeszesedett néni, akit megkértem, hogy legyen a nagymamám. Micsoda kegyelem látni azt a kis ártatlan arcot a maga össze-vissza beszédjével! Látni azt, hogy tud még szeretni. Mennyire lecsupaszodik az ember egy ilyen látvány előtt! Micsoda kegyelem ilyen lényekkel együtt élni, még ha nagyon nehéz is! Életük a lényegre mutat rá: csak a szeretet marad meg.

Ennek a néninek mindig megtörik a fogalmazása, valamit kérni akar, de a mondat végén már nem tudja, mit is akart az elején. Azt mondja az egyik nővérnek: – Nővér, adjon nekem a Jézus Szívéből egy darabot! A szentek is ezt kérték: Uram, add nekem a szívedet, hogy veled tudjak szeretni. S többé nem méricskélek, hogy mi a nagy cselekedet, mi a kicsi! Ezért az igazi szerzetes életében, akár csak az anyák életében, van egyfajta meglepő arányzavar: az inggallér vasalása fontosabb, mint egy világkonferencia megszervezése. Ebben a pillanatban ez a világ legfontosabb dolga. Vagy az, hogyan teszem oda a virágot az oltárra. Hogyan készülök egy „Alleluja” eléneklésére. Megint csak a liturgia tanít minderre, hiszen a szentmisében csupa „haszontalan” dolgot teszünk. A szentmisében rengeteg játék van. Olyan, mint az önfeledt gyermek játék, ami számára a világon a legfontosabb. Isten megtanít minket arra, hogy csak annak van világformáló ereje, amit benne teszünk.

Mit gondoltok, miért irtózik ma sok pap attól, hogy egyszer-egyszer megtömjénezzék az oltárt? Mert nem látja az értelmét. Vajon akkor látja-e értelmét annak, hogy édesanyjának egy szál virágot adjon? A virágnak nincs semmi haszna. Ezért kiváló ajándék. A szentmisében végzett csupa „haszontalan” dolog által kapjuk a beavatást a Mennyországba, oda, ahol semminek semmi haszna nem lesz! Mert *a szeretetnek nincs haszna*. Talán ezért mondta Krisztus, hogy a gyermekeké a mennyek országa. Tegyem a kötelességemet, de a lényeg, hogy Krisztusban tegyem! Szabadítson fel az a tudat, hogy az így végzett cselekedet megmarad az örök életre, a többi nem számít semmit!

Inkább arra kell figyelni, hogy benne maradj, mint arra, hogy mit kérj tőle, és hogy meghallgatja-e kérésedet. Ma ezt mondta nekünk az Úr Jézus: „*Maradjatok bennem és akkor bármit kérhettek, az Atya megadja nektek.*”

Testvérem, aki Krisztusban marad, az nem kér akármit! Engem sokszor maga a Szentlélek Úristen akadályoz meg abban, hogy a magam számára kérjek akármit. Egyszerűen lehetetlen! Ha beteg vagyok, kérhetem, hogy meggyógyuljak, de egyre kevésbé vagyok benne biztos, hogy

ezt kell kérnem. *Ha benne maradunk, akkor megtanuljuk, hogy mit kell kérnünk.* S azért mondja, hogy bármit kérhetünk, mert tudja, hogy az a lélek, aki őbenne marad, semmi mást nem fog kérni, mint amit ő a Miatyánkban tanított. S ha saját kérését annak egyik kérésébe sem lehet belefoglalni, akkor egyáltalán nem is kéri. Elindulásnak jó, ha a kisdíák kéri, hogy sikerüljön a dolgozata. De ezen a szinten ugyanannyit fog csalódnai, mint amennyi igazolást kap. Valljuk be becsületesen (a jámborság címén nem szabad hazudni): kéréseink 50%-a teljesül, 50%-a pedig nem. Krisztus viszont nem beszél valótlan dolgokról, amikor azt állítja: *„Maradjatok bennem és akkor bármit kérhettek, az Atya megadja nektek.”*

Jézus Lelke az imádság Lelke. Csak ő ismeri az ember mélységeit meg az Isten mélységeit is. Ő sugallta a Miatyánkot, minden imádság teljességét. A Miatyánk nemcsak mintája az imádságnak, hanem az imádság teljessége, minden könyörgés foglalata.

„Szenteltessék meg a te neved.” Ha például gyógyulásom nem szentelné meg az ő nevét, akkor ne gyógyuljak meg. Ha valami sikerem nem szentelné meg az ő nevét, akkor ne legyen sikerem. Nemde ezt követeli tőlem Isten szeretete?

„Jöjjön el a Te országod.” Ha bármi, amit kérek, nem mozdítaná elő Isten országát, akkor azt ne add meg nekem, Istenem.

„Legyen meg a te akaratod,” és mindennapi kenyerünket, az Eucharisziát, az Oltáriszentséget, *„add meg nekünk!”* *„Bocsásd meg vétkeinket. Ne vígy minket kísértésbe* (ne próbálj meg bennünket erőnkön felül), *de szabadíts meg a gonosztól.”* Lényegében ezekben minden lehetséges kérés benne van. Azt kell keresni, hogy a mi kis kérésünk melyikbe tartozik, s ha egyikbe sem foglalható be, akkor azt kell mondanunk: *„Legyen meg a te akaratod.”* Így tett a mi Urunk a getszemáni éjszakában, vérrel verítékezésekor: *„Ne az én akaratom teljesüljön, hanem a tied.”* Angyal vigasztalta meg. Mi volt ez a vigasztalás? Az, hogy megmutatta: az ő keserves kínszenvedésében az egész Miatyánk minden kérése teljesülni fog. Az Atya úgy szenteli meg a nevét, hogy szent Fia szenvedése kinyilatkoztatja az ő szeretetét és ez valóban szentté teszi az ő nevét. Így jön el az ő országa minden bűnös számára, hiszen Jézus az emberiség bűneiért ajánlja fel az életét. Minden bűnösnek nyitott útja lesz, ha bűnbánatot tart.

Az „élet fenntartásához szükséges kenyeret” így tudja megadni az Isten, mert ő lesz az étel és az ital: *„Ez az én testem, ez az én vérem”*.

Krisztus kereszthalála által bocsátja meg minden ember bűnét. Nagyobb próbának nem vetette alá szent Fiát, mint amit ki tud állni. Ő végtelenül bízik az Atyában. Ő megszabadult a gonosztól, de nemcsak ő, hiszen a fán győztes sátánt Urunk a keresztfáján győzte le. Így minket is megszabadított tőle.

Egy bizonyos szinten maga a Szentlélek akadályoz meg, hogy bármit kérjek. A „bármi” itt Krisztus lelkének a méretéhez van igazítva.

Uram, te jobban tudod, hogy mi válik a javamra, azt add meg, és add, hogy tudjam, ez a te akaratod, és legyen erőm megtenni a te akaratodat. Végül is életünk ezen a ponton választás elé kerül: Azt akarjuk-e, hogy életünk szekerét mint egy igásló, húzza az Isten? Vagy én veszem nyakamba az ő igáját? A te akaratod legyen meg! Hiszen te azt akarod, hogy *„minden ember üdvözljön és az igazság ismeretére jusson.”* Inkább kell arra törekednünk, hogy megmaradjunk benne, mint arra, hogy apró kéréseink hirtelen meghallgatást találjanak. Ha benne maradunk, megtanuljuk azt kérni, amit ő ma készít nekünk, és ami felülmúlja minden vágyunkat.

„Maradjatok meg szeretetemben” – mondja Krisztus. – *Én bennetek maradok, ti is maradjatok énbennem!*

A szeretet parancsa

Az Evangéliumban így szólt hozzánk az Úr Jézus: „*Barátaim vagytok.*” Az Istenember mondja neked és nekem: *A barátom vagy.* Ezt hallva ajkadról, Jézusom, hirtelen az első szeretet tavaszába zuhanok vissza. Engedd, keresztény ember, hogy megérintse szívedet ez a jézusi szó: „Barátom vagy”. Olyan ez a szó ajkadról, Jézusom, mint mikor hosszú hideg és sötét hónapok után kisüt a nap és először lehet érezni, hogy meleg a föld.

Mennyi év, talán évtized telt el azóta, hogy igazán Jézus barátja lettél. Elindultál a szentség útján. Talán egy olyan szentgyónás után, amely felszakított minden rosszul behegedt sebet, hogy azután hirtelen meggyógyítson téged. Felkavarta lelked tavának minden szennyét, hogy egy szempillantás alatt megtisztítson. Majd jöttek az évek és évtizedek, és rarakódtak erre az áldott napra. De az Úr nem vonta vissza, amit egyszer mondott: „Barátom vagy.”

Keresztes Szent János óta szokás beszélni a lélek sötét éjszakájáról. Arról a félelmetes állapotról, amikor úgy látszik, hogy Isten visszahúzódik, hallgat, távol van, nem ad jelzést. Hirtelen minden elveszíti a színét, az ízét, és a lélek, az élet fonnyadni kezd bennünk. Ezt nagyon át tudjuk élni. De most beszéljünk másról: Isten sötét éjszakájáról.

Isten sötét éjszakája akkor következik el, amikor az ő szeretett teremtménye, kezének alkotása, az ő képmása, saját vérén visszaváltott barátja, az ember elfelejti őt. Amikor szeretetünknek legkisebb jelét sem adjuk, nem gondolunk rá, távol járunk tőle. Gondoljunk csak bele, hogy Isten maga a szeretet, tehát semmi más, csak szeretet. Milyen sebet ejthet rajta az ő teremtményének közömbössége?!

Nem igaz, hogy az örökkévalóságba fel se hatol a mi közömbösségünk, feledésünk és hidegségünk. Isten szenved szeretetünk ellanygulását, kihagyását és megszűnését miatt. Igazában nekünk, teremtményeinek nincs lelki éjszakánk azóta, hogy meghalt értünk a Teremtő, mert a kereszt az irántunk való legnagyobb és soha vissza nem vont szeretet jele. Hiszen „*nagyobb szeretete senkinek sincs, mint aki életét adja barátaikért*”. S nem lehetek olyan lehangolt állapotban, hogy ne tudjam, mi a kereszt! Szenvédéseinknél sokkal mélyebb Isten szenvedése. Ha az Istenember életét adja értünk, hogy mondhatjuk, hogy közömbösségünk nem hatol be a Szentháromság életének mélységeibe?

El tudod képzelni, testvérem, hogy milyen az Isten lelki éjszakája? Amikor eljött a földre, akkor a Getszemáni kertben megízlelte ezt az egyedülálló éjszakát, elhagyatottságot és sivárságot, mert még apostolai is magára hagyták. Akik vele voltak, azok is elaludtak. Aki kardját rántotta érette, az pedig akkor semmit sem értett az ő tanításából. S mit jelentett számára, hogy Júdás csókkal elárulta? Milyen lehetett a kihallgatás éjszakája? Nem egy ember kihallgatása: az Istenemberé, aki maga az Igazság, maga a Szeretet! A főpap előtt arcul ütik! Milyen lehetett Péter tagadása? Az Úr rátekintett Péterre. Péter, mit láttál Jézus szemében? Milyen lehetett kihallgatása Heródesnél, amikor kigúnyolták? Kíváncsi, frivol, parázna szemek játszottak a Prófétaival, az Úristennel, a Teremtővel és gúnyruhába öltöztették. És következett az elítéltetés a római helytartó által a köves udvaron.

Hol van Mária és hol van János? A keresztúton látja Jézus ezeket a hűséges lelkeket, a keresztről szól is hozzájuk és szövetséget hoz létre közöttük, Mária és az Egyház között. De a Szentírás a Szűzanya és János egyetlen szavát sem hozza a keresztúton, mert nem tudtak mit mondani. Nem voltak üdvösségtörténeti szavaik. Nem álltak a messiási magányban mellette, csak emberileg, ahogy tudtak, néma jelenlétükkel, a szeretet fájdmával, amely fokozta Jézus szívének fájdmát.

Szentlélek Isten, te ismered az Isten mélységeit és az ember mélységeit is. Te ismered egyedül Jézus szívét, mely emberi szív, de akiben az istenség egész teljessége lakozik. Sodorj bele engem Jézus elhagyatottságának éjszakájába és szegezd át félelemmel a testemet. A szavak mögé, az isteni mélységekbe sodorj, ahol az Úr Jézus az emberi szeretettől elhagyatottan átéli a

messiási magányt, a messiási elhagyatottságot, az Istenember éjszakáját. Ezt mi okoztuk neki. Nemcsak a hitetlenek, inkább a hívók! Hiszen az nem fáj, hogy egy távoli valaki nincs veled, de ha tied hagynak magadra?

Miért elmélkedem mindezekről? Mert hallom, Jézusom, szavadat: Ti az én barátaim vagytok, te az én barátom vagy. Mindez felidézi hálátlanságunk időszakát. Nemcsak a bűnöket, amelyekben van valami kielemezhetetlen nagyképűség is: azt hisszük, hogy mi nagyok vagyunk, mert nagyot vétkeztünk, most pedig nagy bűnbánók vagyunk. Talán ennél is jobban fáj az Úrnak a feledés. Báltermek, sikeres karrier, ünnepeletetés, s elfeleded Jézust! Árpádházi Szent Erzsébet nagyon szerette férjét, Lajost, és vádolta magát, hogy a töviskoronás Krisztus előtt ő járt az eszében. A szüzességi fogadalom egyetlen értelme vész el, ha az Úr mintegy mellékszereplő az életben. Természetesen a világban élve sem lehet mellékszereplő az Úr! Jeremiás könyvében mondja: „*Emlékezem gyermekkorod ragaszkodására, jegyességed szeretetére.*” Jaj nekem, ha az Istennek emlékeznie kell szeretetemre! Ez azt jelenti, hogy ez számára a múlté, pedig ő örökkévaló Isten és számára nincs múlt. Egyetlen félelmetes múltat tudunk Isten számára nyitni, mikor az ő szabad teremtménye elfelejti, elhagyja első szeretetét. A Jelenések könyvében Urunk, Jézus, a Feltámadott, a dicsőség Ura panaszkodik: „*Elhagytad első szeretetedet. Gondold meg, honnét jutottál ide, és tarts bűnbánatot!*”

Íme, szentséges tested sebei, a te végtelen szereteted jegyei az örökkévalóságban is jelzik, hogy nem vagy közömbös a mi közömbösségünkre. Egyfajta szenvedést élsz át most is, Urunk, mert panaszkodsz. Panaszkodsz ránk. Szavadat most egészen be akarom fogadni, ki akarom szolgáltatni magam panaszos beszédednek: „*Elhagytad első szeretetedet.*” Íme, Jézusom, lelked éjszakájának, örökkévalóságodból felörvénylő istenemberi panaszodnak oka én vagyok. Az, ahogyan ma barátodnak neveztél, felidézi mindezt. Szeretettel mondtad, de sebet ejtettél rajtam: feltártad elesett állapotom romlottságát. Isten barátja lenni! Halljátok meg, egek! Halljátok meg, fák és virágok! Hallgassatok ide, tengerek és minden, ami bennetek van! Figyeljete ide, csillagok és te, hold, a ti Alkotótok, a mindenség Teremtője és Istene, akinek színe előtt a kerubok és szeráfok is megrendülve állnak, az én édes Teremtőm barátjául választott engem!

A barátság, ha igazi, kozmikus méretű és egzisztenciális. Kölcsönös választás útján jön létre. Nem megfontoló választás ez, hanem ráébredés, és sodródás a létezés eddig nem sejtett újabb és újabb túlvilágaiba, és örökre szól, ha elég tiszta és elég isteni a szeretet. Az Úr Jézus ezzel szemben kijelenti, hogy itt kölcsönös választásról szó sem lehet: „*Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket.*” Ez a választás az Atyaisten örök kiválasztásának a jele, amire mi hittel válaszoltunk. Ez a mi legmélyebb történetünk! A názáreti Jézus valamiképpen megszólított engem, s ez a megszólítás annak a jele, hogy az Isten, az ő Atyja öröktől fogva kiválasztott.

Testvérem, ami alapján úgy gondolod, hogy kereszténységedet te választottad, az mind látszat, felület, illúzió. Nem! Isten választott téged, te csak elfogadtad. Ilyen értelemben mindjárt az „elején” lemaradtunk a szeretetben. Hallottátok Szent Jánostól, hogy a szeretet nem abban áll, hogy mi szeretjük Istent, hanem hogy ő szeret minket. Még meg sem születtem, és már szeretett, *s amióta Isten, azóta szeret.* Még nem is ébredtem öntudatra, és már meghalt értem.

Ahogy múlnak az évek, sok emberben felmerül a kérdés, jól választott-e. Különösen, amikor házasságában, hivatásában kudarcok érik. Nem lett volna jobb otthon maradnom? Ennek a kételynek egyszerűen nincs értelme, ha az életem lényegére, a hitemre vonatkoztatom, mert nem én választottam Jézust, hanem ő választott engem.

Íme, ebbe a kiválasztásba burkolódom, mint meleg palástba életem jeges éjszakáin. Ebbe a kiválasztásba húzódok vissza, mint egyetlen igazi otthonomba. Ez az én szülőházam. Ez az elhagyott régi kert és udvar, a gyermekkorom és az örökké viruló májusi virágos rétem. Ez az, ahová mindig is visszavágytam öntudatlanul. Életem egyetlen fenntartója ez a szó: „*Én választottalak.*” Ahelyett, hogy ezt kétségbevonám, újra és újra vállalom a visszatérést az első szeretethez.

„Már nem mondalak titeket szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Barátainknak mondalak titeket, mert mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam.” A szolga úgy teljesíti ura parancsait, hogy sejtelve sincs az okról, amely urát cselekvésre indítja. Ha az úr ad a szolganak egy levelet, annak joga van megnézni, hogy tett-e rá bélyeget. De az már szemtelenség a részéről, ha arra kíváncsi, kinek küldi és még nagyobb szemtelenség, ha az érdeklő, hogy mi áll benne. Annál tökéletesebb szolga, minél kevésbé ismeri az ő urának titkait és minél hűségesebben szolgálja. A barátom, a bizalmasom viszont mindent tudhat. Örömmel feltárom előtte titkaimat, sőt megszállott módon kívánom, hogy mindenről tudjon. Szinte duplán élek: neki újra mindent elmesélek, mindenbe beavatom. Ez a lelki egyesülés. *Ez a szeretet misztériuma.*

Jézus minden titkát feltárta. Ez kettőt jelent: mindent feltárt, amit az Atya mondott neki. Tehát higgyük el, hogy Jézus semmi többet nem tud közölhető tudással, mint amit nekünk elmondott. Tehát nem tudja, hogy mikor lesz a világ vége. Azt nem kapta meg közlésre az Atyától. Semmit sem tartott meg magának. Amit Jézus nem mondott el, az minket nem érdekelhet. Amit elmondott, azt üdvösségünkre, nem pedig kíváncsiságunk kielégítésére mondta, hogy sok információnk legyen a túlvilágról.

Egy ateista számára minden világosabbnak és logikusabbnak tűnhet a világ rendjét illetően (feltéve, ha lemond a végső magyarázatról); nekem, hívőnek, nagyon sok minden nem világos. De nem zavar, hiszen Jézus mindent elmondott, amit az Atyától hallott. Szent Pál írja (és most, ha így hallgatod, beleborzongsz kijelentésébe): „*Mi Krisztus gondolatainak birtokában vagyunk.*” Ez a „mi” az Egyházat jelenti! „*Mi Krisztus gondolatainak birtokában vagyunk.*” és „*Mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam.*” Ez nem csupán azt jelenti, hogy az utolsó szóig közölte azt a tudást és üzenetet, amit az Atyától kapott, ez a „minden” magában foglalja az indítók kinyilatkoztatását is: *Ne féljete! Higgyétek el, az Atya szeretet.*

Amióta elhagytátok a paradicsomkertet, azóta rettegtetek az Istentől. Nincs vallás, amely bele ne keverné ezt az Istentől való rettegetést vallási képzeiteibe és kereséseibe. Azt mondja az Úr Jézus: – Mindent elmondok nektek, de ne éljete vele vissza: Az Isten szeretet. Ez a tudás teljessége, a Jézussal való barátság legerősebb köteléke, ami szabad emberré tesz engem. Ezentúl nem lesz más feladat, mint maga a *szeretet*, illetve mondjuk alázatosabban: hogy *megtanuljak szeretni tőle!* Ehhez egy egész emberi élet kell! Mindegyikünknek pontosan annyi idő, amennyit az Isten adott. Jézusban maradva, mert ő az Atyában van, a szőlőtől maradva, mert ő az igazi szőlőtő, ugyanazt az életet élhetem, mint ő, Isten belső életét, amely maga a Szentlélek.

„*Arra rendeltelek, hogy gyümölcsöt hozzatok, maradandó gyümölcsöt.*” Mindig érdekelt, hogy mi ez a gyümölcs? Egy metaforával állunk szemben. Miért nem mondtad világosabban, Uram? Mit jelent a gyümölcs? Jó cselekedetet? Mi az emberi élet gyümölcse? A kinyilatkoztatás Lelke egy és ugyanaz. Figyelmesen olvasva a Szentírást a Galatákhoz írt levélben megkapjuk a választ: „*A Lélek gyümölcse a szeretet*” (5,22-24). Nem pontos a fordítás, nem a Lélek gyümölcseiről van szó többszámaban, hanem *a Lélek egyetlen gyümölcseről, a szeretetről.*

Az, ami ezután következik, ennek kifejtése: „*Öröm, békesség, türelem, jóság, hit, szelídség, önmegtartóztatás.*” Tudniillik, a szeretet megszületésének és kibontakozásának feltétele a hit, a szelídség és az önmegtartóztatás.

A *hit*ről azt olvassuk a Gal 5,6-ban: „*A hit a szeretet gyökere.*” Hit nélkül nincs szeretet. Ha egy hitetlenben szeretetet tapasztalunk, akkor van benne elmozdulás a hit felé. Ott, ahol az állat ösztönvilága fölé nyúló őszinte, önzetlen, ingyenes szeretetet találunk, hitnek is kell lennie. *Hit nélkül nincs szeretet.* Legfeljebb rejtett a gyökér, a termése látható. A hit tehát a szeretet gyökere, vagyis megszületésének, kibontakozásának a feltétele.

Ugyanígy a szelídség. A szelídség magát Krisztust jellemzi. Ő maga mondja: „*Szelíd vagyok és alázatos szívű.*” A szelídség az az emberi magatartás, amely az Atya akaratát gyermeki módon elfogadja. Enélkül nincs szeretet.

Nincs szeretet *önmegtartóztatás* nélkül sem. A szeretethez kell a legnagyobb önfegyelem. Az atomreaktorokat mennyire biztosítani kell! A szeretet még nagyobb erő, és iszonyatos rombolást végez világunkban a megregulázatlan vad szeretet. Azt mondod, hogy szeretsz, de ha nem látom életedben az önlegyőzést, önmehtagadást, akkor ez a szeretet önzés. A szeretet megszületésének és kibontakozásának feltétele az önmehtagartóztatás.

A *türelem*, a *szívesség* és a *jóság* pedig a szeretet kifejeződései. Ezek nem a Lélek gyümölcsei, hanem a szőlőtől lévő szőlővesszőn termelt egyetlen gyümölcs, a szeretet megnyilvánulásai. Így ír Szent Pál: „*A szeretet türelmes.*” Ha tehát nem vagyok türelmes, akkor hiába olvadozom, mégsem szeretek. „*A szeretet jóságos.*” Mindig jót akar a másoknak, sohasem rosszat. „*Szíves!*” Vagyis a szívét a tenyerén hordja. A szeretet uralmának további jelei: *az öröm és békesség*. Ezek nem gyümölcsei a Szentléleknek. Csak az egyetlen gyümölcsnek, a szeretetnek meglétét jelzik, annak a léleknek az állapotát, amelyben a szeretet uralkodik. Íme tehát, amikor ezt mondod, Uram, Jézus: „*Arra rendeltelek benneteket, hogy gyümölcsöt hozzatok*”, akkor a szeretetre gondolsz. Nem valami nagy alkotásra, mondjuk egy jó könyvre, amit meg kell írnom, vagy egy szoborra, amit megalkotok. Ez csak munka. A gyümölcs, ami megmarad az örök életre: a szeretet, hiszen Szent Pál írja a korintusiaknak: „*A szeretet örökké megmarad.*”

Minden emberi valóságnak, így a barátságnak is története van. S ez a történet maga a barátság megvalósulása, kinyilvánulása. Csodálatos az Úr Jézussal való barátság, mert egészen beteljesült valóság. Az ő részéről végleges, mert meghalt érted. Az Eucharisziában való csendes jelenléte jelzi ennek az örök isteni barátságnak a visszavonhatatlanságát. Soha sem tesz szemrehányást, nem panaszkodik, és soha nem fogod megtudni, hogy mibe kerültél neki!

Az ő részéről örökre meg van pecsételve a barátság. Ezért a keresztény élet valamiképpen az emberi erőket felülmúló isteni hűség jegyében áll. Ha viszont nem akarsz egészen az úr barátja lenni, barátsága teher lesz számodra. A mi részünkről, sajnos, nincs lezárva ez a barátság. Majd csak a halálom napján! Ezért remélem, hogy áldott nap lesz az. Kérem is Istennek Szent Anyját: Imádkozzál érettem, hűséges Szűz, most, de különösen halálom óráján, hogy mindaddig és még akkor is hűséges maradjak.

Most már értem a zsoltáros szavát: „*Drágalátos az Úr szemében az ő szentjének halála.*” Most még elveszíthetsz engem, Uram, de ha addig kitartok, akkor már nem. Ezzel a halálig tartó hűséggel akarom vállalni barátságodat. Az Eucharisztia ennek a barátságnak, az isteni barátságnak a záloga. Ez a csendes jelenlét egyre jobban vonz, egyre többet mond, egyre többet kíván tőlem. Ismeretlen isteni vidékekre visz. Még magánál Isten igéjénél is többet mond nekem, mert „*igehirdetésünk töredékes*”, Jézus Krisztus jelenléte azonban teljes és örökkévaló.

1994. május 8.

Jézus mennybemenetele

Van-e kapcsolat Urunk mennybemenetele és a mai, mostani életünk között? Merjük-e bevallani magunknak, hogy nem tudunk mit kezdeni a Márk evangélium utolsó mondataival: „Az Úr Jézus miután szavait befejezte, felment a mennybe és Isten jobbján foglalt helyet.”

Nem az zavar bennünket, hogy másképp látjuk a csillagos eget, mint ahogy az apostolok korában. Tudjuk, hogy nincs dongaboltozat, ami fölé lehetne menni és nincsen olyan értelemben alvilág sem, ahogyan az ókori ember ezt gondolta. Ez nem rombolhatja le hitünket, hiszen jól tudjuk, hogy a Biblia az „ég” szóval azt akarja mondani, hogy Isten transzcendens. Minden fogalmunkat, minden elképzelésünket, a teret és az időt felülmúlja. Az alvilág jelenti azt a létmódot, ahová a magárahagyott, bűnbeesett teremtmény zuhanni képes. Nem ez zavar minket. Nem az ünnep dogmatikai tartalma, hanem miként érint ez bennünket itt és most?

Értünk és a mi üdvösségünkért történik mindez. Ha a Mennybemenetel napján nem vesszük észre, hogy ez „értünk és a mi üdvösségünkért” történt, azért, ami holnap meg holnapután velünk történik, akkor rosszul ünnepeltünk. Talán az segít bennünket, hogy van ennek a mai ünnepnek egy ellenpólusa. A Hiszekegyben így szólunk róla: „Szálla alá poklokra.” A pokokra szállás és a mennybemenetel egyetlen üdvösségtörténeti eseménynek a két szélső, legtávolabb eső pólusa.

Nemrég merészeltem nektek egy vasárnap este arról beszélni, amiről általában csak hallgatni szoktunk: Nagyszombat félelmetes csendjéről. Legfeljebb egy ikont szemlélünk, melyen látjuk, hogy Krisztus leszáll az alvilágba, megragadja Ádámot, az embert és húzza ki onnét. Felfoghatatlan mélységű titok. Arra döböntünk rá, hogy ez azt jelenti: Krisztus az embert vállalja abban a mélységben, ahová leszállni képes. Nem a halál a legnagyobb mélység, hanem az értelmetlen, magányos létezés. A halál ennek csak szimbóluma. A halálban attól félünk, ami nem is halál, a kárhozattól: a végtelen magánytól, és éppen Nagyszombat tanít bennünket arra, hogy Krisztus oda ment le, ahová a bűnös ember zuhant. Ez nem a megsemmisülés, annál mélyebb! Ez az értelmetlen lét, a magára maradt emberi egzisztencia. Így lett Krisztus a mi ajtónk az égbe, így lett a mi utunk az Atyához, így lett a mi üdvösségünk. Ma ennek az ellenpólusára tekintünk: Jézus az Isten dicsőségébe érkezett.

Félelemtől szorongatott szívvel kérdeztem ma hajnalban Krisztus Uramat: Ebben a nagy dicsőségben jelent-e még valamit számodra a mi földünk? Palesztina útjai, ahol minket kerestél? Mond-e Neked még valamit az én nevem? A húsvéti titok, a szeretetnek a misztériuma. A szeretetnek pedig igazában két nagy kísértése van; illetve bennünk, akik az Úr által szeretve vagyunk, két szorongató kétely merül fel.

Az egyik: Aki engem szeret, az Úr, vállal-e engem nyomorúságom legmélyén? A bűneimben? Vállal-e olyan mélységben, amelyben senki emberfia nem vállalna már? Erre válaszol Nagyszombat misztériuma.

A másik: Aki engem szeret, az Úr, vállal-e engem dicsőségének tetőfokán? Megvall-e engem, mikor majd mindenek térdet hajtanak neki a mennyben, a földön és az alvilágban? Egy barátság valódisága először a mélységben méretik meg: Aki szeret, elhagy-e engem nyomorúságom feneketlen mélységében, vagy kitar melletttem? Ha kitarott, következik a második próbatétel: elfelejt-e engem dicsőségének tetőfokán? Mellékszereplő, vagy netán pusztá statisztá leszek-e, amikor ő az örök ünneplés asztalánál ül az Atya dicsőségében, vagyis ahol én már semmit sem tudok hozzáadni az ő dicsőségéhez. Szeret-e továbbra is engem? Emlékezik-e rám? Keres-e engem Jézus abban a mérhetetlen nagy tömegben, az angyalok és arkangyalok, a szeráfok és fejedelemségek előkelő mennyei parlamenti fogadásán? Jelentek-e még akkor is számára valamit?

Ugye megérezitek, milyen komoly szorongás ez? Üdvösségünk miatt szorongunk, mert az olyan mennyország, ami szinte rám kényszerített eufórikus boldogság, meglehetősen ijesztően hat. Az én mennyországom csak Jézus maga lehet, akit szeretek és azok, akiket szeretek öbenne.

A mai ünnep választ ad erre a legnagyobb szorongásra. Jézus ma megvall engem Atyja és angyalai előtt! Nem szavakkal. Szavakkal majd az utolsó napon vall meg, miután én is megvallottam őt az emberek előtt. Ma nem szavakkal, hanem mennybemenetele tényével vall meg engem, mert a mai napon Jézus az én emberi természetemben jelenik meg Isten örökkévalóságának világában. Teste, amelyet értem vett fel, nem jelmez, amelyet emlékül vitt magával távoli barátjától, mintha amerikai ismerősöm szülőfalum népviseletébe öltözne be, hogy otthon bemutassa a magyar a népviseletet.

Amit Isten magával visz örökkévaló életébe, annak elmondhatatlan nagy jelentősége van. Jézus nem népviseletként, nem ruhaként vette fel emberi természetemet! Megérted ezt, keresztény?

Velem egylényegű lett, amint istenségében Atyjával egylényegű. Örökre emberré lett! Ez a teológiai tény azonnal megérinti a szívemet és igenis befolyásolja azt, hogy ma éjszaka hogy imádkozom, hogy alszom és holnap hogy dolgozom, hatással van hétköznapijaimra. Isten dicsőségében is emberségében van jelen. Nem a műkedvelő átmeneti rajongásának, nem egy multimilliomos pillanatnyi fellángolásának szintjén ember, hanem az isteni szeretet valóságában, amely végleges, örökkévaló és soha le nem törölhető bélyeggel jelöl meg mindent, amit magáévá tesz.

Isten nemcsak emberré lett, hanem ember is marad az örökkévalóságon át. Az Úristennek van feltámadott arca, van feltámadott szíve, teste. Van emberi pszichéje. Van sok emberi, feltámadott emléke, millió vonatkozása a földdel és veled. Nem az Atyaistenért lett emberré Krisztus, őérette Isten maradt, hanem „értünk, a mi üdvösségünkért” lett emberré, hogy „emberarcú” örökkévalóságunk lehessen.

A két, mindent megmérgező kétely feloldódik bennem. Nagyszombat hajnalának csöndje és a Mennybemenetel estjének csöndje meghozza a megnyugvást és azt a bizonyosságot, hogy *a szeretet soha meg nem szűnik*. E két nap csöndjében bejárom Jézus szeretetének végtelen méreteit, és megismerem – az összes szentekkel együtt –, hogy mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység. Megismerem Krisztus minden ismeretet felülmúló szeretetét, és betölt Isten teljességének gazdagsága. És most kérem értetek a mai szentleckében felhangzott, Szent Páltól való könyörgéssel, *„Urunk, Jézus Krisztus Istenét, a dicsőség Atyját, hogy adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás lelkét. Világosítsa meg lelki szemeteket, hogy megértsétek, milyen reménységre hívott titeket, milyen gazdag a szentek felséges öröksége és milyen mérhetetlenül nagy az ő hatalma, amely megnyilvánult fölöttünk, akik hívők lettünk.”*

Milyen reménységre hívott meg minket? Ez a keresztény remény nem egy abszolút ismeretlen dologba kapaszkodik. A keresztény jövő a történelmi múltban gyökeredzik, abban, hogy az Isten Fia meghalt értünk. A holtak feltámadása, a mindenség átalakítása eltörpül azon esemény mellett, hogy a Kálvária dombján az Isten Fia meghalt értünk, s harmadnapon dicsőséges testében megjelent nekünk. Ez a mi reménységünk. Ezért mondja Szent Pál: *„Krisztus maga a mi reménységünk.”*

Ezzel a reménységgel az Úr Jézus az egész történelem felett ítéletet mond. A történelem lezárul az emberiség halálával, azaz belsőleg nincs értelme. Az az emberi agy, mely valami értelmet vél látni benne, el fog rohadni és ki fog száradni, s mint szétszórt dinnyehéjak, olyanok lesznek a koponyák. Ez lesz az utolsó napon. És ez nem ijesztgetés, ez az abszolút tény, amivel szembe kell néznünk. A történelmen belül a történelemnek értelmet adni nem lehet. Csak a történelemben végbement krisztusi halál és feltámadás adja meg igazi értelmét, hiszen a feltámadt Krisztus átment a halálon. Azért csak egyetlen Evangélium van, és ezt az Evangéliumot meg lehet érteni. Isten az értelmünkre apellál.

Lehet a hitet pszichológiailag vizsgálni és le lehet járni. Meg is kezdték már évekkel ezelőtt. A harcos ateizmus után a kereszténységet kigúnyoló cinizmus jön. Nyugodtan meg lehet vizsgálni és be lehet mutatni a hitaktus pszichológiai gyökereit. Mindent lehet mondani, de aki erről beszél és aki ideológiát gyárt, mind megsemmisül egyszer, akár csak az, aki hallgat. Minden értelem értelmetlenségbe torkollik. Egyedül a feltámadt Krisztus képes megadni a történelem értelmét pontosan azzal, hogy feltámadt, és így jövője lett az emberi testnek. Értsétek meg, milyen örökség vár minket! Az Isten a mennyben jobbjára ültette Jézust, tehát nem csupán a lelkünk él tovább.

Szécsényben a Hiszekegyről szóló sorozatom utolsó előadásán egy néni kifejezte meggyőződését, hogy azért ő annak is örülne, ha csak a lelke üdvözlne. Én nem örülnék neki, mert én nem lélek vagyok, én testben élek! Félnék attól, hogy pusztán a lelkem élne örökké önmagában. Embertelen örökkévalóság lenne az! S talán nem jól hirdettük meg a keresztény reményt, hogy még a hitetlenek is azt gondolják, hogy mi csupán a lélek halhatatlanságában hiszünk. Azt hiszik, hogy a mi reménységünk, a mi örökségünk a lélek továbbélése. De mi így valljuk: „*Várom a holtak feltámadását.*”

De hogyan lehetséges ez? Az apostolok látták a holtak feltámadását Krisztusban. Őbenne nyilvánvalóvá lett. Az emberiség egy egyede, mégpedig az Isten Fia, aki velünk abszolút szolidaritást vállalt, a mi testünkben ment be az Isten dicsőségébe. Tehát az emberi test „örökkévalósítva” van. Nem konzerválva, hanem átalakítva Isten dicsőségébe. Elképzelhetetlen a szentek felséges öröksége, ezért Jézus Krisztus ad az örökkévalóságnak vonzó színezetet.

Most már megértem azt, hogy sokan nem kívánkoznak örökké élni, ha az örök élet csak a lélek továbbélését jelentené. Úgy én sem szeretnék tovább élni, mint ahogy a keleti vallások elképzelik. Tán jobb volna megsemmisülni, mint árnyakként hánykolódni egy jeges, személytelen örökkévalóságon át!

„*Isten megmutatta mérhetetlen hatalmát, amikor feltámasztotta Fiát és jobbjára ültette és minden fejedelemség, hatalom, erő és uralom fölé helyezte. Minden néven nevezhető méltóság fölé emelte, nemcsak ezen a világon, hanem az eljövendőn is.*” Látjuk, hogy Krisztus milyen gyöngye a történelemben. A totalitárius rendszerek elnyomják, a közéletben elfelejtik, úgyhogy az emberi szívekbe vonul vissza. Ez pedig sajátos rémületet kelt bennünk.

De miről is szól itt a Szentírás, Isten igéje: „*Minden néven nevezhető hatalmat ezen a világon és az eljövendő világban Krisztus lába alá vetett az Atya.*”? Ez azt jelenti, hogy akármilyen erős a római császárság, a hitleri uralom, a sztálini birodalom és amik ezután jönnek, mind megsemmisülnek uraikkal együtt. Krisztus pedig feltámadt! Az ő ereje az egzisztenciális síkon, a létezés legmélyén mutatkozik meg. Nem látható módon hat át mindent pusztá értelmességével.

Krisztus ereje mérhetetlen erő! Krisztus hívei, ne féljete! az Egyházat lehet üldözni, de a mi hitünk legyőzte a világot! A mi hitünk maga a győzelem! Mert minden emberi erő, amely Krisztus ellen, Isten ellen tusakodik, vagy el akarja felejteni, vagy egy olyan társadalmat akar, olyan világot, amelyben végleg semlegesek lehetünk az Istentől és nyugodtan élhetünk a földön, mindenestől a teljes értelmetlenség felé tart! A szemetek előtt omlott össze egy birodalom úgy, hogy nem is kellett hozzányúlani. S még nagyon sok minden fog összeomlani a szemünk előtt! Az Egyházban is, az, ami emberi! Krisztus a létezés síkján magával vitte az emberiséget egy új világba. Ez az ő uralma!

Egyesek szeretnek arról képzelődni, hogyan keletkezett az élet. Szerintük az édesvízű tenger partján megjelent egy parányi egysejtű lény. Menjünk most bele ebbe az álmodozásba! Azt az egysejtű parányt össze lehetett volna tiporni és akkor vége lett volna mindennek. Abban az egy sejtben ott volt minden, ott volt a kozmosz jövője. Ne nyilatkozzunk túl hamar, hogy mi a gyöngye és mi az erős! Pontosán Krisztusnak a gyöngesége mutatja az erőt, mert ő nem abba a rétegbe lépett be, ahol a mi politikai, gazdasági életünk zajlik, hanem egy mélyebb rétegbe! Oda, ahol a halál uralkodott rajtunk! Ott, ahol az Istentől való elszakadás gravitációja húz minket

lefelé, ott mentette meg az embert. Ezért az Atya Jézus lába alá vetett minden néven nevezhető hatalmat, az eljövendő világban is! Ezért idézi az efezusi levél a feltámadt Krisztusra vonatkoztatva a 8. zsoltárt: Krisztus az a férfi, az az ember, aki uralkodik, akinek lába alá vannak vetve mindenek.

Nem egy arkangyal van a teremtés csúcsán. Az angyalok egy emberi láb alatt vannak, amelyen ott vannak a szögek helyei! A szeráfok és a kerubok az ő lábának zsámolya.

Fel tudjuk-e fogni a mai nap hatalmas örömhírét, hogy *Krisztus győzött és Krisztus szeretete örökkévaló?!* Hogy az ember (mi magunk) bejutott az Isten dicsőségébe. Nem kellett megszakadnunk, nem kellett lélekké válnunk, nem kellett spiritualizálódnunk! Egy ember már ott van mindörökre az Isten életében, egy végtelen örökkévalóságon át. A názáreti Jézus nem műkedvelő emberként, nem ruhaként vette fel emberi testünket, hanem egészen azonosult velünk. Ekkora szerelemről nem álmodhatott emberi szív.

Most, amikor látjuk a magasságot is, nemcsak a mélységet, most sejtjük meg Krisztus szeretetének méreteit, amely minden elképzelést és emberi ismeretet felülmúl. Ki merné azt állítani, hogy mindez nem érinti hétköznapijainkat? Minden pillanatunkat, legapróbb döntéseinket, mindent befolyásol, mindent meghatároz ez a szelíd és többet meg nem szűnő világosság, amely az Egyházon keresztül áthatja az emberiséget.

Figyeljete az Írásra: az Egyházat Isten nem vetette Jézus Krisztus lába alá, mert az az ő teste! A világot vetette a lába alá. Az Egyház, vagyis mi, szerves kapcsolatban vagyunk vele. Amikor az Egyház itt a földön az Úr halálát és feltámadását ünnepli, akkor a szentekkel együtt ünnepel, akkor az égben is ugyanúgy ünnep van! Mert egyetlen főpapunk van, Krisztus! Nincs külön földi mise és égi liturgia, hiszen a keresztség által mi már részesei vagyunk az ő életének. Magunkban hordozzuk az eljövendő világ zsengeit, ezért az Egyház szerves egységben van azzal a Krisztussal, aki már az Atyánál van. Az Egyházban romolhatatlanság, isteni élet van, megkezdődött feltámadás. Van ott romlásra ítélt bűn, gyatraság, evilághoz való kötődés is, az Egyház mégis Krisztus teste, az ő testét pedig nem vetette uralma alá, hanem szüntelenül élteti.

Krisztus közöttünk, Krisztus bennünk – állandó, megdicsőült és megdicsőítő jelenlét.

Ámen.

1994. május 15.

Pünkösd

Isten szeretete kiáradt szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által. (Róm 5,5)

Vegyétek a Szentlelket!

Szeretett Testvéreim!

Az Úr Jézus Vigasztalónak nevezi a Szentlelket. Mivel vigasztal meg minket a Szentlélek? Elsősorban azzal, hogy feltárja előttünk Isten belső életét.

Tulajdonképpen Pünkösd napján tudta meg az apostoli testület a főséges örömhírt, hogy Isten *közösség, Atya, Fiú és Szentlélek*. Hiszen csak a Szentlélek működése nyomán ismerték fel a názáreti Jézusban az Isten megtestesült Fiát és egyben azt a kapcsolatot, amely az örökkévaló Isten és a názáreti Jézus között van. Ezt tehát az a Szentlélek nyilatkoztatta ki nekik, akit Jézus megígért, akit elküldött maga helyett, és akiről azt mondotta: „*Jobb nektek, hogy elmegyek, mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jön el hozzátok.*”

Fiatalok kérték tőlem, hogy írjak nekik valamit a Szentháromságról. Ezt a provokatív címet adtam a cikkemnek: „*Ha Isten nem lenne Szentháromság, nem találnám értelmesnek az életet*”. Ha ugyanis Isten csak egy személy lenne, nem állíthatná Szent János azt, hogy: „*Isten a Szeretet*”. Képzeljünk el egy örökkévalót egyedül, egy egyszemélyes, magányos öröklétet! A Szentháromság misztériuma, amely először Pünkösd napján tárul fel az emberi értelem előtt, a legmélyebben érinti hétköznapjainkat, hiszen ha Isten nem lenne Szentháromság, akkor nem lenne szerelem, nem lenne barátság, nem lenne szülői és gyermeki szeretet sem.

Isten a maga képére teremtette az embert és örült vonzalmakat oltott a szívébe, nehogy egyedül próbálkozzék boldog lenni, mert a boldogság forrása a Szentháromság, Isten boldogsága. A mennyország semmi más, mint szeretet, szeretetközösség. Ha Isten nem lenne Szentháromság, akkor a világ vigasztalan, félelmetes, jeges mindenség, az ember pedig egyfajta gép lenne. Ma megnyilvánult előttünk, hogy Isten közösség. Az igazi közösségnek nincsen célja, mert Istennek nincs célja. Persze, van olyan munkaközösség, amely valami cél érdekében jött létre. De például a családnak mint közösségnek nincs célja, legfeljebb gyümölcse, amikor felajánlja ezt a közösséget azoknak, akik beleszületnek.

Ugyanígy egy szerzetesi közösség sem alapvetően valamilyen célra irányul. Az ősi szerzetesrendeknek nem célja a pasztoráció! Az a célja, hogy tagjai éljenek! Szent Ferenc nem győzi regulájában ismételni ezt a regulákban soha nem látott szót: „*Vivere, vivere! Élni, élni!*” Az csak a közösségi élet gyümölcse lehet, hogy másoknak felkínálják ezt az életet. Minden erkölcsi zuhanásunk, minden vigasztalanságunk onnét van, hogy nem hisszük el, vagy, ha hisszük, nem vesszük komolyan, vagy életünkbe nem tesszük át ezt a nagy titkot, hogy Isten közösség, Isten Szentháromság.

Mondjak egy-két elrettentő esetet a kereszténység nem régi történetéből? Carl Gustav Jung, századunk nagy pszichológusa egy kálvinista lelkész fia volt. Gyermekkori hitvilágában ott voltak a népies imádságok, a jezsuitáktól való rettegés és a családi problémák. Apjához nem tudott közel férközni, édesanyja pedig beteges volt. Megérezte, hogy a szülők között valami nincs rendben. Apja konfirmálás előtti katekéziséen nagyot csalódott. Hidegzuhanyként hatott rá, hogy amikor odaértek a Szentháromság titkához, apja ezt mondta: – Lapozzunk tovább, mert tulajdonképpen én ezt egyáltalán nem értem. Amikor pedig később ő maga kérdezett rá, ezt a választ kapta apjától: A Szentháromságot nem lehet megérteni, csak hinni kell. Viszont amikor azt kérte apjától, hogy adja neki ezt a hitet, az csak egy vállrándítással válaszolt.

Nálunk, katolikusoknál sem mindig jobb a helyzet. Hiába vetjük a keresztek és mondjuk milliószor: Atya, Fiú, Szentlélek, nem hisszük el, hogy a szívünk emiatt dobog, hogy emiatt van szeretet a világon.

François Varillon egy alkalommal lelkigyakorlatot tartott a strassbourgi papoknak, és ezt mondta: – Főtisztelendő urak, képzeljék el, hogy az Egyház kimondja: ezután nem hisz a Szentháromságban, csak az egyszemélyű egy Istenben. Mi változna az életükben? Az egyik pap, aki ott volt, elmesélte, hogy mintha megpattant volna benne valami. Kiment a katedrálisból, mert rájött, hogy az égvilágon semmi sem változna. Ugyanúgy mondanánk a szövegeket, beszédnénk az egyházi adót, folytatnánk az adminisztrációt.

Az Egyháznak a Szentháromságba vetett hit nélkül össze kellene dőlnie. Amikor a II. vatikáni zsinaton próbálták meghatározni, hogy mi is az Egyház, sok püspök azt ismételte csupán, amit a teológián tanult fiatal korában. Egyszer csak szólásra emelkedett Wyszynski bíboros, és ezt mondta: – *Az Egyház az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében megkeresztelt és összegyűjtött nép.* Óriási tapsot kapott. Az Evangélium nyílt fel ezzel a kijelentéssel. Egyébként nép nem is lehetünk másképp, csak tömeg, kiszámíthatatlan reakciókkal, állati szinten! Csak Istennel szemben, Istent szeretve lehet a tömeg néppé.

Csodálatosan írja le Tatjana Goricseva, a megtért orosz filozófusnő: még a szovjet korszakban bement reggeli istentiszteletre egy pravoszláv templomba, ahol tömjénfüst szállt fel és sok-sok gyertya égett, arany miseruhában állt a pap és egy megalázott, letarolt, vértanú Egyház énekelte az Isten dicséretét. Amikor látta ezeket a meggyötört asszony- és férfiarokat, akkor azt mondta: – Most először tudom, hogy mit jelent az a sokszor használt és meggyalázott szó, hogy *nép*.

Igen, csak az Istennel, a Szentháromsággal kapcsolatban leszünk személy és leszünk nép! Az Egyház életének nem lenne értelme, ha Isten nem lenne Atya, Fiú és Szentlélek. Sőt akkor a kinyilatkoztatás sem mondott volna semmi újat, hiszen azt, hogy egyetlen Istennek kell lennie, már a görög filozófusok is kikövetkeztették. A New Age és a hozzá hasonló népszerű vallásokban Isten csupán egy személytelen erő. Valóban, ha „egyetlen személy” lenne Isten, akkor nem is lenne személy. Nem volna kivel kommunikálnia, örök program lenne csupán.

Micsoda vigasztalan világ! A legnagyobb vigasztalás az, hogy Isten Atya, Fiú és Szentlélek. Ez vigasztaljon meg, ha zokogsz, ha sírsz! Isten szeretet és Isten szeret téged. Sőt még tovább megy ez a Vigasztaló, a Szentlélek, és azzal vigasztal meg minket, hogy bevon Isten szentháromságos életébe. Hogyan? Úgy, hogy létünk legmélyén bizonyítja, hogy Isten szeret minket és egyben minket is képesít arra, hogy szeretni tudjuk az Istent. A bűnbeesett ember egy ördögi körnek az áldozata. Nem tudja szeretni Istent, mert nem tudja, hogy Isten szereti őt. Nem tudja, hogy Isten szereti őt, mert ő nem szereti az Istent.

A rómaiakhoz írt levélben van egy csodálatos kijelentés: „*Isten szeretete kiáradt szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által.*” Ez kettőt jelent: tudjuk, hogy Isten szeret minket és mi is viszont tudjuk szeretni Istent keresztségünk és bérálásunk óta. A Szentlélek által tudjuk, hogy Isten szeret minket, és tőle kaptunk képességet arra, hogy őt szeressük. Évszázadokon, évezredekken át készítette elő Isten Izraelt, majd az emberiséget, hogy ezt megértse. Az Ószövetség egy nagy általános iskola, egyetlen nagy bevezetés a *szeretet misztériumába*.

Izaiás könyvében ezt olvassuk: „*Drága vagy a szememben. Becses vagy nekem, szeretlek, embereket adok érted és nemzeteket az életedért*” (43,4).

A *bűnbeesett ember nem képes elhinni, hogy Isten szereti őt.* Indiának lehet, hogy szellemibb, elvontabb, emelkedettebb fogalma van Istenről, mint Ábrahámnak. Indiában nem az istenérzék hiányzik, hanem a teremtésnek, a teremtett ember értékének az érzéke. Isten két nagy titokba vezeti be Izraelt. Az első, hogy ő transzcendens, vagyis a világot felülmúló: ő nem lakik kézzel épített hajlékban, nem férfi, nem nő, hanem Isten. Nem született, nem is hal meg, nem gondolkodik, mert a gondolkodás tökéletlenség; hanem mindent átlát! Mindez azonban kevés lett volna. A másik nagy titok, amibe a Szentlélek beavatja Izraelt, s amit Izraelen és a

kereszténységen kívül senki sem tud elfogadni: az Istennek Izrael, az Egyház szerint pedig minden ember, te is, én is valóban végtelenül értékesek vagyunk.

A zsoltárokból megjelenik az adoráció, az istenimádás. Indiában lehetetlen az istenimádás, mert ott az imádó személye feloldódik az istenségben, az imádkozónak el kell tűnnie. Izraelben az istenimádó érzi, hogy ő, az ember, a por és hamu végtelen érték Isten szemében. Ezt el *kell* hinnie és éppen ezzel kezdődik a nagy beavatás. Isten bevezeti Izraelt ennek a sajátos szeretetnek a titkába. Először nem törődik más nemzetekkel. Kijelenti Izraelnek: – Téged szeretlek. Gondoskodik a pogány nemzetekről is, de csak Izraelnek mondja: „*Téged választottalak ki a nemzetek közül.*” Igen, mert valamiképpen más a jóság és más a szeretet, ha emberi szinten gondolkodunk róla (másként pedig nem tudunk).

Mit jelent a jóság? Jó vagyok ahhoz a kis állathoz, amely előttem vonaglik és eltiprom, hogy ne szenvedjen. A jóság számára, mellékes, hogy a „tárgya” létezik-e. Inkább ne legyen, csak ne szenvedjen. A szeretet egészen más! A szeretetnek nem mindegy, hogy te létezel-e. Nemcsak egy belülről kiáradó élet-többlet, amit átadok, és nem törődöm azzal, hogy kire árad ez a jóság, hanem ahol a *te* létezésed a fontos. Ezért zseniális Pilinszky verssora: „*Lehunyt szemmel sírok azon, hogy élsz.*”

Isten fenyíti Izraelt. Kétszer is fogságba veti, mérges kígyókat bocsát rá, üti és veri, mert nem mindegy neki, hogy mi lesz vele. Ezért mondja a Zsidókhoz írt levélben Szent Pál: „*Ha fenyíték nélkül maradtok, amiben pedig mindenki részesül, akkor fattyak vagytok, nem fiak.*” Izraelt azért bünteti, viszi fogságba, szabadítja ki Isten, mert a létezése nem közömbös a számára. Így megtanulja egy nép, amit Pünkösdkor majd nyíltan feltár a Szentlélek, hogy minden nemzet számít az Istennek és minden egyes személy fontos Isten számára. E kétezer éves isteni pedagógia folyamán, amelyet Ószövetségnek nevezünk, egy népnek meg kellett tanulnia, hogy szeretve van. Isten őt sajátos szeretettel választotta ki, fontos a számára, és ez fejeződik ki még abban is, hogy megfenyíti.

Ez készítette elő a végső kinyilatkoztatást, hogy Isten minden népet és minden embert személy szerint szeret. A Szentlélek legnagyobb vigasztalása a mai napon, hogy nagy erővel bizonyítja: ugyanúgy szeret minket, mint Izraelt, vagyis végtelen isteni szeretettel. Figyeljétek meg, könnyebb elhinni azt, hogy Isten végtelenül hatalmas, mint azt, hogy végtelenül szeret minket. Hogy lehet az, hogy egy Istennek én fontos vagyok? Azt hiszem, hogy itt dől el a hit kérdése, s Európa ettől ma megrémül. Nem hiszi el, s ezért menekül vissza ókori bálványaihoz: a kicsapongáshoz, a mammonhoz, a személytelen istenekhez, a lélekvándorláshoz, az ősi nagy monista, panteista valláshoz, ahol minden feloldódik.

Testvéreim, ezt az egyetlen igazi örömhírt nagyon nehéz elhinni! Nem tudjuk komolyan venni, hogy Istennek végtelenül fontosak vagyunk. Most kezdem érteni Szent Bernátot, aki a szeretet fokozatairól beszél: Az első a bűnös önszeretet, amikor valaki önmagát szereti, saját magáért. A következő fok, amikor az ember azért szereti Istent, mert hasznos neki, mert jó dolgokat kap tőle. Ennél magasabban helyezkedik el, aki szereti Istent Istenért. Milyen magas fok! „*Hálát adunk neked nagy dicsőségedért.*” Azt várná az ember, hogy ez a szeretet csúcsa, de Szent Bernát szerint van még egy magasabb fok: amikor valaki önmagát kezdi szeretni Isten miatt.

„*Nézzétek, mekkora szeretettel van irántunk az Atya, – írja az öreg Szent János, aki látta meghalni Krisztust, az Isten Fiát. – Isten gyermekeinek hívnak bennünket és azok is vagyunk. Azért nem ismer minket a világ, mert őt sem ismeri. Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Isten szeretete abban nyilvánul meg bennünk, hogy Isten elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy általa éljünk. A szeretetnek nem az a lényege, hogy mi szeretjük Istent, hanem, hogy ő szeret minket.*” Ha nem tudjuk elfogadni, ha utáljuk magunkat, bizonyos szempontból a legnagyobb bünt követjük el! Pünkösdkor el lehet és el kell hinnem, hogy Istennek végtelenül fontos vagyok.

A Szentlélekisten nemcsak azt mutatja meg nekünk, hogy Isten szeret minket, hanem megadja a képességet, hogy mi is viszonszeressük őt. Már a természetes embernek is megadja valamiképpen a szeretetre való képességet, de az ilyen szeretetben mindig van valami kudarc. Pünkösdkor eljön a Szentlélek, a bérmláskor a szívünkbe költözik; érdekes, éppen abba a mélységbe, ahová a nagy pszichológus, Jung leszállt kutatásaival. Leásott egészen a kollektív tudattalanig, ahonnet ősképek törnek föl álmunkban és megállapítja: „Vocatus atque non vocatus Deus aderit.” (Akár hívják, akár nem, Isten megjelenik a lélekben.) De a Szentlélek még mélyebbre szállt le, mint a kollektív tudattalan. Azoknak a rettenetes erőknél a forrásaiba szállt le, melyek bennünk messze az értelem alatt működnek, s amelyek képessé tesznek minket, hogy viszonszeressük Istent. Olyan alázatos a Szentlélekisten, hogy odaadta magát, egy képességünké, egy szervünké vált, *amellyel szeretni tudjuk az Istent*. A Szentlélek még tovább megy a vigasztalásban és azzal is megvigasztal minket (és ez a végső vigasztalás), hogy isteni életéből részesedünk és „*a jövődőt hirdeti nekünk*”.

Jézus szól arról az Evangéliumban, hogy a Szentlélek eszünkbe juttatja mindazt, amit ő mondott. Nem újat mond, hanem azt mélyíti el, amit Jézus egyszer elmondott a földön. Az Egyház egész történelme szükséges az utolsó napig, hogy megértsük Jézus szavait. Szerintem még sokat nem értünk. Kétezer év múlva többet fognak megérteni. A házasság szentségét például alig tartjuk szentségnek. Nem értjük, mi abban a szentség? Kell ehhez még párezer év. Ahhoz is legalább ezer év kellett, hogy az Oltárszentség előtt letérdeljen a keresztyény, pedig tudta, hogy Krisztus van jelen benne. Az Úr kijelentéseit is alig fogtuk fel. Minden szent imája, elmélkedése, a bűnnel való gigantikus küzdelme, az összes hittudósnak, lángelmének az Isten titkaiban való elmerülése kell ahhoz, hogy a Lélek eszünkbe juttassa, feltárja azt, amit Krisztus mondott, mert Krisztus szavai végtelen mélységeket hordoznak.

Arról meglehetősen keveset szoktunk beszélni, mit is jelent az, hogy a Szentlélek a jövődőt hirdeti. Hogyan történik ez? Leírhatatlan módon. Nagy elkeseredés közepette, halálos agóniád belső sötétségében egyszerre csak elárad valami végtelenül vigasztaló, szelíd világosság.

Nagyon nehéz arról beszélni, ami nem szavakban történik. De figyeljünk rá! A Szentlélek bennünk hirdeti a jövődőt. Ennek átadhatjuk magunkat, ezek nem csalóka hangok, hanem az eljövendő világ lelkünkbe betörő szelíd fényei, hangjai. Az Úr Jézus Ígéri: „*Aki hisz bennem, annak a szívéből az élő víz forrásai fakadnak*”.

Antiochiai Szent Ignácot kivégezni viszik Rómába és kéri a híveket, nehogy közbejárjanak érte és nehogy kiszabadítsák. – Kell, hogy a vadállatok fogai tiszta búzává öröljenek engem – írja. Ez az igazi pap, akinek még legszemélyesebb gondolata is a szentmiséből, a misézésből szövődik össze. Ostyává kell lennem; de lelkem mélyén már hallom az élő vizek zúgását és hogy hív a Lélek.

Ámen.

1994. május 22.